

Очікування радості також є радістю.
Лессінг

Іван Сміян

РОКИ НЕМИНУЧЕ ПЛИНУТЬ

Книга 35

ЗАПОВІТ

Ношу в собі нехитрий заповіт,
Єдину я прошу винагороду —
Хай попрощається зі мною світ
Живою мовою мого народу.

Хай попрощається, як час прийде,
І проведе мене пісенним звуком.
Та водночас, промовить: Добрий день
Моєму сину і моєму внуку.

Вадим Крищенко

Тернопіль
2019

В авторській редакції

Дизайн обкладинки *Світлани Бедної*
Випусковий редактор *Маргарита Більчук*

Сміян І.

С 50 Роки неминуче плинуть. Книга 35 / І. Сміян. — Тернопіль, 2019. — 208 с.

Це книга роздумів, а роздумама немає кінця. Вони не лише заповнюють життєві прогалини, а й нерідко вдосконалюють поведінку та навіть саму людину. Якраз роздуми привели до таких важливих висновків, які зробив Езоп ще в VI столітті до нашої ери і які актуальні й у сьогодні: а) для людей праця є насолодою; б) істинний скарб для людей — уміння трудитися; в) велике чи мале зло, його не треба робити; г) вдячність — ознака благородності душі...

Для широкого кола читачів.

УДК 82-94
© Сміян І. С., 2019

ПЕРЕДМОВА

Дедалі частіше з'являються яскраві, мальовничі зигзаги блискавки, відлуння незвичних та величних звуків грому з потойбіччя, животворних небесних струменів, потічків дощу, які живлять усе живе ... Над Землею, над моєю садибою, наді мною... І ці загадкові природні явища не лише очаровують людину (й мене), а й сприяють народження питань:

Чи тільки блискавицями літати
словам отим, що з туги народились?
Чому ж бо їм не злинути угору,
мов жайворонка спів, дзвіночком срібним?
Чом не розсипатись над чорною ріллею,
мов дзвінкий дощ, просвічений промінням?
Чом не заграти колом танцюристим,
мов ті листочки, що зриває буря,
мов діамантові сніжинки в хуртовину?
Чи тільки зірка тим ясніше сяє,
чим темрява чорніша вколо неї?
Чи тільки в казці вироста калина
з убитої людини і чарує
усіх людей сопілкою дивною?
Чи тільки в казці лебідь умирає
не з криком навісним, а з любим співом?..

Леся Українка (з поеми «Ритми»)

Отак. Людина народжується з питаннями, проходить з ними життєвий шлях... Не було б питань, не було б життя. Усе це я веду до того, що перед мною, коли мене змусили відійти від активної праці «на службі», постало велике питання: як мені заповнити свій великий обсяг вільного часу? Спілкуванням з природою? Так. Спілкуванням з рідними? Так. Спілкуванням зі ЗМІ? А куди людина може подітися від них? Немає куди. Художньою літературою? Так. Але залишається ще велика «торба вільного часу». І тому я вирішив вдатися до спогадів про своє життя — до основного джерела життя пенсіонера, до основного життя в старості. Та й що там казати — спогади супроводжують людину постійно, без них не буває ні сімейного, ні суспільного, ні державного життя. Безумовно, без роздумів спогади занадто сірі, нудні. А тому свої спогади я вирішив побудувати на фоні роздумів про вчорашній, нинішній і завтрашній дні, залучивши до бесіди відомих творців літератури, поезії, філософії, політики, вчених... Точніше — їхні творіння.

Про меня говорят: он, конечно, не гений, —
Да, согласен — не мною гордится наш век, —
Интегральных, и даже других исчислений
Не понять мне — не тот у меня интеллект.
Я однажды сказал: «Океан — как бассейн», —
И меня в этом друг мой не раз упрекал, —
Но ведь даже известнейший физик Эйнштейн,
Как и я относительно все понимал...

Владимир Высоцкий

Ось у чому «заковика»! У відносності! Навіть тоді, коли на кону

Потеря достоинства. Умение размышлять уже давно перестало считаться достоинством; вся та неторопливость и некоторая церемонность, которые свойственны человеку, погруженному в размышления, все его торжественные жесты сделались ныне предметом насмешек, и вряд ли найдется кто-нибудь, кто способен вынести такого мудреца старого фасона. Мы думаем слишком уж торопливо, походя, везде — идем ли мы по улице, занимаемся ли делами, даже когда мы обдумываем весьма серьезные проблемы, мы все же делаем это как-то поспешно; мы не слишком уж готовимся к решению этих проблем, нам даже не нужна тишина — порою кажется, будто в нашей голове мы носим некий механизм, который работает, не останавливаясь ни на секунду, работает даже в самых неблагоприятных условиях. В прежние времена, посмотрев на человека, всегда можно было определить тот момент, когда он решил задуматься (такое случалось редко и было скорее исключением!). По нему было видно, что сейчас он захотел стать чуточку мудрее, и потому сосредоточился на какой-то одной мысли: для этого он придавал своему лицу такое выражение, какое бывает во время молитвы, и замедлял шаг; подумать только, человек, к которому «пришла мысль» — на одной или двух ногах, — мог часами стоять на улице, не сходя с места. Вот с каким почтением относились раньше к этому «занятию» (Фридрих Ницше. «Стихотворения. Философская проза». 1993)!

Бачите, читачу, я постійно був і є в пошуках своїх однодумців, людей, які продовжили б мою думку, або, навпаки, я продовжив би їхню думку.

А закінчу свою передмову словами Антона Чехова: «Головне не слова, не блиск, а вміння терпіти. Вмій нести свій хрест і віруй».

Та одночасно поставлю запитання читачу: як ви дивитесь на такий стиль мого творчого здобутку, моїх 35-ти книг спогадів та роздумів?

*Без вороття летять роки,
Минають тижні-семиденки.
А де ж нові садівники?
Де наші юні Смиринки?*

Анатолій Качан

Юні Смиринки! Наша надія! Наше майбуття! Вони (юні Смиринки) в нас були, є і будуть. Майже немає жодних міжнародних олімпіад, де б наші юні Смиринки не проявили себе. Учора (24.03.2017 року) після зимових олімпійських ігор повернулася до рідних берегів наша параолімпійська команда. Вона посіла перше місце та привезла додому понад 200 медалей, із них понад 70 — золотих. Такого успіху не знала ніколи жодна команда світу. Я не перебільшую, коли кажу, що більш працелюбною та працездатною людини, аніж українець, на нашій маленькій планеті немає. Це тому, що українець любить працю понад усе. Ця любов закладена історією України: постійне спілкування із землею та неосяжна любов до неї, надзвичайна краса навколо неї:

УСЕ МОЄ, ВСЕ ЗВЕТЬСЯ УКРАЇНА

Буває часом сліпну від краси.
Спинюсь, не тямлю, що воно за диво, -
оці степи, це небо, ці ліси,
усе так гарно, чисто, незрадливо,
усе як є — дорога, явори,
усе моє, все зветься Україна.
Така краса, висока і нетлінна,
що хоч спинись і з Богом говори.

Ліна Костенко

І все ж таки я мушу цю високу гармонію української душі дещо затьмарити діями нашої невмирущої бюрократії:

ІСТОРИЧНА ДОВІДКА ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ СЛАВЕТНОЇ РОДИНИ СИМИРЕНКІВ В УКРАЇНІ (ПЕТРО ВОЛЬВАЧ. «ЛУ» 25 ТРАВНЯ 2017 Р.)

Шість поколінь цієї видатної родини упродовж кількох століть жили і працювали на нашій землі. Родина Смиреноків зробила величезний внесок у розвиток вітчизняної торгівлі, економіки, промисловості, науки та української культури. Зі своїми родичами та компаньйонами братами

Яхненками (теж кріпаками) зі Сміли Федір Симиренко створив першу українську славетну торгово-промислову фірму «Брати Яхненко та Симиренко», яка відіграла величезну роль в індустріалізації й економічному розвитку Придніпров'я та Півдня України, особливо Одеси. Ще в 1840-ті роки фірма створила цілу низку цукрових заводів і налагодила випуск високоякісного цукру піску та рафінаду, сприяла розвитку промислового буряківництва. Зокрема, Городищенський цукровий завод був одним із найпотужніших не лише в Російській імперії. Цукор з нього у великих обсягах експортувався по всій Європі. Справжнім промисловим дивом був і Городищенський машинобудівний завод. Він випускав обладнання і парові двигуни для вітчизняних цукрових заводів. Українські підприємці на ньому виготовили два суцільно-металеві дніпровські пароплави «Українець» та «Ярослав». А ще створили поблизу заводів унікальне житлове містечко для заводський робітників і службовців, відкрили школу, технічне училище, лікарню, аптеку та їдальню, забезпечили гідну зарплатню та соціальний захист.

У добу дикого капіталізму і нещадної експлуатації українські підприємці створили модель «капіталізму з людським обличчям» та гуманістичною ринковою економікою.

Вони опікувалися розвитком переслідуваної царизмом української культури, надавали підтримку недільним школам. Коштом Платона Симиценка у 1860 р. було видано останній прижиттєвий «Кобзар» Т. Шевченка, підручник для недільних шкіл. Видатний підприємець та меценат української культури Василь Симоненко впродовж майже сорока років (з квітня 60-х рр. XIX ст. до 1915 р.) на розвиток української науки, літератури та культури виділяв щороку 10 % з прибутків свого Сидорівського цукрового заводу.

У симиренківських садибах тривалий час жили і працювали багато видатних діячів української науки і культури. За їхній кошт проводилися всі етнографічні, статистично-географічні та історичні дослідження, відбувалися гастролі відомих наших театральних труп і хорових колективів.

Не менш вагомий внесок Симиренки зробила у розвиток садівничої науки. Син Платона Симиценка, Левко Симиренко, вихованець двох університетів (Київського та Новоросійського (Одеського), кандидат природничих наук, політв'язень царського режиму після відбуття семирічного заслання до Сибіру, створив у 1887 р. у родинній садибі «Платонів хутір» Помологічний розсадник та заклав промислові сади. Це була перша науково-дослідна установа на території колишньої Російської імперії, де

вчений зібрав найбільшу в Європі помологічну колекцію плодових, ягідних, декоративних культур і винограду (понад 3 тис. сортів і форм). А розсадник за роки свого існування виростив сотні тисяч саджанців, якими у різних регіонах країни було закладено тисячі гектарів промислового та аматорських садів.

Саджанці й фрукти, вирощені у розсаднику Левка Симиренка, експонувалися на всіх міжнародних виставках садівництва, де отримували найвищі нагороди. Самого українського вченого-садівника обирали почесним членом всіх світових садівничих та помологічних товариств, наукові праці його було перекладено більшістю європейських мов.

А ще родина Симиренків подарувала Україні і світу славетний вітчизняний сорт яблуні Ренет Симиренка, на якому нині базується промислове садівництво не лише України, а й багатьох країн південної зони садівництва.

Після підступного вбивства Левка Симиренка чекістами справу вченого продовжив його син та учень Володимир Симиренко. У 1921р. він організував на базі розсадника Мліївську садово-городню дослідну станцію та Державний помологічний розсадник. Ці установи видатний учений очолював упродовж 10-ти років. Під його керівництвом мліївська станція перетворилася у провідну науково-дослідну установу країни. У 1930 р. професор Володимир Симиренко організував у Києві перший у країні Всесоюзний інститут плодових і ягідних культур і став його керівником. Проте розбіжності з улюбленцем Кремля малоосвіченим російським садівником-аматором Іваном Мічуріним призвели до ліквідації у 1933 р. Симиренківського інституту і знищення видатного ученого в 1938 р. Реабілітували його «за відсутності складу злочину» лише у 1957-му. Проте видатний учений, перша жертва широкомасштабного «мічурінсько-лисенківського терору» до цього часу лишається недореабілітованими. Незважаючи на прийняту ще у 2002 р. Постанову Верховної Ради «Про вшанування пам'яті видатних українських учених-садівників Л. П. Симиренка і В. Л. Симиренка», жоден її пункт стосовно професора Володимира Симиренка так і лишився невиконаним. Ба більше, чиновники від аграрної науки, позбавлені патріотизму та історичної пам'яті, всіляко протидіють наданню імені ученого інституту садівництва УААН, який він створив у 1930 р.

Створений у 1989 році на базі Мліївської дослідної станції інституту помології НААН України і м. Л. П. Симиренка напередодні 130-ліття цієї найстарішої в країні установи Аграрна академія намітила ліквідувати й

перетворити у дослідну станцію. Це непродумана, волюнтаристська акція завдає непоправної шкоди українській садівничій науці, славетній симиренківській спадщині та національній пам'яті України.

Симиренківська садиба «Платонів хутір» з її багатющою історією, симиренківськими спорудами та самим Інститутом помології НААН України могли б стати складовою, невід'ємною частиною Національного історико-культурного заповідника «Родина Симиренків».

Я чомусь переконаний, що настануть кращі часи, коли й українці навчатися шанувати свою націю, себе... Якби знайшлася людина, яка узагальнила б наукові та інші досягнення українців, то отримала б багато-багатотомне творіння. І це незважаючи на те, що українців, мабуть, як жодну з націй, постійно вбивали — духовно і фізично: Крути, Голодомор, репресії без канікул, фашистська окупація, агресія Росії, Майдан Гідності... Вбивали навіть в утробі матері...

СЛУХАЮЧИ ВИРОК СУДУ

*Нема на світі України,
Немає другого Дніпра.*

Т. Шевченко

Ім'ям республіки моєї
Мене засуджено тепер
Лиш за любов мою до неї,
До Української СР.

Така іронія глибинна,
Що навіть дна не дістаєш!
Невже любов до України
Антирадянщиною є.

А я — люблю!
Нащо таїти
Цей гріх (коли це справді гріх)?
Люблю поля її і квіти,
Ліси і гори, плюскіт рік.

І не лише за миску повну,
Що на столі моїм стоїть,
Люблю також і за духовні
Нетлінні цінності її.

Чи ж є любов моя злочинна?
Так, так! Злочинна є! — товчуть
Мою любов до України
Антирадянською зовуть!

Брехня нікчемна! Є на світі
Одна Вкраїнська РСР,
Яку не можна не любити!
Яку є злочин — не любити!
Яку люблю —
хоча б і вмер!

*Олекса Різників
(18.06.1972 р., Камера КГБ)*

Хоча по справедливості: «Де ростем, там мусимо цвісти» (Михайло Левицький, поет і художник з Тернополя). Але... Але й заради справедливості українці нерідко йдуть на страждання, йдуть... на смерть, самопожертву. Прикладом цього є і ця розповідь:

ТОЙ, ЩО РОЗВІЯВ МОРОК («ЛУ» 9 ЛЮТОГО 2017 НАШ КОР.)

Його справедливо називають першим «українським смолоскипом волі». П'ятого листопада 1968 року, коли радянська імперія готувалася до чергової річниці «Жовтневої революції», Василь Макух вчинив акт політичного самоспалення. Це сталося на завішаному пропагандистськими плакатами Хрещатику біля будинку № 27. Майже через півсторіччя з моменту самопожертви і 26 років з дня здобуття самостійності тут відкрили меморіальну дошку на його честь... Загартовану у боротьбі з окупантом Нація приносить запізнілу покуту перед безсмертним вчинком свого Сина...

Упівського гарту звитяжець...

Перед жертвним актом Василь написав листа до Центрального комітету партії України, засвідчив, що його вчинок — протест проти колоніального поневолення України та знак солідарності з народом Чехословаччини, свободу якого трошили танки країн Варшавського договору. Моральний вимір і вольовий абсолют його вчинку захоплює навіть через півстоліття... Макух народився 1927 року на Львівщині у селянській родині. Юнаком підтримував зв'язок із членами «Просвіти» та ОУН, а під час Другої світової війни вступив до лав УПА, був розвідником. 1946 року під час сутички між упівцями та радянськими військами був поранений і опинився в руках спецслужб. Його засудили до 10 років каторжних робіт, покарання відбував у концтаборах Мордовії та Сибіру. На засланні Макух познайомився зі своєю майбутньою дружиною, дніпряною Лідією Запакою. Після звільнення подружжя переїхало до Дніпропетровська.

У цивільних умовах Лідія працювала кухарем, а Василь — робітником на заводі. Його спроба вступити до університету зазнала фіаско — «через біографію». Василя засмучувало, що в козацькому краї майже не чути рідної української мови. Він не сприймав радянської влади і не приховував своїх поглядів. За родинною було встановлено «негласний нагляд». Наприкінці жовтня 1986-го Василь Макух поїхав на Львівщину

відвідати хвору сестру, прийшов на сповідь до священника, якому й зізнався в намірі, а звідти — до Києва. Неподалік Майдану, на Хрещатику, він вчинив акт самоспалення, вигукуючи «Геть окупантів!», «Хай живе вільна Україна!». Історики досі достеменно не знають, чи належав він до якоїсь підпільної організації, чи діяв самостійно.

Вдова героя Лідія Макух за життя свідчила, що її чоловік був свідомо готовий до самопожертви в ім'я свого народу, а тому готувався до цього вчинку багато років: «Він не хотів одружуватися зі мною. Постійно повторював: «У мене завдання. Я загину»... Коли стало відомо, що в нас народиться друга дитина, зітхнув: «Як же тобі важко буде без мене».

Василя поховали 17 листопада, в день його народження, в рідному Дніпрі на Клочковському цвинтарі... Траурну процесію щільно очолював зашморг кадебістів у цивільному...

Кажете, ОДИН В ПОЛІ НЕ ВОЇН?..

Якось один не байдужий чоловік із середовища київської творчої інтелігенції сказав, що у Вероні біля вигаданого балкону вигаданої Джульєтти — тисячі квітів. А у Києві біля абсолютно реального місця патріотичної самопожертви — жодної квітки. Так було донедавна...

26 січня на Хрещатику все ж таки відкрили (планували ще в 2011-му) меморіальну дошку Василю Макуху. Автором її став скульптор Василь Білей. Після урочистого відкриття пам'ятного знака сином Василя Макуха Володимиром та Надзвичайним і Повноважним Послом Чехії в Україні Радеком Матулою його за традицією освятили. Чин освячення провів греко-католицький священник отець Андрій. Після освячення владика зазначив, що самопожертва Василя Макуха — «це крик болю за народ, голос вопіючого в пустелі байдужості людських сердець». Священник закликав нарешті дослухатись до цього голосу. Голова Українського інституту національної пам'яті Володимир В'ятрович заакцентував: «У середині 1960-х років радянська влада, здається, вже дуже впевнено почувалася на українські території. Минуло багато часу від боротьби УПА. У 1965-1966-му відбулися нові арешти наступного покоління борців — дисидентів. І здавалося, що Україна переможена, що над нею назавжди запанував цей темний морок тоталітарного режиму. Цей темний морок був розвіяний на цьому місці 5 листопада 1968-го. Перервав його чоловік, що сам став смолоскипом. Він загинув, але струсонув уми цією ситуацією, показав, що боротьба триває. Його вчинок став прикладом для інших — не тільки в Україні».

Євген Гірник, син Олекси Гірника, який вчинив акт самоспалення 1978-го на Чернечій горі у Каневі, закликав Адміністрацію Президента надати Василю Макуху звання Героя України. Також на відкритті меморіальної дошки виступив голова Громадянської спілки «Всеукраїнська спілка ветеранів та інвалідів АТО» Тарас Ткаліч і засновник музею «Сколоскипи» (у тимчасово окупованому Донецьку) Віктор Тупілко. Завершив церемонію відкриття проникливий виступ лідера гурту «Хорєя козацька» Тараса Компаніченка. Нещодавно стало відомо, що громадські активісти Чехії вже виступили з ініціативою назвати одну із вулиць Праги на честь нашого героя. Трохи раніше, у 2016-му, Київрада вирішила присвоїти одному з бульварів столиці ім'я Вацлава Гавела. Ініціатива чеських активістів є суголосною цьому історичному рішення. Прикметно, що першу пам'ятну таблицю на честь Василя Макуха було встановлено в його рідному селі Карів Сокальського району Львівської області ще у 1997 році — до 80-ліття героя. Натомість до «стольного» Києва черга дійшла тільки через 20 років...

Сколоскипи ЖИВОЇ ПРАВДИ

Політична самопожертва завжди залишалася незбагненим і водночас акметичним актом людської екзистенції. Щоб збудити нації, живими смолоскипами стають українець Василь Макух, а незабаром чех Ян Палах.

Політичне самоспалення вчиняє кримськотатарський громадянський діячи Муса Мамут. Про це — у резонансному листі до світової спільноти — згадає Мустафа Джемільєв. Поет-дисидент та правозахисник Григорій Александров навіть присвятив Мусі Мамуту поему «Факел над Кримом».

Ромас Каланта, литовський юнак-католик і студент вечірньої школи, вдався до самопожертви на знак протесту проти русифікації та радянської окупації Литви. У його нотатнику залишився запис: «В моїй смерті винен лише суспільний лад».

Так само вчинив і Владимир Бадиляк — польський пенсіонер і колишній воїн Армії Крайової. Через принципову незгоду з замовчуванням владою Катинського розстрілу звитяжець на краківському ринку прикував себе ланцюгом до гідранта й, облившись бензином, учинив самоспалення...

Цей страшний (і героїчний) мартиролог відданості і самопожертви можна продовжувати. Безліч імен, різні долі. Незмінні хіба що абсолютна віра в богоданість свободи й непорушність морального кредо.

А хіба Небесна Сотня, тисячі вбитих захисників України на Сході це не відданість і самопожертва? Так, це відданість, самопожертва і героїзм!

А це

БАЛАДА ПРО ВОЯКА

Під містом Щастя похитнувся день, —
високе небо затигло габою.

Та ніч сказала: «Він іще прийде...»
Хоч хлопець зранку не вернувся з бою.

Тепер лежав далеко від Карпат,
лежав далеко від Полісся й Степу...
Чув сильний біль. Але больніш стократ
олжу московську: підлу і нестерпну.

В ногах його поріс гіркий полин,
а в головах — волошка синьоока.
Спинився в небі журавлинний клин,
і смерть спинилась поряд — за півроку.

Так він лежав, лишивши всіх і все... —
аж день новий зайнявся білим маком.
З дівочих зваб, з наміряних пісень
прийшла до нього русокоша мавка.

Вона здолала нетрі лісові,
стрімкі вершини і глибокі звори.
Сльоза гаряча бризнула з-під вій
і впала на лице його суворе.

І сталось диво. Враз козак устав.
І в бій пішов на найманців околи.
Священна воля і священна мста
тепер уже не спиниться ніколи.

Микола Ткач

Бачите, читачу, як сум поєднується з незбагненим піднесенням людського духу — духу величчя, гідності, справедливості... Воістину, «Кожна людина коштує на цьому світі лише стільки, скільки сама себе змусить оцінити» (А. Книгте).

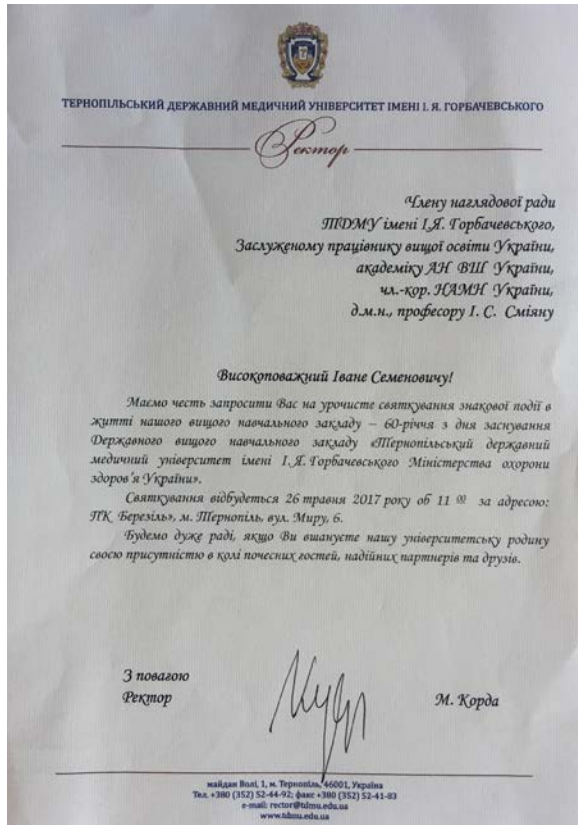
Когда явился ты на Божий свет,
Ты плакал, но другие ликовали;
Живи же так, чтоб, уходя из мира,
Другие плакали, а ты спокоен был.

Фр. Шиллер

Ось так. Життя не просто вирує, воно не зупиняється ні на мить, і як би хто не говорив — воно вдосконалюється, поліпшується, прогресує... І цьому ніхто не завадить. Злі сили можуть тимчасово загальмувати розвиток життя, але зупинити — не дано нікому і ніколи!

Усе це пишу перед тим, як перейти до сторінок історії нашого вузу — Тернопільського медичного.

І розпочну я з листа до мене, який отримав ще в січні 2017 року:

*Члену наглядової ради
ТДМУ імені І. Я. Горбачевського,
Заслуженому працівнику вищої школи України,
академіку АН ВШ України,
член-кор. НАМН України,
д. м. н., професору І. С. Сміяну*

Високоповажний Іване Семеновичу!

Маємо честь запросити Вас на урочисте святкування знакової події в житті нашого вищого навчального закладу «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України».

Святкування відбудеться 26 травня 2017 року об 11.00 за адресою: ПК «Березіль», м. Тернопіль, вул. Миру, 6.

Будемо дуже раді, якщо Ви вишануєте нашу університетську родину своєю присутністю в колі почесних гостей, надійних партнерів та друзів.

З повагою

Ректор

підпис

М. Корда

Лист-запрошення підписав п'ятий ректор Тернопільського державного медичного вузу Михайло Михайлович Корда. Михайла Корду, уродженця Львівщини, із золотою медаллю за середню школу, зараховувала до інституту приймальна комісія під головуванням професора Івана Сміяна. Мені довелося вручати йому і диплом лікаря. Також моїм наказом Михайло Корда, який з відзнакою закінчив наш вуз, був зарахований в аспірантуру. Пізніше у нас з Михайлом Михайловичем відбулася індивідуальна розмова, яка закінчилась такими словами ректора (І. С.): «Ви ще будете ректором». Бачите, мій прогноз виправдався. Буває й таке. До речі, всі п'ять проректорів Михайла Михайловича, поступили в Тернопільський медичний в час коли я, третій ректор, очолював його, та також вручав їм дипломи про закінчення вузу. Як тут мені не сяяти? Як тут мені не зазнавати значних хвилювань за діяльність ректорату? Адже їх успіх — це й мій успіх! Їх службові недоречності — це й мої недоліки на поверхні.

Поки що я спостерігаю лише такі досягнення: а) клімат у колективі вузу потеплішав; б) ректорат помітив існування пенсіонерів вузу; б) матеріальна база навчального процесу суттєво покращується. Особливо я це помітив на стоматологічному факультеті. Заново організована стоматологічна поліклініка, матеріально обладнана сучасними складовими для оволодіння практичними навичками, може дати «фору» будь-якому європей-

ському закладу такого призначення... Тепер уже з Європи і США можуть їхати до нас запозичувати досвід.

Чекаю прориву в наукових дослідженнях. Я раджу Михайлу Корді ставити найамбітніші завдання: братися за дослідження тем, які варті Нобелівської премії. Адже «Наука є найкращий шлях для того, щоб зробити дух героїчним» (Джордано Бруно). Героїчним! Мені вважається, що найбільше проявів героїчного духа в науці. І про це мусить пам'ятати кожний, хто вважає себе науковцем. Я хотів би навести щось надзвичайно просте, але героїчне та геніальне. Для цього прикладу я взяв маленьке оповідання лауреата Нобелівської премії (за 2015 рік) Світлани Алексієвич:

«Випадок довоєнний...

Я була в театрі. Під час антракту, коли загорілося світло, я побачила... Усі його побачили... Піднявся шквал оплесків. Грім! В урядовій сидів Сталін. Мій батько був заарештований, зник у таборах старший брт, незважаючи на це, я була в такому захваті, що у мене ринули сльози з очей. Я завмирала від щастя! Весь зал... Весь зал устав! Стояв і аплодував десять хвилин.

Така я приїхала на війну. Воювати. А на війні я почула тихі розмови... Уночі поранені курять у коридорі. Хтось спить, а хтось не спить. Розмовляли про Тухачевського, про Якіра. Зникли тисячі! Мільйони людей! Куди? Українці розповідали ... Як їх до колгоспів заганяли. Утихомирювали... Як Сталін улаштував голод, називали вони його самі — голодомор. Збожеволілі матері їли своїх дітей... Земля там така багата, що посадиш прутик, верба виросте. Полонені німці її в посилки насипали і додому відправляли, така вона жирна, та земля. Метр чорнозему. Родючого шару. Розмови були тихими... напівголосно... ніколи таких розмов не було в групі, а завжди якщо двоє. Третій зайвий, третій донесе...

Анекдот розповім. Розповім, щоб не заплакати. Отже, так... Ніч. Барак ув'язнені лежать і розмовляють.

Питають один одного: «За що посадили?» Перший каже — за правду, другий — через батька.. А третій відповідає: «Через лінощі». Як?! Усі дивуються. Розповідає: «Сиділи ввечері в одній компанії і розповідали анекдоти. Додому повернулися пізно. Дружина запитус: «Зараз підемо донесемо чи вранці?» — «Давай уранці, уранці. Спати хочу». А вранці за ними прийшли...»

Смішно. А сміятися не хочеться. Плакати треба. Плакати.

Після війни... Усі чекали рідних із війни, а ми з мамою чекали їх із табору. Із Сибіру... Як же! Ми перемогли, ми довели свою вірність, свою любов. Тепер нам повірять.

Брат повернувся в сорок сьомому, а тата ми не знайшли... Нещодавно я їздила до своїх подруг на Україну. Живуть вони у великому селі під Одесою. Стоять посеред села два обеліска: півсела померло з голоду, а всі мужики загинули під час війни. А як у Росії порахувати? Ще люди живі, йдять і питають. Таких як ти, моя дівчинко, на нашу історію треба сотні. Щоб описати всі наші страждання. Море наших сліз. Моя ти дівчинко...» (із книги «У війни не жіноче обличчя»).

Сьогодні вже друга половина березня 2017 року, а марево розвитку мого вузу не виходить з моєї голови. Я надіюся (у всіх у нас надія є), що, можливо, ці урочини пройдуть з моєю участю: живий про живе думає — так казав мій тато.

Але. Але, як старожитня особа, бажав би звернути увагу на таке:

1. Незважаючи на функціонування медичних вузів у кінці п'ятдесятих років у Львові, Івано-Франківську, Ужгороді (медичний факультет університету), лікарів в Західній Україні катастрофічно не вистачало. Це явище пов'язане з минулою історією медицини цього краю. І виникли дискусії. І не лише дискусії, а й боротьба: де відкрити медичний інститут у Луцьку чи Тернополі? Переміг перший секретар Тернопільського обкому партії Григорій Шевчук, який любив медицину і медиків. Він віддав кращі приміщення центру Тернополя під медичний інститут. Всім новопризначеним викладачам виділили квартири, гарні квартири. Першим ректором інституту за наказом міністра МОЗ ухвалили помічника міністра, хірурга за фахом, кандидата медичних наук Петра Огія. І... процес пішов!

2. У 1982 році колектив нашого вузу вже відзначав свій перший ювілей — 25-річчя (з другої половини січня 1981 року ректорував я). За моєї ініціативи і підтримки всього колективу інституту вирішили організувати музей історії нашого вузу і історії розвитку медицини на Тернопільщині. Протягом понад року, без перебільшення, денно іночно трудилися асистент кафедри судової медицини, за покликанням художник, Ігор Юхимець та столяр Анатолій (не запам'ятав прізвище), який закінчив училище по різьбярству на дереві. Кожний день я (ректор) і Анатолій Паламарчук (секретар парткому) відвідували та давали поради всім, хто працював над величчю майбутнього музею. Я бажаю підкреслити, що в організації

цього музею брали участь усі члени колективу. Кожна кафедра мала свій «куточок», який можна було постійно змінювати, доповнювати, удосконалювати. Життя та розвиток інституту був пов'язаний з розвитком медицини на Тернопільщині та в Україні, відображав його взаємозв'язки з владою, громадськістю, видатними особистостями держави.

Відкриття урочин 25-річчя розпочали з відкриття музею. Для мене це історичний день. Як і для більшості тогочасних працівників вузу.

У той час я ще не розумів про необхідність за будь-якої можливості використовувати владу на свою користь, на користь своєї установи. Подивіться, як сьогодні та і вчора це дійство проходить: обновляють відділення в лікарні — запрошують перших керівників міста, області для його відкриття; щось полатали в школі — червону стрічку перерізає губернатор, мер... І хто запрошує, і кого запрошують — в сяєві можливої слави... Усі забувають слова Бориса Олійника:

За все, що взяв од пирога життя,
Платити доведеться по рахунку:
За перший успіх і за краплю трунку,
За юний гріх і спалах поцілунку,
Ба й за прискорене серцебиття
Платити доведеться по рахунку.

То що — не руш?
Не рухайся?
Дарма:
За поміркованість, гладку і ситу.
Собі і дітям прощу не купити.
Отож бери своє.
Хоч буде чим платити,
Коли рахунок виставить зима.

Отож, на відкриття музею і 25-річний ювілей свого вузу я не запросив жодного керівника області та міста. Я чомусь вважав, що керівник у владі мусить щось постійно організовувати, щось творити, а не по урочинам шастати. Ви, читачу, тепер зрозуміли, який «дурень» у той час очолював Тернопільський державний медичний інститут. І це незважаючи на те, що, коли я залишав посаду головного лікаря в Трускавці, у Дрогобицькому міському партії мені зауважили: «Ваш найбільший недолік як керівника — рідке відвідування нашої установи з метою інформації про стан справ. Врахуйте це в майбутньому». Це з одного боку. А з другого? З другого — немає штовханини між численними відкриваючими (у даному випадку музею), і перерізаю стрічку я один.

Ось зайдіть, читачу, в наш адміністративний корпус, на четвертий поверх, і ви побачите, що ціла стіна зайнята портретами почесних професорів нашого вузу (крім своїх). Ось так необхідно робити, щоб про твою установу (та й про тебе) пам'ятали. І все таки я не утримаюсь від не дуже сучасної поради керівникам різного рівня, навівши латинське прислів'я: *Vanam gloriam qui spreverit, veram habebit* (хто знехтує фальшивою славою, той придбає справжню).

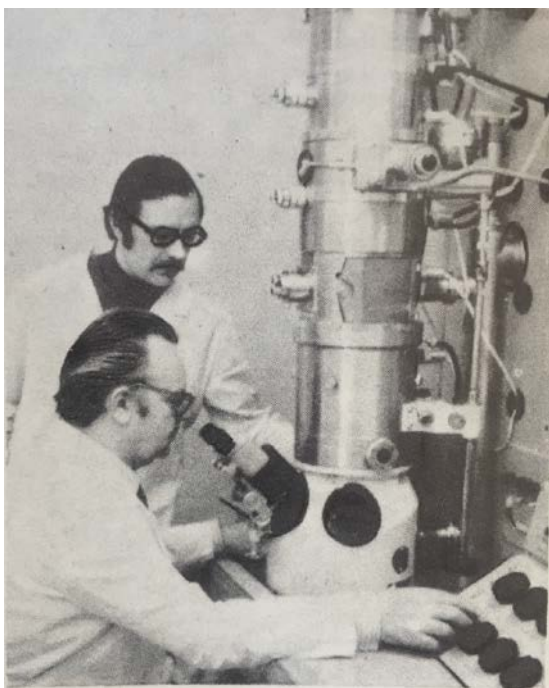
Але до справи. Напередодні урочин ми видали 15-сторінковий проспект «Тернопольський государственный медицинский институт» з 23 фотографіями, який склали: проф. І. С. Сміян (ректор), проф. В. Г. Ковешніков (проректор з навчальної роботи), А. І. Паламарчук (секретар парткома), доктор мед. наук. М. А. Андрейчин (проректор з наукової роботи), кандидат мед. наук С. І. Климяк (секретар Вченої ради вузу), І. А. Юхимець (головний виконавець і режисер організації музею).

Не утримаюсь, щоб не навести дві фотографії з цього проспекту:

Професор Володимир Ковешников (завідувач кафедри нормальної анатомії людини) консультує співробітників кафедри.

*Професор Сергій Сморщок (завідувач кафедрою гістології)
знайомиться з таємницями мікросвіту*

Ось ці кафедри в ті роки були взірцем для інших подібних кафедр у колишньому Союзі. Кафедра нормальної анатомії людини постійно (!) удосконалювала всі сфери своєї діяльності, особливо — навчально-методичну. Її (кафедри) анатомічний музей був окрасою не лише нашого вузу, а й всіх вузів країни. Усім делегаціям, всім гостям, усім комісіям ми з гордістю показували здобутки колективу цієї кафедри. Більш того, по черзі всі учні шкіл Тернополя відвідували цей музей.

Кафедра гістології мала славу поглиблених наукових пошуків. Майже всі пошуковці наукових ступенів нашого вузу використовували електронні дослідження науковців кафедри в своїх дисертаціях. І не випадково професору Сергію Сморщку була присуджена Державна премія за наукові розробки (перша в нашому вузі).

В цьому проспекті є й фотографії професора Юрія Коморовського (завідувача кафедрою госпітальною хірургії), професора Івана Яшана

(завідувача кафедрою отоларингології), професора Олександра Воронцова (завідувача кафедрою акушерства і гінекології) знаних, як видатних діячів науки і практики, не лише на теренах Західної України, а і в межах нашої країни та за кордоном.

Я низько схиляю свою сиву голову перед всіма названими і не названими особистостями, які своєю невпинною працею, гідною людини поведінкою, заклали основи поваги до нашого медичного вузу. Їх сьогодні вже немає серед нас, але ми завжди будемо почувати їх плече підтримки, їх вічну любов до нас ще живих.

Вчора дув північний вітер,
Листя рвав, ламав гілля,
Віщував сніги, морози...
Билась пташкою земля.

А сьогодні тихо, любо,
Як у травні після злив...
Та чомусь і мертві скелі
Чорний смуток оповив.

Олександр Олесь

Самотужки було виготовлено і запрошення.

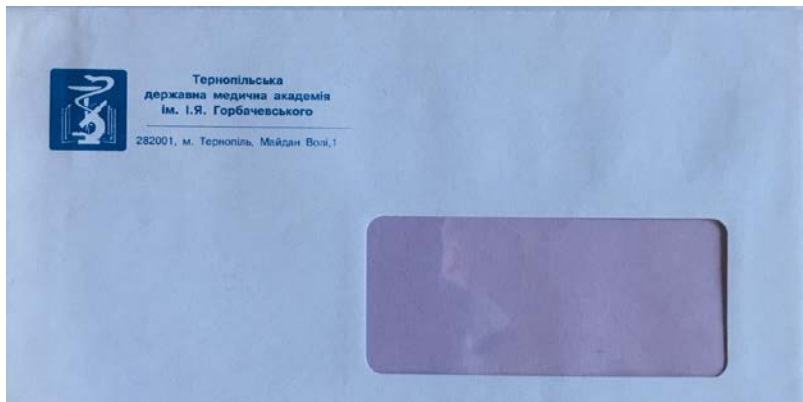
Крім того, був виготовлений значок «25-ліття...»

3. Час невблаганний. Наступив і 1997 рік. Рік 40-ліття нашого медичного. Я ще ректор і мушу організувати цей чудовий ще молодий ювілей. Тернопільський медичний, як все молоде, стрімко розвивається: у нас уже 65 (19,5 %) докторів медичних наук (при організації вузу був лише один), 222 (68,5 %) кандидатів наук, появились заслужені працівники вищої школи і заслужені діячі науки і техніки, член-кореспондент академії медичних наук, три факультети (був один), також появились бакалаври, магістри... Маємо ботанічний сад, майже, в тридцять гектарів. В Україні почався «Парад університетів і академій» (так назвав я одну із своїх книг спогадів та роздумів). І до 40-річного ювілею необхідно було вирішити, як перейменувати Тернопільський державний медичний інститут імені І. Я. Горбачевського в медичний університет чи в медичну академію? Було вирішено: в державну медичну академію імені І. Я. Горбачевського. Отже, 40-річчя нашого вузу і перейменування в академію ми святкували одночасно.

Був випущений 15-сторінковий проспект «Тернопільська державна медична академія імені І. Я. Горбачевського» на українській і англійській мовах, який склали І. С. Сміян (ректор, відповідальний за випуск), М. А. Андрейчин (проректор з наукової роботи), Я. Я. Боднар (проректор з навчальної роботи), М. С. Творко (декан лікувального факультету), Л. М. Охримович (декан факультету післядипломної освіти), Н. В. Пасечко (декан медсестринського факультету).

Був надрукований також конверт, присвячений цій події:

На це святкування були вже запрошені перші особи міста і області. Більше того, на цих урочинах виступала і історична особистість — В'ячеслав Чорновіл!

11 квітня о 12. 00 1997 року відбулося урочисте засідання (палац культури ім. Л. Курбаса). Це вже багатогодинна (більше п'яти годин) і масова «дефіляда». Все проходило, як в кращих домах Парижа. Були і Гіппократ, і Телесфор, і Махаон, і... Тут тобі не академія наук, тут думати треба (народна приказка).

І, як водиться, моя промова. Остання була надзвичайно лаконічна, з надією, що її слухали до кінця:

— Шановні друзі! 40 років — це багато чи мало? З точки зору історії, з точки зору тисячоліть — 40 років це дуже і дуже мало. З точки зору педіатра, коли кожний день, тиждень несе новий подих в душевний і фізичний розвиток дитини, людини — 40 років надзвичайно багато. Весь цей час наш інститут знаходиться в русі, змінюється, розвивається. Завтра він вже не той, що вчора, кожен рік змінює його зовнішність, інтер'єр, зміст, але несучі конструкції інституту постійні, їх не сплутаєш ні з якими іншими. Наша АКАДЕМІЯ не втратить висоти і не похитнеться тому, що побудована не на тряському болоті, а на міцному фундаменті творчості і людяності. Небо над нею ясне, і чудові шляхи розходяться у всі боки від неї. Академія багата на знання, і всі, хто долучився до неї, отримують стільки знань, скільки зможуть винести.

Історія інституту — це історія про нас, про всіх, хто був, хто є, хто буде. Що може бути важливіше за освіту для суспільства і для окремої

людини? Що може бути важливіше для особистості і суспільства, ніж здоров'я? Чи можуть бути помітні досягнення в галузях освіти і здоров'я без постійного удосконалення культури окремої людини і суспільства? Ми значно більше досягли, якщо б студент, незалежно в якому вузі навчається, одночасно засвоював «ази» у вузах культури і мистецтва. Розвиток і тривалість життя на планеті Земля залежить в першу чергу від культури окремої людини, її освіченості і стану здоров'я. Таке моє переконання. Ми з вами, колеги, йдемо стежками життя і нам відродно і відповідально усвідомлювати свою напутню причетність до всіх трьох основних каталізаторів розвитку суспільства.

Наше життя — це, насамперед, творчість в покращенні здоров'я здорової і хворої людини, творчість на освітянській ниві, творчість дослідницьких вишукувань. Це рух вперед, а той, хто рухається вперед, осилив свій шлях. Така вже властивість шляхів — вони бажають бути стоптаними.

Я бажаю вам сьогодні творчої удачі, здоров'я, щастя! Щоб всім вашим близьким, рідним було коло вас затишно і тепло. Щоб ви не хиталися під вітрами настрою, не схилялися під натиском обставин, а міцно стояли і впевнено йшли по власному шляху! VIVAT АКАДЕМІЯ! Дякую за увагу...

Урочистості, як і банкет, пройшли пишно! Це був для мене початок кінця мого ректорства. У кінці серпня цього ж 1997 р. крісло ректора похитнулось і я його за наказом міністра Андрія Сердюка залишив. При цьому усвідомив, що

Напрасно я бегу к сионским высотам,
Грех алчный гонится за мною по пятам...
Так ноздри пыльные уткнув в песок сыпучий,
Голодный лев следит оленя бег пахучий.

А. С. Пушкин

Я був багато хвалений і не раз осуджений за свої роботи і дійшов висновку, що мірою поступу творчого життя повинно бути добро, а не зло (Довженко. Розрядка моя — І. С.).

Воно то так, якщо діяти з розумом. Але яка

ПРИРОДА РОЗУМУ

Це ми тільки *думаємо*, що ми дужі розумні, що ми керуємося розумом, коли щось вирішуємо.

Рачіо — це не інструмент насправді, а спосіб самопрезентації.

Жодним розумом люди не керуються. Більше того, головний мозок не бере участі в мотивації. Він бере участь в поясненні того, чому така мотивація виникла.

А мотивація іде зі спинного мозку, а не з головного, треба розуміти, як влаштована ретикулярна формація, як стовбур спинного мозку переходить у головний, і що по ньому переходить. Філогенетично спинний мозок значно давніший, ніж головний. Тому, спрощено кажучи, базисні моделі поведінки і мотивації формуються саме спинним мозком. Або тим, що нижче спини.

Думаємо ми головою, а живемо спинним мозком. Тому дбати про хребет — архіважливо. Це правда. А головний мозок дешифрує й інтерпретує ці сигнали (які не завжди політкоректні) у якісь прийнятні для нас раціональні терміни поведінки. І ми собі щось пояснюємо. Насправді лише переконуємо і вмовляємо себе. Є умовні рефлекси, а це «умовляльний».

Ссавці передбачувано однаково реагують на подразники. На підставі цього науковці — біхевіористи вибудовують моделі як тваринної поведінки, так і людської. А це означає, що головний мозок не обов'язково бере в цій поведінці участь. Бо головний мозок — наголошую — це політкоректна надбудова еволюції. Те, завдяки чому можна, зокрема, відрізнити жлоба від нежлоба (Олег Покальчук. Із книги «Жлобологія»).

Ба, як гарно пояснив Олег Покальчук наші різноманітні вчинки. Спинний мозок та те, що нижче — чинники нашого життя. Правда, Михайло Лермонтов більш абстраговано говорить, що таке

ЧАША ЖИЗНИ

1

Мы пьем из чаши бытия
С закрытыми очами,
Златые омочив края
Своими же слезами;

2

Когда же перед смертью с глаз
Завязка упадет,
И все, что обольщало нас,
С завязкой исчезает;

3

Тогда мы видим, что пуста
Была золотая чаша,
Что в ней напиток был — мечта,
И что она — не наша!

Мушу сказати, що постректорське моє творче життя було значно пліднішим. І доказом тому були видані мною особисто або разом з колективом кафедри, книги. Вони були якісно різні, але їх кількість перевершувала всі періоди мого попереднього життя (понад дві книги в рік). Моє «письменництво» було скеровано на д о б р о. А від нього я отримував насолоду та щастя.

Працюючи, не знав ти зради;
Із шляху певного тебе (мене — І. С.) не відхилив
Ні страх, ні життя принади...

Володимир Самійленко

Що ж, сьогодні пенсіонер, Іван Сміян, може стверджувати, пройшовши майже всі стежини медицини (фельдшер, лікар-ординатор, завідувач відділенням, головний лікар, старший науковий працівник, керівник клініки, завідувач кафедрою, проректор, ректор): повний творчий розвиток можливий лише поза адміністративних посад (головний лікар, проректор, ректор), так само, як і всебічне розуміння того

ДЕ НАРОДЖУЄТЬСЯ КАЗКА

Гуде тиша лісу, і земля палахкотить зеленим полум'ям. Розлоге поле хлюпає в синє небо жовтим колоссям. Озера співають сонце. А на берегах дуби вимірюють глибину вічності. Тут бродить лісовик. Виринають русалки. А в мочарах — дідьки, що топлять у безоднях і дерева, і людей. На недосяжних хмарах, мабуть, спочивають добрі й недобрі духи. І розмовляють на своїй мові трави з вітром, люди з вовками, а земля із зорями.

Чи не тут народжуєшся, казко, і йдеш по світу, і вчиш його своєї мудрості?

А взимку все зацвітає снігами: і німотна сосна з сосненнятами, і кошлаті дуби, і беззахисна ліщина край галявини (Борис Харчук)..

Вже скоро

Настане день — піду з життя.
В кімнаті буде все без змін:
Ікона на стіні проста,
Благенький столик і ослін.

І буде залітати знов
Метелик ярий у шовках
І битися понад вікном,
Об стелю в голубих тонах.

Так само буде неба дно
Зорити у моє вікно,
А моря голуба емаль
Манити у безлюдну даль.

Іван Бунін (переклад Ладики)..

Вчора (30. 03. 2017) погода була хмарною, увесь день похмурий та дощовий. А сьогодні... Сьогодні не день, а казка. Сонячні промінчики із самого ранку намагаються потрапити в кожну щілину оселі, Ярик зустрічає мене з радісними рухами всього свого чудового тіла, особливо активно тьопается його пишний хвіст; сонечко знаходить мене щомить та зичить, а вірніше не зичить, а викликає радісне відчуття життя. Повітря помірно різке, з великою кількістю озону, впливає на мою дихальну та серцево-судинну систему, магічно-оздоровче. Мене покидає задишка, мій мозок відтворює ясну думку. Зникають залишки нічного пригнічення, мозок просвітлюється, потяг до життя підвищується. А рядом на грядках тягнуться до сонця насичено-зелені пагінці нарцисів, конвалій, барвінку, півників... Цвіт білих, жовтих, фіолетових крокусів в розпалі. Білі та сині квіти проліску, які бувають в саду, розпочинають в'янути. Бруньки бузку, черешні, смородини набрякають на очах...

Я, старик, гріюсь на сонечку, люблюсь дарами природи та й говорю сам собі (як і мої батьки, діди): «дожив до весни, то ще трохи поживу».

Отож, весна, яка відроджує природу, викликає надію на краще в кожній людині, і в кожному суспільстві також:

Сніг в гаю... але весною
Розів'ється гай...
...Може долею ясною
Зацвіте й мій край.

В небі мла, а сонце гляне, —
Мла розтане вмить...
...Може, й мій народ повстане,
Морем зашумить!

Сон... але всю землю збудить
Жайворон-гонець...
Може, й ти, мій сонний люде,
Знайдеш сну кінець.

Смерть... Але її задуше
Пісня, сміх і рух...
...Ой скажи, народна душе,
Де живий твій дух?

.....
.....

На обличчі рабство, туга,
Безпросвітна мла...
Де ж то гордість твого духа —
Вільного орла?

Що вона в тобі робила,
Як віки ти гнив,
Почорнілая могила
Між зелених нив?!

Як вулкан, стоїш ти, згаслий,
Але чую я,
Що в душі твоїй прекрасній
Море ще огня.

Вірю я, що обороне
Сам себе мій край...
О мій велетню, Самсоне,
Пути розривай!!

Олександр Олесь

Боже ти мій! Лише Ти здатен сотворити таку неземну пишну красу на землі. І під впливом цієї краси та любові природи до мене, до кожної людини, змушую себе навести слова митрополита Андрея Шептицького

ЗАКЛАДАЄМО «БРАТСТВО ЛЮБОВИ!..»

27. Віддавна мав я намір написати Вам таке, як оте нинішнє письмо, про громадські порядки та церковне братство. У тому письмі хотів я подати теж і правила такого братства, яке в усьому відповідало би потребам громади.

По наших селах чимало є вже різних братств. Є «Братство тверезости» і є «Братство Найсвятіших» Тайн». Оба вони гарні й корисні.

Але ціль їх, чи нею є тверезість, чи віддавання чести Ісусови Христови, не обіймає ще цілого громадського життя.

При кожній церкві є ще й братство, яке звичайно зветься «свічковим» (бо метою його є часто ніщо інше, як держати свічку).

Та хотів би заложити Вам іще «Братство любови», яке допомогло б Вам навести в громаді всякі християнські порядки.

Я вже й зачав над цим працювати, але праця ця недокінчена ще, бо вона довга...

(Бо в мене стільки праці, що хіба треба мені просто з дому втікати, щоб написати такий лист... Ось, наприклад, цей нинішній лист. Майже все те, що я дотепер написав, то нині написав, а до вечера мушу його закінчити, бо вже завтра жде на мене інша праця; і я не знаю навіть, чи матиму змогу прочитати те, що оце написав!

Тому й вибачте теж, браття, коли я в якому слові найдете, яку помилку!)

Може, дозволить мені Господь написати ще опісля дещо про це братство любови... (із книги Митрополита Андрея Шептицького «Пастирські послання». Том I).

І не випадково я це написав. Хочу запропонувати громадськості Тернопільського медичного університету ім. І.Я. Горбачевського організувати осередок «Братство любови» імені Андрея Шептицького! І його задача буде суттєво різнитися від десятків, а може й сотень громадських організацій, які нині зареєстровані в Україні. Братство любови... Любові між людьми, любові між людиною, як часткою природи, з природою, з її проявами...

Той, хто потом зросив його, той у поля рідня,
Той, хто слухав його від роси — до зорі — орачі, сіячі,
А в жнива всі як є — жниварі,
Всі від поля, всі від грудки, від зерна,
Всіх об'єднує хліб і турбота одна.

Микола Сингаївський

Ну що ж? Настав час поговорити й про 60-річчя нашого медичного. Рік назад, коли Наглядова Рада вузу вперше (допоки і востаннє) зібралася на своє зібрання, я запропонував ректору Михайлу Корді, змінити стереотип святкування ювілею. З давніших часів заведено, що до ювілею видається товста книга про установу... Яку, в кращому випадку, продивляються фрагментарно. Такі дві книги видали до 50- і 55-річчя нашого вузу. І тому я кажу Михайлу Михайловичу: напишіть власну книгу про своє бачення нашого вузу, про його колектив, про роль Тернопільського медичного університету в системі охорони здоров'я взагалі й на Тернопільщині зокрема... Пізніше Михайло Михайлович мені сказав, що не прийняв

мою пропозицію, оскільки його оточення не радило йому це робити: керівники підрозділів вузу можуть не зрозуміти, чому їм не дали можливості реалізуватися (написати про себе та очолюваний ними колектив)...

Вищенаведене є свідченням того, що нас не відпускає від себе минуле. Так було колись і чому ми його мусимо змінювати. Довгі нудні доповіді, які займають шпальти друкованих ЗМІ, звіти, формальне спілкування з «масами», відсутність індивідуальних ініціатив, персоніфікованої відповідальності... А краще, хай все буде

БЕЗ НАЗВАННЯ

Я вам прощаю, люди, слепоту
Стяжання, чванства жалкие потуги.
Я вашему тщеславию предпочту,
В траве валяясь, думать на досуге.
Я лягу под сиреневым кустом,
Где пахнет дерном и болиголовом,
И вспомнивши о чем-нибудь простом,
Почувствую себя совсем здоровым.

Витезслав Незвал
(переклад
Бориса Пастернака)

Перейдемо до сьогодні. Але перед цим я висловлю своє найголовніше побажання. З власного досвіду. За всі роки своєї адміністративної роботи (головний лікар, проректор, ректор) я отримав найбільшу насолоду, яка залишилася зі мною і сьогодні — це найвища оцінка якості наших випускників: а) керівник управління відділом охорони Київської міської ради на всю Україну, на колегії МОЗ України заявив: Київ згоден взяти на роботу в медичні установи міста всіх випускників Тернопільського медичного інституту, навіть трієчників; б) а дещо пізніше також на колегії МОЗ України керівник управління охорони здоров'я Волинської області проголосив: за одного випускника Тернопільського медичного інституту ми готові віддати десять випускників інших вузів.

Так ось, ректорату, колективу нашого медичного університету, студентам у день цього весіннього 60-річного ювілею бажаю, щоб наш випускник і сьогодні був найбільш бажаною лікарською особистістю не лише в Україні, а й в усьому світі! І це не завдання, а надзавдання! Рейтинги...і

інші оціночні речі — це похідне, не визначальне. Основа: фах і людяність! Лікар в людині!

І таких лікарів в людині серед наших випускників не сотні, а багато тисяч. Але я наведу лише два приклади: а) наукового напрямку — найвищий науковець у медицині України наш випускник — академік Віталій Іванович Цимбалюк — Президент Національної академії медичних наук України; б) в практичній діяльності — Генеральний директор готельно-курортного комплексу в Трускавці, міський голова двох каденцій Трускавця, Лев Грицак...

У зв'язку з тим, що Віталій Іванович відома в Україні особистість і про нього багато написано, в тому числі і мною, я більш детально зупинюся на тому, що

Лев Ярославович Грицак народився 25 січня 1952 року в місті Чорткові Тернопільської області в сім'ї лікарів.

Після закінчення у 1969 році чортківської школи № 1 вступив до до Тернопільського державного медичного інституту, який закінчив в 1975 році (спеціальність «лікувальна справа»).

З 1975 по 1986 рр. працював на різних посадах Волинського обласного об'єднання міжколгоспних оздоровиць, зокрема, головним лікарем санаторію «Лісова пісня».

У 1986 році переїжджає (за запрошенням — І. С.) до Трускавця на посаду головного лікаря санаторію «Карпати».

З 1998 року — депутат Львівської обласної ради.

2002 року громада м. Трускавця обирає його на посаду міського голови. Очільником міста працює дві каденції (з 2002-го до 2010-й рр.).

За цей час місто Трускавець неодноразово здобувало перші місця в рейтингу міст обласного значення в галузях медицини та освіти. Двічі нагороджене Почесними грамотами Львівської обласної державної адміністрації як переможець в номінації «Місто найкращого благоустрою», в 2004 році визнане першим в конкурсі «Краща самоврядна громада».

У 2010 році Лев Грицак повертається в готельно-курортний комплекс, де працює донині на посаді генерального директора.

Заслужений лікар України.

Лауреат Державної премії України з будівництва та архітектури за будівництво санаторію «Карпати» (1994 р.).

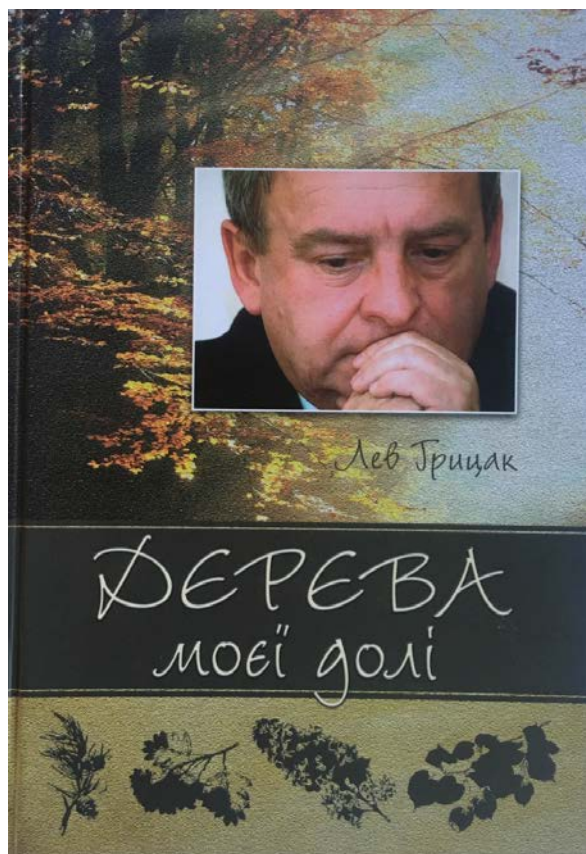
Нагороджений орденами: «За мужність», Христа Спасителя «За віру і вірність», Архистратига Михаїла «За ревну працю на добро Церкви і України», «Козацькі мечі», Володимира Великого; відзнакою «Зірка пат-

ріота України»; медалями: «За трудову доблесть», «60 років Української Головної Визвольної Ради» та однією з найвищих нагород Республіки Польща «Золотий Хрест Заслуги».

Лауреат Всеукраїнського рейтингу «Особистість — 2006» у номінації «Державні та громадські діячі», Міжнародного конкурсу «Гран-прі». Відзначений Почесною відзнакою Папи Римського та Почесною нагородою ділових кіл України.

Життєве кредо: «Твори добро і воно повернеться до тебе сторицею».

Все наведене вище я переписав із книги Лева Грицака «ДЕРЕВА МОЄЇ ДОЛІ», яка побачила світ в 2016 році. Книга чудова за змістом і оформленням, з численними фотоілюстраціями.

Не можу оминати слів з цієї книги про мене:

«Пригадую Івана Семеновича Сміяна з кафедри педіатрії. Приємний, ерудований, інтелігентний чоловік. Іван Семенович добре знав мою маму (одна з кращих педіатрів Тернопільщини — І. С.), яка в період мого навчання працювала заступником головного лікаря з материнства і дитинства Чортківської районної лікарні. Професор дуже її шанував (і шаную до цього часу — І. С.). звісно, це якоюсь мірою позначилося на його ставленні до мене. Заняття Сміяна були дуже цікавими, тому відвідували їх із задоволенням. Згодом він став ректором інституту. Ми досі з ним підтримуємо теплі, щирі стосунки.

Крім того, що Іван Семенович Сміян — прекрасний педагог він ще й пише мемуари, есеї, статті. Випустив більше двадцяти книг (уже більше 30 — І. С.), деякі з автографом надіслав мені. Автобіографічний цикл мого студентського викладача, а нині ректора вузу (нині — пенсіонер — І. С.), цікаво прочитати не лише його колегам чи студентам. Там багато практичного досвіду, порад, філософських міркувань. В анотації до книги Івана Сміяна «Любов за нас пішла на хрест», зокрема, зазначено: «Призначення ліків без розуму завжди шкідливе для людини. У багатьох випадках людину можна вилікувати лише розумним словом. розумна підтримка як хворої, так і здорової людини приносить полегшення оволодіння своїм тілом та душевного освітлення сприйняття світу». Як тут не погодитися, правда? Наслідуючи приклад викладача, продовжую й свої спогади...»

Я захоплений тим, що Лев Грицак, наш випускник, ще раз показав необмежені людські можливості! Він продемонстрував, що людина, використовуючи людську любов до праці, здатна на всеохоплюче життя на цій планеті — З Е М Л Я.

На мене особливе враження справили відомості про те, що Лев Грицак ще й діючий пілот, має власного літака... Якщо б мені було років на 50-40 менше, я б обов'язково оволодів би майстерністю водіння літака. Якщо людина за рулем автомобіля відчуває себе вільною особистістю (так говорив наш професор Микола Скакун), то що говорити про людину, яка за штурвалом літака оволодіває неосяжністю неба. Мені й до сьогодні являються сни, що я літаю над ярами, над лісами..., відчуваючи неабияку легкість свого тіла та піднесення свого духа. І після цього я протягом дня в доброму гуморі... А якщо б я ще й самостійно піднявся в небо?! Я тижнями не виходив би з піднесеного стану. Дивно, я вже глибокий старик, а фантазії мене не покидають. Хоча я й читаю Івана Франка

ЖИТТЄВІ ПРАВИЛА

Будь повільний, не квапся ніколи
Зі своїми ділами!
Милосердний будь проти людей,
То знайдеш милосердя й собі
Перед богами.

Немає такої міцної руки,
Над якою би Божа рука
Не володіла;

І знайде й найстрашніший тиран
Ще страшнішого месника ран
І суддю свого діла.

І ще в мені книга Лева Грицака викликала велику хвилю приємних спогадів мого життя в Трускавці... Адже в цьому мальовничому місті народився мій син, завдячуючи творчий праці в Трускавці, я зміг через свою науково-популярну брошуру ознайомити увесь бувший Союз з можливістю лікування дітей на Трускавецькому курорті (реалізовано 20 тисяч брошур), ознайомити всіх педіатрів бувшого Союзу через видані мною монографії з науково-обґрунтованою концепцією курортного лікування дітей з використанням природних факторів Трускавця... Моя праця по розробці нових методів лікування дітей, постійне спілкування з дітьми, які приїхали покращити здоров'я зі всіх куточків бувшого СРСР, творчі розробки по ефективності лікування та офіційні повідомлення про це на науково-практичних конференціях, з'їздах, в медичних журналах..., приносили мені неабияку життєву насолоду. Спогади про життя в Трускавці не залишали мене ніколи: ні вчора, ні сьогодні. Вони (спогади) окриляють мене й сьогодні. І я абсолютно щиро можу вигукнути; Трускавець! Ти в мені! І я з тобою! Моє життя в Трускавці вирізнялося невпинною працею, яка сприймалася мною, як с в я т о —

НАШЕ СВЯТО

Небагато вже бажаю
На тім світі, лиш одного,
Хоч раз глянути до раю
Мого віку молодого.

У лінтюхів немає жадного свята, а хоч вони святкують, змішуючись з іншими, хоч їдять, п'ють і бавляться, то все-таки не відчувають тієї приємності зі святочного відпочинку, як люде праці. Лінухи ніби також святкують, але правду сказавши, вони обманюють себе й інших, бо у своєму штучному відпочинку знаходять, замість, віддиху, втому, несмак і розчарування. Відпочинок, чи пак свято втомлює таких людей так само, як безупинна праця втомлює кожную звичайну людину.

Як вітають селяни на селі, а фабричні робітники по містах кожне свято і неділю? Треба бути хліборобом або тяжко працюючим фабричним робітником, щоби пізнати настрій духа такого чоловіка у хвилини, коли він кидає з рук перед неділею або святом, свою косу, плуг, ціп чи молот або шуфлю, скінчивши цілотижневу роботу, щоби почати свій недільний чи святочний відпочинок. Наш український селянин, де він не був би, та що не робив би, покидаючи свою працю перед святом чи неділею, вважав за свій перший і святий обов'язок перехреститися набожно три рази, зітхнути глибоко, щиро і хоч потиху промовити побожно слова: «Господу Богу слава!» В такого чоловіка неділя, це справді неділя, а свято є правдивим святом. Він відчуває цілою душею і всіма нервами своєї істоти солодкий бальзам спокою і відпочинку по праці... (із книги О. Пристай «З Трускавця у світ хмародерів»).

Ви, читачу, бачите яке неосяжне поле в людини для натхненних життєвих хвиль повсякдення. У житті кожного з нас лунає

ОДА МУЗИКИ

І квіт зорі, і спалахи півонії,
Космічний гул, і мовчазний туман,
Усе довкруг в довершеній гармонії
Звучить урочим ладом, як орган.

Усе на світі неземними узами, —
Чебрець і сніг, журавка і печаль, —
Єднає мудро благовісна музика, —
Землі і неба голубий хорал.

О музо муз, — і сущого й майбутнього,
Ти очищай нас, як жива роса,
І прихилий до поля многотрудного,
і поривай в духовні небеса!

Борис Олійник

Але, на жаль, у житті бувають і фальшиві мелодії, суттєвій її фазі не знайти легких людських пояснень. Як ось:

**ДОКТОР ПЛАГІАТ. АКАДЕМІЧНА ЕКСПЕРТИЗА
ДОКТОРСЬКОЇ ДИСЕРТАЦІЇ ДРУЖИНИ ВІЦЕ-ПРЕМ'ЄРА
ПОКАЗАЛА: ПЛАГІАТ І БЕЗЛІЧ ПОМИЛОК
(ЛІДІЯ СУРЖИК. «ДТ» 7. 04. 2017)**

«Мне говорят — ты смелый человек.
Неправда. Никогда я не был смелым.
Считал я просто недостойным делом
унизиться до трусости коллег...»

Євген Євтушенко

Редакція DT.UA отримала у своє розпорядження дуже цікавий і серйозний документ — «Експертний висновок щодо мовностилістичної коректності і оригінальності тексту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук К. М. Кириленко «Теоретичні і методичні основи формування інноваційної культури майбутніх культурологів у вищому навчальному закладі».

Експертизу щодо наявності плагіату та логіко-лінгвістичний аналіз у докторській дисертації Катерини Кириленко (дружини віце-прем'єра з гуманітарних питань В'ячеслава Кириленка) провели вчені й досвідчені фахівці Українського мовно-інформаційного фонду (УМІФ) Національної академії наук України на запит ВГО «Українська федерація вчених» (лист від наукової спільноти за підписом членкора НАНУ Валерія Мазура).

З повним текстом академічної експертизи можна ознайомитися на нашому сайті. Тут наводимо лише уривки з експертного висновку, додані до листа директора Українського мовно-інформаційного фонду НАНУ, академіка НАН України Володимира Широкова.

«За результатами лінгвостилістичного аналізу встановлено, що текст дисертації Кириленко К. М. характеризується багатослівністю, неоднорідністю викладу. Зайвою образністю, надміром російських лексичних та синтаксичних кальок, некоректних, недолугих та слабких у змістовому відношенні тверджень, містить: 696 різних за типом помилок... В іменах і прізвищах авторів цитованих джерел зроблено 34 орфографічні помилки та 16 — фактичних.

За результатами експертизи мовне та стилістичне оформлення дисертації Кириленко К. М. було визнано невідповідним рівню робіт на здобуття наукового ступеня доктора наук. Результати аналізу на запозичен-

ня: встановлено 142 фрагменти, скопійовані з праць інших авторів; загальний обсяг запозичень (з урахуванням синонімічних заміन, вставних слів та інших авторських модифікацій) — 24323 слова (3087 рядків або близько 100 стандартних сторінок (шрифт Times New Roman 14, міжрядковий інтервал — 1,5)), що у відсотковому перерахунку становить 26 % для тексту обсягом у 388 сторінок...

Встановлено 119 джерел з одним формальним посиланням (зазначається лише прізвище автора та номер джерела, або тільки номер), очевидно зробленим з метою збільшення кількості позицій у списку використаних джерел».

На підставі проведеного копітного дослідження з використанням сучасного інструментарію та систем аналізу текстів учені дійшли висновку, що близько 30 % тексту докторської дисертації К. Кириленко є плагіатом — скопійованим матеріалом інших авторів, без посилання на джерела.

Порівняння цього експертного висновку з висновком експертної комісії Харківського національного педагогічного університету (ХНПУ) ім. Г. Сковороди (саме в цей виш, за рішенням МОН, було подано дисертацію К. Кириленко на повторну експертизу) здатне ввести кожного у стан когнітивного дисонансу, — так різюче різняться результати експертиз. Утім, експерти ХНПУ не змогли повністю заплющити очі на факти плагіату і мусили-таки відзначити той факт, що частина дисертаційної роботи К. Кириленко, яка «тотожна фрагментам тексту статей, становить 1,4 % від основного тексту дисертації». DOCUMENT Zoom «Page 1 of 5»

Під небувалим скандалом із плагіатом і псевдонаукою в дисертації К. Кириленко підбила ризик Атестаційна колегія МОН від 01.07.2016 р., тим самим продемонструвавши не тільки неспроможність нинішньої системи атестації наукових кадрів, а — що найстрашніше — відсутність академічної порядності і громадянської гідності в людей, котрі приймають доленосні для науки рішення. Рішення Атестаційної колегії МОН викликало шквал обурення в науковому середовищі. Проти нього виступили Українське фізичне товариство (УФТ), група «Дисергейт», просто чесні й порядні люди, які ще залишилися в нашій науці. У заяві УФТ, зокрема, акцентується увага на морально-етичному боці справи, пов'язаному з тим, що чоловік К. Кириленко, віце-прем'єр В'ячеслав Кириленко, курирує в уряді гуманітарний блок, куди входить і науково-освітня сфера, і ця обставина породжує гострий конфлікт інтересів у багатьох дійових осіб зазначеного плагіатного скандалу. Наступні події навколо НАЗЯВО (Національного агентства із забезпечення якості вищої

освіти) — ініціювання МОНом змін до «Закону про вищу освіту» (див. «Незалежне агентство чи театр маріонеток», DT.UA, № 10, 2016 р.), вибори, а потім перевибори його голови — свідчать про бажання керівництва МОН та його кураторів бачити на чолі агентства «свою» людину, підконтрольну і залежну від їхньої волі. Чи не тому досі НАЗЯВО по-справжньому не працює, що комусь незалежне агентство просто не бажане?

«В експертному висновку Українського мовно-інформаційного фонду поставлено всі крапки над «і» про науковий рівень докторської дисертації К. Кириленко. Це — незаперечний документ. НАЗЯВО і МОН України залишилися тільки прийняти рішення про позбавлення її вченого ступеня доктора наук. Іншого рішення апіорі бути не може в демократичній державі, — вважає член-кореспондент НАН України Валерій Мазур. — Тим часом потребують відповіді такі принципові для суспільства питання. Чому МОН України з наполегливістю, вартою кращого застосування, докладає надзусиль в усіх напрямках, включно з адміністративним ресурсом, для збереження дипломів докторів наук особам, котрі запламували себе плагіатом? Чому вчені, яких залучали для оцінки дисертацій із наявністю плагіату, йшли на угоду зі своєю совістю, даючи позитивні оцінки роботам, що не відповідають елементарним вимогам? Чому багато ректорів державних університетів не займають принципової позиції в частині недопущення в систему науки та освіти наперсточників від науки, серійних плагіаторів, які пробираються в освітню сферу шляхом «захисту» дисертацій, побудованих на компіляції запозичених результатів?

Відповіді на ці запитання лежать, вочевидь, у площині деградації моральних підвалин українського суспільства в цілому. Здавалося б, навіщо шанованим професорам давати позитивні відгуки на дисертації, які вочевидь не відповідають вимогам? Навіщо авторитетним ректорам університетів брати участь у підтанцювці в ігрищах, які МОН України кулурарно проводить в інтересах своїх керівників або їхніх патронів-однопартійців? Чому вчені, яких обікрали наділені адміністративним ресурсом плагіатори, не подають позовів до суду? Боятися?

Схоже, що так, боятися. І не дарма. Приклад зі звільненням з Київського національного університету культури та мистецтв доктора філософських наук професора Т. Пархоменко, яка наважилася оприлюднити плагіат у роботах К. Кириленко, свідчить, що корупціонери в науці остаточно знахабніли і при невтручанні, а може, й підтримці першого керівника МОН України порушують усілякі межі. Нагадувати плагіаторам і корупціонерам про честь, совість, етику, мораль немає сенсу».

Результати наукової експертизи дисертації К. Кириленко не залишають приводу для сумнівів в упередженості (або непрофесіоналізмі) харківських експертів. Багато хто з наших співрозмовників вважає, що експертний висновок Українського мовно-інформаційного фонду НАНУ може бути приводом до опротестування результатів експертизи ХНПУ, яка викликала всі негативні наслідки, в суді. Адже, спираючись на цей сфальсифікований висновок, спецрада Національного університету біоресурсів і природокористування (НУБіП), очолювана ректором С. Ніколаєнком, не позбавила К. Кириленко наукового ступеня. Атестаційна колегія МОН, розігравши показовий спектакль на своєму засіданні 1 липня 2016 р., «взяла до відома» інформацію про рішення спецради Д 26.004.18 НУБіП. До речі, ректор ХНПУ І. Прокопенко був другим опонентом на захисті докторської дисертації С. Ніколаєнка у 2009 р. І, як виявили експерти групи «Дисергейт», дисертаційна робота екс-міністра й нинішнього ректора буває плагіатом. Однак ця обставина не завадила І. Прокопенку через рік отримати орден «За заслуги» II ступеня, як і не завадила через два місяці після проведеної в ХНПУ, яким він керує, експертизи докторської дисертації К. Кириленко отримати орден «За заслуги» уже I ступеня. DOCUMENT Zoom « Page 1 of 11 »

Звісно, суд не може позбавляти наукового ступеня. (Хоча вже є прецеденти, коли через суд видають дипломи, попри те, що робота повністю списана.) МОН теж не може, оскільки скасовано відповідні законодавчі норми. НАЗЯВО (а тільки воно, точніше — комітет з етики може встановити факт плагіату й потім позбавити ступеня на підставі рішення НАЗЯВО) також не в змозі щось зробити. Положення про порядок позбавлення наукових ступенів поки що немає. Тобто, відповідно до нового закону «Про вищу освіту», законодавчо-нормативну базу має розробляти НАЗЯВО, а його робота — блокується. Можливо, із затвердженням нового голови агентства щось зрушиться?

«Плагіатори правитимуть бал як мінімум доти, доки блокуватиметься НАЗЯВО», — вважає доктор філософських наук Тетяна Пархоменко. Як ми свого часу повідомляли, Тетяну Сергіївну звільнили з КНУКіМ, де вона завідувала кафедрою культурології, з формальних причин. Хоча ні в кого не виникає сумнівів щодо справжньої причини звільнення. Знаю, що багато порядних людей намагалися допомогти їй працевлаштуватися. Нарешті їй запропонували роботу — з 21 березня нинішнього року професор Т.Пархоменко обіймає посаду начальника відділу етики при секретаріаті НАЗЯВО.

«Ще у вересні минулого року керівництво НАЗЯВО встановило контакти з групою «Дисергейт», — розповідає Т. Пархоменко. — Було декілька спільних засідань комітету з етики НАЗЯВО і «Дисергейту», на яких обговорювалися першочергові кроки, які необхідно зробити агентству (зокрема, розробка нормативно-правових документів), щоб перекрити шлях плагіату. Співробітництво НАЗЯВО з громадськими активістами, до речі, передбачено статутом НАЗЯВО і Законом «Про вищу освіту». Це, очевидно, не сподобалося ні МОН, ні вищому гуманітарному керівництву, які почали блокувати призначення Кабміном головою НАЗЯВО С. Храпатою, обраного більшістю голосів таємним голосуванням. На мою думку, саме в намаганні співробітничати з групою «Дисергейт» слід вбачати головну причину оголошення С. Храпатою «ворогом народу» і, врешті-решт, його переобрання, причому за неоднозначних у правовому відношенні засад. Припускаю, що «останньою краплею» стало моє призначення керівником відділу етики при секретаріаті НАЗЯВО. Уже після цього призначення — 23 березня — відбулися вибори нового голови, після яких, можливо, втратить свою актуальність рішення Спільки ректорів державних ВНЗ, яка в січні цього року на засіданні, що проходило за присутності віце-прем'єра В. Кириленка і міністра освіти і науки Л. Гриневич, прийняла рішення про проведення з'їзду з метою переобрання делегованих від вишів членів НАЗЯВО. Прикро, що за моє призначення С. Храпатий поплатився посадою голови НАЗЯВО».

Те, що сталося в НАЗЯВО 23 березня, назвали переворотом. Про його наслідки, слід гадати, ми скоро дізнаємося.

Яка моя особиста думка з приводу цієї статті (лише моя думка, а не твердження) щодо плагіату, численних помилок у докторській дисертації К. М. Кириленко: вона тут осторонь, вона не винна. Винні ті, хто писав цю дисертацію. Автор цієї статті не зважив на українську природу дисертацій, монографій..., накопичення грошових знаків та інше. Ви що, забули про знаменитого про ф ф есора?! А таких професорів і докторів наук у нас сила-силенна. Великий начальник в Україні не став професором і доктором наук лише тому, що з якихось мотивів не побажав цього. І не більше. Подивіться уважно на академіків Національної академії наук (та й галузевих академій) і ви здивуєтесь: непоодинокі академіки не мають жодного стосунку до науки. А почесні професори вузів? За незначним винятком, вони з двома «Ф». Як казав Кузьма Прутков — необхідно дивитись у корінь. А корінь у тому, що є наявне неухильне бажання більшості

українців зробити щось приємне своєму начальнику або просто начальнику. Зробити «добро». У даному випадку «добро» зробили неякісно, дуже неякісно! Їх, цих «добряків», і необхідно передусім критикувати (тут неможливо обійтися без перших осіб). Отож, читачу, дивися в корінь:

Тіло, тіло з нами,
А душі нема...
І щодня шукаєм
Ми її дарма.

А вона десь близько
Понад нами в'ється
І вночі крізь сльози
Дивиться й сміється.

А відкриєм очі, —
І її нема,
І весь день шукаєм
Ми її дарма.
І в розлуці тіло
Цілий день з душею,
І ждемо ми ночі,
Щоб зустрітись з нею.

Олександр Олесь

Але ми говоримо переважно про світлі промінчики нашого сьогодення. Як у природі, так і в житті, завжди бувають сонячні дні, чекаєш ти їх чи ні, вони приходять та підживляють усе добре: настрій, ріст, дозрівання... Сонячні промінчики різноманітні... Ось один із різновидів їх — лист професора Марії Хари:

Maria Khara

17 хв. · 🌐

Що може бути краще, ніж прихід нового світлого дня?. Лише прихід наступного такого ж світлого. Щороку нашу родину радує подарунок від нашого ВЧИТЕЛЯ, НАСТАВНИКА, РЕКТОРА, професора Сміяна Івана Семеновича. Учора отримали черговий подарунок – 34 збірку.роздумів-спогадів про життя автора під назвою "Світла днина". Прочитали... Емоції важко стримувати... Кожна книга заставляє нас згадувати ті часи, коли ми обоє (я і мій чоловік), щоправда в різні роки, були студентами, аспірантами, молодими спеціалістами. Завжди відчували батьківську підтримку Івана Семеновича. Хоча пан РЕКТОР давно вже на заслуженому відпочинку, але його активності можна лише позаздрити. Його творчий доробок показує, що Богом даний талент та розум нікуди не діваються. Вони тримають пана Ректора на життєвій колії, дають можливість бути суспільно активним, потрібним людям. Ви нам потрібні як приклад, як маяк, як батько. Велике спасибі, що є в нашому житті. Спасибі за збірку. Будьте Ви нам здорові ще багато років. Чекаємо на нові твори!!!))))))

Мені іноді дорікають чи не забагато у вас поезії? Я відповідаю: ні. Багато поезії не буває. Хіба на такий зворушливий та емоційно-ширий лист можна суттєво відповісти прозою? А тому

Після дощів смарагова діброва,
на білій ріні річка говірка.
І смужка сонця тонко пурпурова
далекий обрій пензликом торка.

Лежить городів гарбузова Мекка.
І тихе небо струменить тепло.
І над стареньким комином лелека
Після дощу просушує крило.

Ліна Костенко

Ось таке заспокійливо-умиротворче дійство я відчув від побажань Марії Хари. Дійсно, «Життя нічого тобі не говорить, воно все показує» (Форестер Амалія).

Великдень величаймо!
Ісуса привітаймо
воскреслою надією,
і правдою і вірою,
ясними почуттями
і чистими серцями!

Шановний Іване Семеновичу!

Прийміть найщиріші вітання з нагоди Воскресіння Христового!

Великдень приходить до нас, щоб об'єднати близьких людей і дати їм надію на краще.

Тієї миті, коли над нашою великою Україною вдарять Великодні дзвони, нехай оселиться у Вашому серці Божа благодать. Нехай воскресне у Ваших душах усе найкраще на землі — непохитна віра, щира відданість і вічна любов.

Миру Вашим оселям, здоров'я Вашим рідним, а дітям і онукам — щей великої світлої долі.

Христос Воскрес!

Воістину Воскрес!

Підпис

*Ректор ТДМУ
Михайло Корда*

Підпис

*Голова профкому
Петро Лихацький*

Великдень величаймо!

Ісуса привітаймо
воскреслою надією,
і правдою, і вірою,
ясними почуттями
і чистими серцями!

Шановний Іване Семеновичу!

Прийміть найщиріші вітання
з нагоди Воскресіння Христового!

Великдень приходить до нас, щоб
об'єднати близьких людей і дати їм
надію на краще.

Тієї миті, коли над нашою великою
Україною вдарять Великодні дзвони,
нехай оселиться у Вашому серці Божя
благодать. Нехай воскресне у Ваших
душах усе найкраще на землі – непо-
хитна віра, щира відданість і вічна
любов.

Миру Вашим оселям, здоров'я Ва-
шим рідним, а дітям і онукам – ще й
великої світлої долі.

Христос Воскрес!
Воістину Воскрес!

Мир

Ректор ТАМУ
Михайло Корда

Голова профкому
Петро Ахлякський

Приємне великоднє послання взагалі, а для пенсіонера — особливо... Адже пенсіонер і старик (старість) — синоніми. Старість... «...Упадок всех сил в прогрессирующей старости, притом все больший и больший, конечно, явление очень печальное: однако оно необходимо, даже благодетельно, ибо иначе стала бы слишком тяжелой смерть, которой оно подготавливает дорогу. Поэтому величайшая выгода, какую приносит достижение очень глубокой старости, это эвтаназия — чрезвычайно легкая, никакой болезнью не предшествуемая, никакими судорогами не сопровождаемая и совершенно неприметная кончина...

В ведийских «Упанишадах» (т. 11, стр. 53) естественной продолжительностью жизни признается 100 лет. Мне кажется, это верно: ибо мною замечено, что только те, кто переступил за 90-й год, получают себе в удел эвтаназию, т. е. умирают без всякой болезни и мучений, а также без апopleksии, без судорог, без храпенья, иногда даже не побледнев, большей частью сидя и притом после еды, — лучше сказать, они совсем не умирают, а только перестают жить. Во всяком более раннем возрасте человек умирает исключительно от болезней, иными словами — преждевременно.

Человеческую жизнь собственно нельзя назвать ни долгой, ни короткой, так как в сущности она служит меркой, по которой мы делаем оценку всем остальным периодам времени.

Основная разница между молодостью и старостью остается все-таки та, что у первой впереди жизнь, а у второй — смерть, что, стало быть, первая обладает коротким прошлым и долгим будущим, а вторая — наоборот. Действительно, когда человек стар, для него остается еще только смерть, а когда он молод, перед ним жизнь, — и еще вопрос, что из двух страшнее, и не есть ли жизнь, взятая в целости, такая вещь, которую лучше иметь позади, нежели впереди себя. Ведь сказано в «Экклезиасте» (7, стих 2) «день смерти лучше дня рождения». Желать долгой жизни — во всяком случае, желание смелое. Ибо «кто долго живет, видит много зла» — гласит испанская пословица...

...А затем следует, на шестидесятом году, *Сатурн* и с ним тяжесть, медлительность и вязкость свинца:

«Люди старые — что мертвецы:
Недвижимы, вялы — будто свинец».

(«Ромео и Джульетта»,
действие 2, явление 5)

Наконец приходит *Уран*: тогда, как говорят, человек отправляется на тот свет... (із книги А. Шопенгауера «Избранные произведения». М., 1993).

Хотів написати радісне і сумне нерідко рядом, але, виходячи з думки Артура Шопенгауера, все в радість. В цей Великодній день, людино, забудь про все погане. Забудь! Хай все піде

У НЕПАМ'ЯТЬ

Все горе те, все море сліз,
Що й нині очі твої ллють,
Всі муки ті, що ти поніс,
Народе мій, забудь!

Неволю, що ще гне тебе,
Тьму, що твою вкриває путь,
І кривду, що кров з серця ссе,
Забудь, забудь, забудь!

Війну, що брата пре мечем
Пробити братню грудь,
Всіх вбійством ситих і огнем
Забудь, забудь, забудь!

Купецьку фальш, що світ, мов змій,
Здавила в золота окрут,
Захланність і обман гидкий
Забудь, забудь, забудь!

Іван Франко

У всякому разі забудь хоча б на ці Великодні Дні. Адже сьогодні (16.04.2017 року) Воскресіння Христове! Одне з найсвітліших свят людства! В моїй пам'яті закарбувалися картинки дитинства, коли атеїзм в

СРСП був у апогеї. Мама пекла всю ніч паски, варила та фарбувала яйця (відваром лушпиння цибулі), за святочним сніданком читала на пам'ять «Отче наш», хрестилася. Вся сім'я піднімалась і в урочистій тишині насолоджувалася ореолом святості дня, святості життя. Святості життя, яке не дивлячись ні на які утиски — продовжувалося. Мабуть, якраз такі дні надихали людину на спротив злу, на збереження любові людської. І ці хвилини приходили на пам'ять слова Тараса Шевченка:

«Кругом неправда і неволя,
Народ замучений мовчить.
І на апостольським престолі
Чернець годований сидить.
Людською кровію шинкує
І рай у найми оддає!
Небесний царю! суд Твій в сує,
І в сує царствіє Твоє.

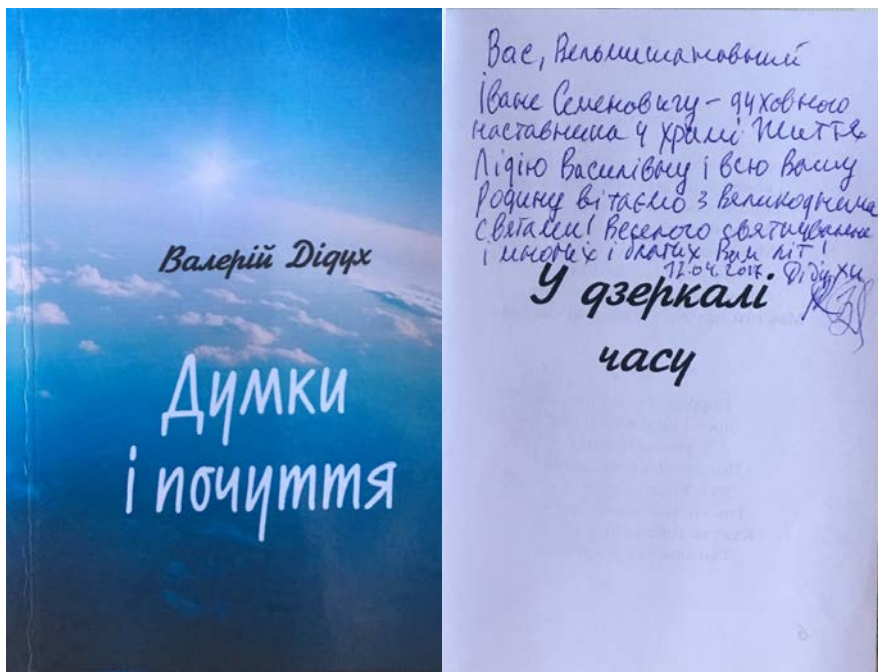
Разбойники, людоді
Правду побороли,
Осміяли твою славу,
І силу і волю.
Земля плаче у кайданах,
Як за дітьми мати.
Нема кому розкувати,
Одностайне стати
За євангеліє правди,
За темнії люде!
Нема кому! Боже! Боже!
Чи то ж і не буде?

Ні, настане час великий
Небесної кари.
Розпадуться три корони
На гордій тіарі!
Розпадуться! Благослови
На месть і на муки,
Благослови мої, Боже
Нетвердії руки!»...

Невтомний фізик Тернопільського державного медичного університету Валерій Дідух видає одну за одною збірки своїх поезій. Творча вдача не покидає його й на мить. Це поет-струна, яка звучить без канікул. А це перший вірш щойно виданої збірки «Думки і почуття» (2017):

ЖИТТЯ

Воно неначе швидкоплинна річка,
І кожен день — немов його струмок,
Воно згорає, мов у церкві свічка,
Буває й гасне, як якась з зірок.
Може лишити спогади, діяння,
Як у душі добро і зло,
Воно — неначе міст єднання
Між тим, що буде, й тим що вже було.

На ній такий підпис: «Вас, Вельмишановний Іване Семеновичу — духовного наставника у Храмі Життя, Лідію Василівну і всю Вашу родину»

ну вітаємо з Великодними Святами! Веселого святкування і багатьох Вам літ!

12. 04. 2017. Дідухи (Валерій має на увазі себе і свою дружину-неонатолога Зою). Підписи.

З Дідухами у мене розмова віршами Валерія:

Чись життя горить мов свічка,
Якесь згорає мов боліт,
Відносить час неначе річка
Нас у місця і щастя, й бід.
Когось у люльці поколише,
Когось в безсмертя віднесе,
На стелі комусь хтось напише:
«От і усе».

ТОБІ

Не пройдені дороги,
Не бачені світи.
Поразки й перемоги.
І спалені мости.

І радощі, й тревоги
Сприймав душею ти,
Не пройдені дороги,
Не бачені світи.

Здобутки і утрати,
Падіння й душі злет,
Не просто написати
Твого життя портрет.

Не пройдені дороги...

УКРАЇНЬСЬКА ПІСНЯ

Тебе не можна не любити,
Змогла ж народ і край прославить,
Ти можеш душу звеселити
І серце плакати заставить.

Звучать ці вірші в час, коли «Літукраїнці» («ЛУ» 13 квітня 2017 р.) сповістили, що

ВІЧНА ВЕЛИЧ ВЕЛИКОНЯ

Від сьогодні ми всі особливо змінюємося, бо Чистий Четвер, і триває приготування до Великого Дня, тож повниться не лише природа, а й душа наша передчуттями Воскресіння Христового, що несе в собі ідею духовного і фізичного відродження.

Це одне з найдавніших і найвеличніших свят й, звичайно, в Україні, яке покличе мільйони людей до храмів — святити паски, писанки, а головне — викличе бажання очищення душі й помислів, взявши участь у літургії Страстей і Воскресіння. І замість звичайного щоденного «Вітаю!» мільйони говоритимуть один одному «Христос Воскрес! — Воістину воскрес!»

Наші народні звичаї святкування Великодня походять із незапам'ятних часів. Українська писанка струмує етномагнітизмом і є символічним мікрокосмосом всесвіту та засвідчує його нескінченність. У ній зійшлися образи християнського й язичницького світів. Наша писанка — це ніби потішне золоте яечко курочки Ряби, що веде до космогонічного «Яйця-Райця»... Тож не дивно, що в багатьох містах святкування Великодня розпочалося з виставок писанок, зокрема у Києві та Львові. Віднині писанки «збираються» не лише в музеях, а й на площах та вулицях наших міст і сіл. Знаково, що цьогоріч дати Великодня у католиків і православних збіглися — і весь християнський світ «одним серцем і устами» буде славити Христове Воскресіння. Тож від щирого серця вітаємо українців усього світу з цим величним днем Воскресіння!

Христос Воскрес!

А тому і є

БЛАГОДАТНИЙ ВОГОНЬ

За горами кам'яними,
Кожний рік в Єрусалимі —
Як чекають дні пасхальні
Християни православні —
Чудо діється віками
При Господнім Гробі в храмі:
Там вогонь спадає сам,
Гріб вкриває — мов роса.

Тож хранять цю змінну дату
Вірні нашого обряду.

Враз вогонь при Гробі сам
Тихо сходить — мов роса.
Впав згори — і сам горить,
Зайнялась лампада вмиль!
Від свічок людей найближчих
Він злітає далі й вище.
Палахтить усе кругом!
Благодатний цей вогонь:
Він не палить, не пече,
Мов жива ріка — тече.

У вогні чудеснім храм —
В ньому сотні християн
Умиваються вогнем
Тим Суботнім Страстним днем.
Де Ісуса розп'яли —
Дзвони, гук, пісні хвали!!!
В церкві, в душах морок шез:
Раді нас — Христос Воскрес!
Істинно Христос Воскрес!!!

Тетяна Майданович

Вельмишановні Лідіє Василівна та Іване Семеновичу!
Христос Воскрес!
Воістину Воскрес!

Вітаю Вас зі Світлим Великоднем!!!

Нехай церковні дзвони принесуть Вашій родині, Вам радісну звістку
про величне свято — Воскресіння Христове.

Бажаю Вам і Вашій родині, як неоціненний скарб, добре здоров'я,
щастя, поваги від друзів-читачів, уваги від дітей і внуків, творчого на-
тхнення, любові, що любите, творить те, що творите.

Зичу бачити Вас, Іване Семеновичу, на наступному випускному Ві-
кусі, і закружляти з нею, в щасливому шкільному танці.

Нехай Всевишній дарує Вам і всій родині Многії і Благії літа.

З великою пошаною Оришин-Маслюк Надія Петрівна

15. 04. 17 р.

У Свято Свят,
яке несе надію,
Господня ласка
серце хай зігріє.
І хай добро
панує у родині,
і чиста буде
в кожній душі!

Високошановні
Лідіє Василівно та
Іване Семеновичу!
Христос Воскрес!
Вітаю Вас зі святами
Велікоднями!!!

Нехай церковні дзвони
примснуть Вашій родині, да
радісну звістку про Велик-
е свято - Воскресіння
Христове.
Бажаю Вам і Вашій
родині, як кожен який скарб
добре здоров'я, щастя, поваги
від друзів-гостів, уваги від
дитей і вчителів, творчого натхне-
ння, любові, що любите, творите,
те, що творите.
Зичу сагати Вас, Іване Семен-
овичу, на настрійнаму випускному
Вікусі, і закружляти з нбо, в чав-
ливому, шкільному танці.
Нехай Васиничів дарує Вам
і всій родині багато і багатий
літа!
З великою пошаною
15.04.17р. Олещина Максим Іванович

З перших шкільних кроків нашої онучки Надія Петрівна допомагала нам виховувати Вікусю. Ми так зблизилися, що спілкуємося й до цього часу. Вона навіть приходила на один зі шкільних вечорів, де я, старий дід, танцював вальс зі своєю любимицею, а тому бажає мені повторити подібне дійство через три роки. А що? Може, й таке чудо трапиться.

Чи про славу, чи не славу, чи про сором і біду
Ти співаєш так ласкаво — я втопаю у чаду.
І тремтять на білім фоні оречевлені пісні —
Пальці розово-червоні, груди стомлено-тісні.

І принадними мазками тануть лінії лица,
Брови вигнуті разками, ніби тінь від каганця.
Граціозно і пластично проплива твій силует —
Видно, в серці будуть вічно перестуки кастаньєт.

Василь Симоненко

Вельмишановний Іване Семеновичу,
Лідіє Василівно і всі рідні!

З нагоди Величного свята — Святого Христового Воскресіння — прийміть щирі побажання — здоров'я, щастя, добра і благополуччя Вам і всім рідним!

Хай Великдень наповнить наші душі любов'ю до ближнього, надією на кращі переми́ни і матеріальне благополуччя для Вас і Вашої Родини!

Христос Воскрес — Воістину Воскрес!

Сердечно і щиро, завжди Ваші — Петро Гаврилович і Олена Степанівна Мартинюки.

Квітень 2017 р. м. Тернопіль

Величмимановні Іване Сергеновичу
Мігів Васильово і всі рідні!
З нагоди Величного Свята -
Святого Христового Воскресіння -
прийміть щирі побажання -
здоров'я, щастя, добра і благо-
получчя Вам і всім рідним!
Хай Великдень наповнить наші
душі любов'ю до ближнього, надією
на кращі переми́ни в житті,
духовне і матеріальне благо-
получчя для Вас і Вашої
Родини!
Христос Воскрес. Воістину Воскрес!
Сердечно і щиро, завжди Ваші -
Петро Гаврилович і Олена Степанівна
Мартинюки.
Квітень 2017 р. м. Тернопіль.

Квітень цього року незвичний. Пасхальні дні прохолодні, вітряні, з незначним дощиком. Але природа бере своє. Розквітли не лише деякі квіти та барвінок, а й моя багаторічна чудова черешня, яка розкинула свої віти у порога дому. Я вже посіяв городину: кріп, петрушку, редиску, ранню цибулю, різні салати, горох... Посадив абрикос, персик, дві яблуні, дві груші, прищепу (на черешні прищеплена вишня)... Я разом з весною, і прохолодна температура повітря не пригнічує мене...

Дощі прогріють по городах гаму.

Трусне зелені кучері весна.

Педалі днів натисне під ногами —

і заспіває пташка голосна.
Засяють ночі зорями жасминно.
А срібний дощ підніме жалюзі —
півонії, рожеві, як фламінго,
стоять в горді на одній нозі.

Ліна Костенко

Ось так, декілька десятиліть, ми спілкуємося з Петром Гавриловичем, заслуженим лікарем України, кандидатом медичних наук, багатодесятерічним головним лікарем.. А було й по іншому: весною в лісі на галявині з розквітлою черешнею, зимою на лижах та на схилах узлісся, літом — біля чудового Тернопільського озера... І ми відчували, що таке

ЖИВОТВОРНА СИЛА ПРИРОДИ

Білі мухи то спиняються, то знову обсідають заснулу землю і вкладаються в білий, чистій саван. Тиша взулася в білі пухнасті панчохи й уже навіть не рипне нічим, не зашарудить. Сонце зникло, тільки коли-неколи боком низом винувато пройде над Берліном, таке червоне, байдуже, холодне, заклопотане.

Часом місяць головою роздере хмару, виставляючи з дірки здивованожурне кирпате лице, й по білому савану розіллється його синя туга.

Та от на білому з'являються чорні латки. Сонце же не гнеться винувато, кудись поспішаючи, не визирає сердитою чорнопикою мачухою з-за хмарних горбів, а владно сідає на трон. І вітер не ганяється дурним цуцням за роями білих мух. Грайливий, бурний, нетерплячий, розкуйовджений — весняний, сурмить він у сурми: «Прокидайтеся!

Доктор Рудольф примружує очі й сидить не рухаючись. І не треба нічого: ніяких лабораторій, ні машин, ні кам'яних печер. Сидіти і слухати густий лісовий шум, незрозумілі, але радісні завмирання серця, як перед якоюсь великою тайною (В. Винниченко).

Шановні Іване Семеновичу, Лідіє Василівна!!!

У цей благословенний час дозвольте щиро привітати Вас і Вашу родину, зі святом світлого Христового Воскресіння!

Святий Великдень несе нам довгоочікувану радість перемоги Сина Божого над злом, дарує надію та впевненість у завтрашньому дні, поселяє спокій у серцях, укріплює віру та живить душу.

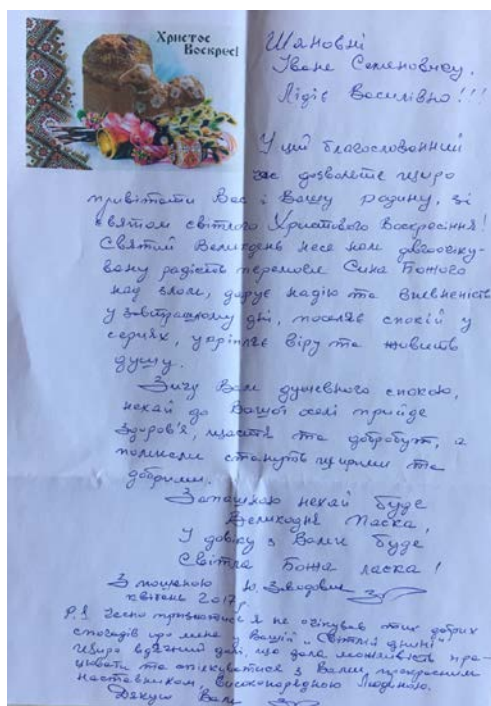
Зичу Вам душевного спокою, нехай до Вашої оселі прийде здоров'я, щастя та добробут, а помисли стануть щирими та добрими.

Запашною нехай буде
Великодня Паска,
І довіку з Вами буде
Світла Божя ласка!

З пошаною Ю. Завадович підпис
Квітень 2017 р.

Р.С. Чесно признатися я не очікував тих добрих спогадів про мене у Вашій «Світлій днині». Щиро вдячний долі, що дала можливість працювати та опікуватися з Вами — прекрасним наставником, високопорядною Людиною

Дякую Вам. Підпис.

Дивлюсь на чудовий почерк Юрія Степановича, вдумуюся в кожне вивірене та точне слово Юрія Завадовича, закохуюся в глибинний зміст його листа. І мене огортає

ЗНАК ВОСКРЕСІННЯ

Первозданний апостол Петро
Теж відрікся Ісуса аж тричі, —
Сповідася Матвія перо
У Євангельській вісті.
Тож звично,
Що коли догоряв на хресті
Наш Месія за прогріхи світу —
Полякалися всі, хто в Хресті,
І побігли до Божого світла.
Бо така вже людська наша суть:
Їй коліна згиинає зневіра...
Та на марна Ісусова путь
Й не даремний Пілатовий вирок.
О осанна!
Як тільки зійшов
Дух Святий на їх голови світлі —
Повела їх Ісусова кров
Рятувати заблудлих в цім світі.
Де боязні страх?
Бо в очах тільки Віра нетлінна...
На хрестах —
Лишень радість в очах... —
То хіба ж то
Не Знак
Воскресіння?..

Святослав Праск

Юрій Степанович Завадович не лише за званням заслужений лікар України, а, насамперед, за своєю сутністю, за практичною повсякденною діяльністю, за неймовірною працелюбністю. Якраз у цьому проявляється

ДОСВІД ПРЕДКІВ

Уважно спостерігаючи за природою, неважко помітити, що птах без додаткової науки в'є в певному місці гніздо, звір вимощує лігво, гусінь звиває собі личинку, а маленькі каченята, ледь вилупившись з яйця, легко плывуть по воді й поринають у неї. Пояснюється це явище генетичною спадковістю поколінь, проявленням родових особливостей, що переда-

ються особі в мить зачаттям засобом кодифікації. Але потрібною властивістю наділена не лише дика природа, а й людина, яка крім суто родового, має ще й духовний шлях буття. Характеризується цей шлях набуттям та поглибленим певного досвіду від покоління до покоління. Причому поряд з традиційно-наочною передачею знань відбувається невидиме накопичення інформації по лінії родоvodu. Тобто, досвід предків стає певною мірою набутком генетичного коду нащадків, змістом умовного розгалуження дерева роду. Щоправда, цей досвід у кожної особи проявляється і розгалужується по-різному.

Та гілка дерева роду, той різновид діяльності, що отримує подвійне генетичне і гастрологічне підсилення, приносить людині насолоду від праці, дає невтомність і потяг до заняття і тим самим робить людину щасливою та радісною в житті.

Таке заняття, такий вид людської діяльності український філософ Г. Сковорода називає спорідненою справою. Вона є покликанням людини, і в ній її чекає успіх (М. Ткач).

А що ж робиться з людиною-депутатом українського парламенту, коли вона переважно відпочиває, а не працює. Немає жодної галузі чи то виробництва, чи то творчої роботи, чи то державних установ..., де б людина так нахабно вела себе, маючи при собі десятки порадників, отримуючи шалені гроші ні за що. Як їм, численним депутатам, вдається усунути із свого організму «досвід предків?». Та не лише багато депутатів, вірних слуг диявола, ми маємо. Просто їх більше за інших «чудотворців» показують ЗМІ. В тому числі і їх матеріальні накопичення. Це чудо сучасної України, мабуть, неможливо дослідити ні вченому, ні вченим. Багато в цьому напрямку можна говорити, але стає якось бридко... Я лише для українських «чудотворців» процитую вірш Бориса Олійника:

Він гріб в такому захваті гонитви,

Немов збирався пережити віки.

І чисто чистив свояків до нитки

Метким хапком нечистої руки.

Трусив державу обома, як грушу.

І якось за ікону з тогобіч

Віддав чортам без торгу власну душу.

І тішивсь, що

за безцінь

має річ!

Та вдарив дзвін,

А звісно — після дзвону

Не візьмеш за оградку й помела.

Щоправда, схопились про ікону,

Так на ж тобі... фальшивою була.

Продовжуючи цю тему, я хотів би навести випрадовувальні думки не лише для депутатів, а й для великої армії чиновників вищої ліги (ви-словлюючись футбольним терміном), які обтяжені десятками помічників, радників, замісників, керівників департаментів..., дачами, санаторіями, преміями та іншими привілеями. Ви, читачу, напевно, погодитесь зі мною в тому, що цій ораві помічників-дармоїдів, щось же потрібно робити і вони «працюють» не покладаючи рук, «випендрюючись» один перед одним та надаючи різноманітні папери своєму вищесидячому. В такому випадку виникає питання: чи є у вищесидячого бажання думати про свою роботу, удосконалювати її? Відповідь однозначна. Ні. У нього (вищесидячого) немає часу навіть перечитати ці стоси паперу. І творчі звивини його мозку поступово атрофуються, адже що не працює — поступово зникає. Це по-перше. І по-друге, вищесидячий — це, як правило індивідуаліст. Про його суть пише й Дейл Карнегі:

«Прагнучи лише одного — справити на людей вигідне враження і зацікавити їх собою, ми в такий спосіб ніколи не здобудемо справжніх, щирих друзів.

Саме так намагався діяти Наполеон, але під час останньої зустрічі Жозефіною він був змушений визнати:

— Мені таланило так, як, можливо, не таланило нікому в світі. І тепер, Жозефіно, ти — єдина істота, якій я можу звіритись.

Однак історики мають серйозні сумніви, що вона заслуговувала на повну довіру.

Відомий віденський психолог, нині покійний Альфред Адлер, свого часу написав книжку під назвою «Що має означати для вас життя», в якій зазначив: «Індивідуаліст — це той, хто не виявляє жодного інтересу до своїх ближніх, і насамперед через це зазнає великих труднощів у житті і завдає образ іншим. Саме індивідуалісти породжують усі людські вади».

Ви можете прочитати багато книжок, написаними ерудованими психологами, і не знайти в них потрібного вам висновку. Я не люблю повто-

рюватись, але висновок Альфреда Адлера такий багатий за своїм змістом, що хочу зачитувати ще раз, виділивши курсивом:

«Індивідуаліст — це той, хто не виявляє жодного інтересу до своїх близьких, і насамперед через це зазнає великих труднощів у житті й завдає образ іншим. Саме індивідуалісти породжують людські вади» (із книги «Як здобувати друзів і впливати на людей»).

Але вже час перейти й на

ПРАВЕДНЕ ПАНУВАННЯ

Голубка Музо! Годі сумувати
Та плакатись над сліпотою черні,
Що золотом вцяцьковує палати —
Од світу правди сховища мізерні.

Обіймемось та підем в левади,
В поля, луги, в гаї широкошумні,
Чи не розвіємо тяжкої там досади
На узурпації, на захвати безумні.
Глянь-подивись, який в нас «пишний город»,
І скільки в нім окраси дорогої!
Дихання нашого не труїть смород,
І деспот мислі не гніте живої.

Піснями ми тут з Богом розмовляєм,
Вселенна серцю нашому відкрита,
І області ми ширші осягаєм,
Ніж та бідота, золотом окрита.

Пантелеймон Куліш

А це вже святкове послання академіка-медика Любомира Пирога, славетного українського громадського діяча.

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Вас, Ваших Рідних, Близьких щиро-сердечно поздоровляю з Великоднем, бажаю задоволення життям, доброї надії із здійсненням її, здоров'я (!) як запоруки довголіття з дочеканням справді Великого Дня України.

Особисто Вас поздоровляю з новим творчим здобутком і бажаю настроїв та емоцій «Світлої днини» (назва моєї книги — І. С.).

З повагою підпис

P.S. Підозрюю і майже впевнений, що літературна творчість з широким обрієм спогадів, порівнянь, асоціацій з прочитаним тримає Вас в напрузі, але перевершають самовпевненість, задоволення собою. І, будьте впевнені, що не менше задоволення справляєте читачам.

Отже, продовжуйте!

Підпис

І як додаток-побажання, з яким я згоден. «І ще — яка Ваша думка? Починаю привчати себе не вживати в розмовах, писемно «давайте». В українській мові існує наказова форма для першої особи. І тому, чи не краще у Вас на стор. 57: «Давайте про це пам'ятати завжди! Давайте щедро роздавати цей Божий дар..., а — «Пам'ятаймо що це завжди! Щедро роздаваймо цей Божий дар...». Коротше, чіткіше.

Р.С. Підозрюю і майже
впевнений, що літературна
творчість з широким
обрієм спогадів, порівнянь,
асоціацій з прочитаним,
перепити, піднаки
тримає Вас в напрузі,
але перевершають
самовпевненість,
задоволення собою.
І, будьте впевнені, що
не менше задоволення
справляєте читачам.
Отже, продовжуйте!

П.С.

Великимановний
Чване Селевобичу!

Вас, Вашим Рідним,
Близьким, щиро-сердечно
поздоровляю

з Великоднем.

Бажаю задоволення
життям, доброт надій
із здійсненням їх,
здоров'я (!) як

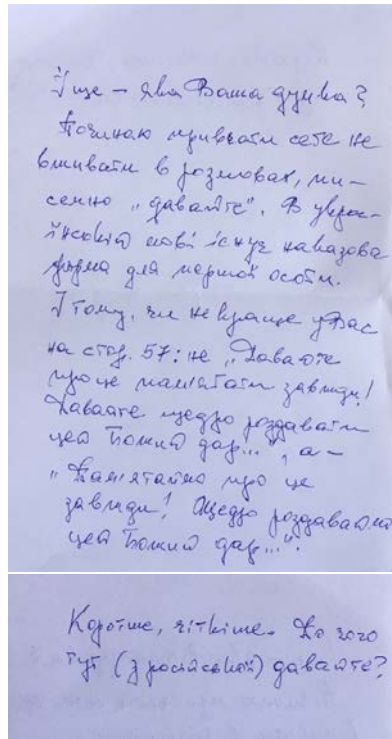
залучили до всього
у доцільний час

Великого Дня
України.

Особисто Вас поздрав-
ляю з новим творчим
удачам і бажаю

нашої в та емоції

«Світло душі»
з повагою П.С.

Мені приємно отримати таке послання від знаної в Україні Людини. Знаної людини, як лікаря і вченого, як постійного носія своєї (української) мови, як постійного борця за долю своєї Батьківщини — Любомира Антоновича Пирога. У нього не згасає енергія творця наукових пошуків, літературно-автобіографічних нарисів, громадсько-політичних уподобань та медичної філателії... В його житті звучить поезія Івана Франка

*Блаженъ мужъ, иже не идеть
На советъ нечестивыхъ.*

Блаженний муж, що йде на суд неправих
І там за правду голос свій підносить,
Що безтурботно в сонмищах лукавих
Заціплії сумління їх термосить.

Блаженний муж, що в хвилях занепаду,
Коли заглухне й начуткіша совість,

Хоч диким криком збуджує громаду,
І правду й щирість відкрива, як новість.

Блаженний муж, що серед гвалту й гуку
Стоїть, як дуб посеред бур і грому,
На згоду з підлістю не простягає руку,
Волить зламатися, ніж поклониться злому.

Блаженний муж, кого за тее лають,
Кленуть і гонять, і поб'ють камінням;
Вони ж самі його тріумф підготовляють,
Самі своїм осудяться сумлінням.

Блаженні всі, котрі не знали годі,
Коли о правду й справеливість ходить:
Хоч пам'ять їх загине у народі,
То кров їх кров людства убагородить.

Блаженний муж... Іван Франко — наша честь і совість — всією своєю творчістю закликає нас пам'ятати, хто ми є і для чого існуємо на цьому невеликому та занадто чарівному шматочку З Е М Л І. Крім геніїв-пророків українського народу Тараса Шевченка, Івана Франка... є ще багато талановитих побратимів, які намагаються своїми творчими пошуками освітлити нам шлях свого розвитку. До них належить і Дмитро Донцов, невеликий фрагмент творчості якого я наведу:

ХРЕСТ ПРОТИ ДИЯВОЛА

На диявола хрест, на неприятеля шабля!

Козацький полковник Єрмоленко

Живемо на вулкані і близький вже його вибух. Коли зашморгнулася московська петля на Україні, думали, в Варшаві: хай над Дніпром сидить Москва, ми за Збручем, ми будемо жити безпечно. Та впала Україна і Польщу вона задавила, а з нею й Румунію.

Думали у Відні, в Будапешті, в Бухаресті: хай над Дніпром і Вислою сидить Москва, ми у себе житимемо спокійно! Але й на них ударив грім!

Думали на Заході: хай Москва буде над Ельбою і на Балканах, ми по цей бік залізної заслони, якимось проживемо! Але вже передові стежі кремлівські калатають у двері Франції, Італії; над Сеною вже блиснула заграда міжусобної війни; московські лапи сягають Святої Землі! Слуги Кремля проникли й до цієї країни.

ТІНЬ ДИЯВОЛА ВПАЛА НА ЗЕМЛЮ!

Масові вбивства, саботажі, брехня і підступ — ось способи, якими він намагається висадити в повітря будівлю християнської цивілізації, обернути людство в слухняну отару бездумної худоби. Щоб молилися ми не Святий Софії у Києві, не Святому Петрові у Римі, а намісникові Нечистого на землі.

І на багатьох сильних світу цього напав страх! Ніколи не було на землі стільки Пилатів і фарисеїв, ніколи не було стільки охочих продати братів за тридцять срібняків, чи вмити руки в крові невинних. Ніколи не було стільки знатних, про яких сказано: «Кого Господь хоче покарати, відбере тому розум». Ніколи ще не була Європа настільки позбавлена думки і твердої волі, не була так обнята страхом.

ЗВІДКИ ЦЕЙ СТРАХ, ЦЕЙ ПАРАЛІЧ ВОЛІ?

Це наступило тому, що відлітає від нашої цивілізації її дух, тому, що швидким кроком іде дехристиянізація Заходу. В Німеччині ще Бісмарк почав похід проти Церкви. Його слідами пішов Гітлер. В Іспанії, кілька-надцять років тому, секта безбожників пробувала зробити революцію для знищення релігії. У Франції третя республіка вигнала навчання релігії з школи. В Великій Британії відсоток практикуючих вірних падає з кожним роком. В Сполучених Штатах Америки усувають теж молитву з шкіл. Всі знають про історичну подію, яка утвердила віру християнську в Європі, коли перед вирішальною битвою за Рим з своїм суперником Максентієм, бачив Константин віщий сон, а на небі знак хреста; коли він наказав зробити цей знак на своїх прапорах з написом «Цим переможеш!» Під цим знаком вступили переможні легіони Константина до Риму.

Під цим же ж знаком існувала і відбивала напасників ще тисячу років Східно-Римська імперія. Під цим знаком відбивали навали поганих наші київські князі. Під цим знаком звільняли свою країну від маврів іспанці. Під цим знаком розбивали римляни й франки гунів, під ним же ж відбуло західне лицарство походи в обороні гробу Господнього. Цей знак стримав похід на Європу грізного Ісламу. Нарешті, пишно розвинулася під цим знаком блискуча культура Окциденту, із її катедрями, героїчною лицарською поезією, малярством, мистецтвом взагалі, філософією, теологією, наукою. Відблиском тої культури жила Америка, Африка, Австралія, Азія.

І ось — разом з тим, як почалась дехристиянізація Європи, почала вона занепадати, блекнути її зірка на зовні, розкладатися всередині її сус-

пільство. Я вже згадав про запровадження світської безрелігійної школи у Франції, про поступ безвірництва, яке приніс з собою соціалізм. Цей "поступ" можна спостерігати і на дрібних фактах, на яких видно ту скриту силу, яка спритно прагне не тільки підкопати християнську віру, але й знищити саму символіку осоружного їй знаку хреста. Цей знак на церквах і стягах понищив більшовизм. Після нього проти Церкви виступив Гітлер. У свіжо загарбаних їх військом містах, старанно замазували обидва диктатори на таких вулицях, як св. Катерини чи св. Павла, слово «святий». Веймарська республіка німецька, ще перед Гітлером, зняла з державного герба знак хреста. За нею пішла, після 2-ої Світової війни, Італія, Румунія, Югославія. І лише країни, що борються з комунізмом, зберегли цей знак у себе: Англія, Іспанія, Португалія, Греція, Україна. Тому, хто думає, що цей хрест, ця символіка нашої віри й культури є ось така собі дрібничка, — хай над наведеними фактами задумається, і над тим, чому противники християнства намагаються знищити ту «дрібницю»? Чому мертві пам'ятники живої колись давнини нашої, як старо-князівські або козацькі церкви нищить московською рукою диявол у Києві?

Ніщо, може, не свідчить так про те, наскільки Захід підпав під вплив ворожих християнству сил, як факт, з яким завзяттям ті сили ненавидять країни, де збереглася пошана до релігії, а саме — Велику Британію, Іспанію, Україну. Їх ненавидять темні сили за те, що в них ще найбільше збереглися шляхетні традиції Окциденту. Іспанія мусить витримувати наступ чорних сил, яким хотілося б, щоб в Мадриді керував замість генерала Франка якийсь московський генерал Толбухін або який інший, щоб смолоскипами палали знову Божі храми в Толедо чи Севільї, щоб знову від рук червоної інквізиції гинули служителі хреста, як гинули й гинуть досі в Україні, в Польщі, Югославії, Румунії.

Україна, велетенська потенціальна сила Європи, замовчується, оббріхується, катується, — тільки тому, що є це країна старої християнської культури, яка ще може народити Мазепу чи Хмельницького, оборонців віри і Церкви. Всі ті країни, або під загрозою безнастанного наступу антихристиянських сил, або — як Україна — розп'яття ними на хресті. Решта ж Європи, решта дехристиянізованої Європи, крок за кроком відступає перед силами диявола.

ЧОМУ ЦЕ ТАК?

Тому, що лжехристияни не можуть щиро поборювати нехристів. Тому що безбожність — їх спільна віра. Тому що мільйони європейців

вірять не в книгу чотирьох євангелістів, а в книгу ненависника християнської культури — Карла Маркса.

Без якоїсь віри, без адорації чогось, без любові, без прив'язання до чогось, не може жити людина. Отже, чим замінила сучасна, так звана модерна, цивілізація адорацію Розп'ятого? Чим замінила віру у щось вище від нашої марної плоті, її потреб і забаганок? Віру в те, що існує в зорянім небі над нами і в нашій душі Божий закон, якого не можна переступати, хоч би це й грозило нам бідами матеріальними, або й загибеллю? Чим замінив наш вік віру в цю Вищу Силу?

Він замінив її вірою в механічний поступ. Цивілізація, яка вигнала Бога з душі одиниці, родини, з школи, з мистецтва, з літератури, з громадського життя, — стала бездушною механічною цивілізацією. Культ Божества підмінила вона культом матерії, адорацією мамони, культом особистого, родинного, класового й національного егоїзму, погоні за грошем, вигодою й насолодою. В особистому житті — кар'єра, служба будь-кому й будь-чому; в соціальному житті — егоїзм одурманених соціалізмом мас, більше платні, менше праці, будь-що, тільки б той егоїзм довів до ослаблення оборонної сили країни і до її воєнного розгрому, як це й сталося з Францією в 1940 році, роззброєною матеріально і морально радикалами й соціалістами між двома війнами. В житті міжнародному — це егоїзм або недоумство щасливіших народів, байдужих до того, чи пожере червоний молох на двадцять мільйонів європейців більше чи на п'ятдесят. Аби в їх хаті був спокій! Аби був так званий мир, дарма що під час того миру більше гинуло народу, ніж під час війни, як наприклад під час штучно зорганізованого Москвою голоду в Україні. Хоч би такий мир був потоптанням всіх законів Божеської справедливості. Хоч би той мир коштував союзу з масовими убійниками, які не втечуть ще від свого Нюрнбергу.

В політиці — це егоїзм клік, це гешефт, погоня не за ідеєю, а за мандатами й виборчими голосами та фінансовими прибутками. Це продаж отчизни за шмат гнилої ковбаси, це мільйони голосів відданих за комуністів, за агентів ворожої держави; це гасло — «після нас хоч потоп!» Це підлецування до матеріальних інтересів мас, що живуть справами дня, не заглядаючи в майбутнє, несвідомих того, які небезпеки їм загрожують. Це відхід від всяких абстрактних ідей великого формату, від великих поривів. Бо матеріалістична доба нездібна до глибших поривів почуттів, ні до ентузіазму великих ідей. Все це зветься неактуальною, навіть шкідливою «романтикою», не гідною уваги «тверезих» і «розсудливих» людей, —

тих, для яких єдиною розсудливою річчю є їх матеріальний інтерес... В пресі — це часто-густо оглуплювання й баламучення громадської думки, боязнь чіткої й ясної мислі, покривання зла або потурання йому. Це крамничка замість вільної трибуни.

В письменстві — це розпуста і гниль таких авторів, як Пруст, Барбюс, Андре Жід, Маргерит, Сартр, Колет, Джойс і двері настіж відчинені в Європу для каламутного потоку так званої московської культури, культури грядущого Хама. З її звеличуванням матерії, найнижчих інстинктів плоті, касарні, отари, з зневагою людської індивідуальності та будь-якої свободи. А над всім лунає клич, що колись привів до згуби старий Рим: «Хліба та видовищ!»

В країнах, розкладених матеріалізмом, замикають поняття честі, гріха, отчизни, національної й громадської солідарності, вірності рідному красві. Вищу культуру духа в таких країнах підміняє вульгарна підробка. Замість міцної мудрості Святого Письма, модерна людина напихає собі голову глупими історіями з ілюстрованих часописів, які нічого не дають ні душі, ні думці. Замість дивитися на морально-будуючі образи Діви Марії або святих, взірців непохитної віри, душевної твердості, мужнього героїзму, — модерна людина оглядає в магазинах світлини боксерів, вбивць, гангстерів і повій; світлини їх менеджерів, з огрядним черевом і глупою усмішкою на звірячому обличчі. Замість музики Бортнянського, Моцарта, Бетховена, вияву одвічної туги людської душі за Вічним, музики, яка ушляхетнює душу, — прислухається модерна людина до варварського вереску джаз-банди, що роздражнює найнижчі інстинкти людської істоти, запаморочуючи мозок, вбиваючи думку. Очманіла від так званої модерної цивілізації, сучасна людина взагалі перестає розуміти, що таке культура духа, культура характеру; перестає розуміти різницю між культурою і цивілізацією. Не знаючи ні Платона, ні Аристотеля, ні Данта, ні отців Церкви, — така людина вважає себе за дуже культурну, коли має комфортний туалет, авто й радіо...

Навіть у рисах обличчя такої людини можна побачити відсутність будь-якого духового виразу, будь-якої іскри Божої, лише трафаретну бездушну усмішку на бездушному лиці. На портретах Вашингтона, Наполеона, Веллінгтона, Хмельницького, Шевченка не побачите оскалених зубів, — але якою величчю, яким внутрішнім вогнем світиться з очей їх душа, яка не втратила ще контакту з Творцем! Не було в них нічого з тієї «симпатичності» й «сердешності» людини з юрби, — «такої як всі», — яка тепер скрізь в Європі удає з себе провідників нації, думаючи що ін-

спірації для важкого завдання провідництва треба шукати не в контакті з праджерелом одвічної мудрості, лише в контакті з «пересічною людиною», людиною пересічного розуму, пересічного характеру і пересічних устремлінь.

Здана на поталу культу матерії, модерна людина вже не ставить над своїм Я, над любов'ю до себе, до ближнього, до земного тої Вищої Сили, якій завдячує своєю душевною твердістю, мораллю, силою характеру і внутрішньою карністю, без яких нічого ні великого, ні доброго не вдіє сама людина. Здана на поталу культу матерії, земних благ, гроша, черева й насолоди, стає модерна людина людиною з желе, без характеру, без хребта, без стриму, без внутрішньої дисципліни. Відпадає стимул до праці, пошана до людської індивідуальності, чужої й власної, до всього високого, до Бога, так само як до рідного краю. Тоді києм, тим великим києм тоталітаризму, червона Москва жене до праці і на війну мільйони зневірених рабів, озвірілих від науки Маркса й Леніна.

В країнах Заходу матеріалізм робить такі самі поступи як і в Росії. Безбожництво шириться тут так само, як і там. Правда, на Заході ще кия немає, але вже немає Бога. Щезає внутрішня дисципліна, а палиці західна демократія вагається вжити. Звідти безідейність, млявість, нерішучість, а подекуди й страх перед Росією провідників Заходу, а головне невміння зрозуміти свого червоного противника. Як не розуміла розніжена атенська демократія македонського Пилипа...

Бо і як міг Захід зрозуміти Москву? Гадали поділитися з нею здобиччю, а показалося, що Москва хоче не половину, а все! Думали дати їй договірні «секрети», а вийшло те, що Москва потребує зовсім не цього, а території. Думали звабити фінансовими позиками, торговельними договорами, а Москві наплювати було на це! Думали встановити з нею підвалини нового миру, а Москва перейшла від одної війни до другої, від війни між державами до війни класів, всередині кожної нації: в Польщі, в Угорщині, на Балканах, в Персії, в Китаї та Кореї, в Палестині, у Франції, в Італії. Показалося, що Москва думає не категоріями іспрагненого спокою Заходу, лише зовсім іншими. Вийшло, що прямує вона не до добробуту мільйонів, не до спокою, не до миру, лише до того, щоб над Азією і Європою (на разі) запанувала її ідея, ідея кошарового соціалізму; щоб залопотав її червоний прапор з знаком серпа й молота на червоному тлі. Так як колись до того стримілися наслідники Магомета з знаком півмісяця на зеленому стягу.

Як може зрозуміти Захід цю нездержну волю панування й могутності, коли згасає в ньому віра, яка давала йому порив, силу і бажання героїчних справ, — віра колишніх хрестоносців, віра хреста? Як може Захід — позбавлений тої героїчної віри — не хотіли «епізменту», коли на ньому, як на подушці, так приємно спитись? З заплученими очима не бачить осліплена Європа сокири, занесеної над її головою, не хоче засвоїти думки, що є неминучою боротьба за існування, боротьба на життя і смерть. Втрачаючи віру, вона втрачає розум. Втрачаючи розум, втрачає відвагу, потрібну для неминучої боротьби. Все це їй заміняє «вішфул тінкінг», що «якось то буде», якось то все влаштується, дешевим коштом, без ризику і зусиль.

В останній час наступила, правда, реакція. Декілька відважних народів — український, грецький, іспанський — намагаються врятувати чи наново здобути свою втрачену незалежність національну, врятувати честь і майбутнє християнської цивілізації. Рятують Європу перед московською навалою також такі народи, як турки і араби — вірні своїй вірі. Але — на яку ж завзяту опозицію натикаються будь-які спроби загальмувати триумфальний похід Кремля на Захід і Схід! На опозицію всіх темних сил всередині самих же ж західних суспільств! Скільки зрадників власного народу і його віри, скільки агентів 5-ої колони, скільки московських Квіслінгів знаходить в лоні західного ж суспільства Серп і Молот, що несе з собою смерть і голод! А коли побачать якийсь мужній жест чи голос, як кидаються на того, хто посмів його подати чи зробити!

Опубліковують дипломатичні документи, сталінсько-гітлерівські, які здирають маску з обличчя імперіалістичної Москви, — і як заметушились сталінські підбрехачі на Заході! Як намагаються затушувати аферу! І «нащо, мовляв, то було оголошувати? Чи потрібно це?»

Виступить хтось з проектом конскрипції чи парамілітарного вишколу перед лицем московської загрози, — який рев здіймають прихильники Кремлю! Якими трубами ерихонськими намагаються оглушити противників! Як кричать проти «імперіалізму» своєї країни, якої є негідними громадянами! Як спішають свій край, обеззброєний віддати живцем в руки його найбільшого ворога!

Виступить з своїм відважним чином Українська Повстанська Армія, і скільки бруду і помиїв виллють на неї слуги Росії! Скільки — на сором нам, українцям, — навіть в нашому національному середовищі, знайшлося московських підбрехачів, які ту повстанську акцію, найвищий вияв героїзму в сучасній Європі, — паплюжили або замовчували навіть тоді,

коли кричала про неї вся світова преса! Як намагалися принизити її, позичаючи для своїх наклепів лайки з більшовицького словника!

Скільки то облудних лібералів і демократів захищають одного чи двох засуджених червоних бандитів, зрадників свого народу, але й пальцем не кивнуть, коли за червоною завісою ллється кров мільйонів невинно катованих!

Таж шириться облуда і брехня, так вмирає ідея пошани до поняття честі, свободи, героїзму, патріотизму, і не через що інше, як через те, що відвернувшись від правди Христа, Захід тратить респект до великих абстрактних ідеалів, роззброюється ідейно і морально, грузне в трясині матеріалізму. Відлітає віра, а з нею і дух войовничий її боронити.

Історики не раз нам пояснюють, що нібито за старого Києва чи за козацької України змагався народ за віру, а тепер змагається за націю. Велике непорозуміння! Тоді, як і тепер, боролася нація й за незалежність національну й за віру. Тільки тоді ширше значення надавали слову «віра», глибший зміст. Віра християнська — це був колись наш кодекс, статут всього внутрішнього устрою суспільства. Цей кодекс нормував всі відносини того суспільства — між батьками й дітьми, братами й сестрами, народом і тими, хто ним правив, нацією та її ворогами — поганями, між різними класами суспільства, між людьми поміж собою і між людьми й Богом. Це була система понять Правди, Добра, Краси.

Оформлені в ферму оповідань, заповідей, притч — ці правила людської поведінки глибоко вкорінювалися в мозок і серце тодішньої людини, формували її душевне й духовне Я, її характер, тримаючи на припоні внутрішньої моральної дисципліни відцентрові інстинкти людини, оберігаючи від розвалу громаду і націю. Багато для християнина означали такі незрозумілі поколінню невірних, негативні й додатні символи як Юда, Каїн, фарисей, Пілат, вигнання торгівців із храму, поняття гріха й покути, милосердного самарянина, багатого й Лазаря, невірного Томи, пресвятої Діви, яку звали «матір'ю козацького краю»; такі слова, як «не мир, но меч!», такі образи як образ хреста і Розіп'ятого на ньому; Духа Святого, «життя подателя», якого подув чув у собі Шевченко і якого нерозуміння докоряв своїм недотепним землякам, які не знали, що невидиме є початком всього видимого.

В тій символіці, в тих притчах, в заповідях були тверді правила поведінки, яскраві приклади — на що орієнтуватися, чого як вогню минати; були духовні обручі, які твердо тримали дух суспільства тих часів і його тіло берегли від розпаду. Окрилені тою вірою, щитами перегороджували

поля старокиївські дружинники з князями, боронячи від кочівників України.

Очевидно, ніхто не скаже, що складалося те суспільство з святих. Грішників було досить і тоді, тільки з тою різницею, що тоді навіть ті, що переступали закон, знали в совісті своїй, що роблять зле, і це вже було багато! Бо в тій свідомості крився початок виправлення.

В обороні тої віри, кодексу цілого життя нації — приватного й публічного, ставала не тільки князівська, але й козацька Україна, і західно-європейське лицарство тої доби. Вони знали, що не вільно робити «епізменту» із дияволом. Знали, що не можна чорта виганяти вельзевулом; що між адептами Святого Христа і його ворогами не може бути тривалого миру; знали, що противникам Христа йшлося не тільки про те, щоб знищити Церкву, але і весь уклад нашого індивідуального і суспільного життя.

Знаючи це, більш як шістсот років боролася з поганями Україна, більш як сімсот років боролася Іспанія з маврами на другому кінці Європи. Але волі до цієї боротьби не має нинішня дехристиянізована Європа!

Комунізм — це теоретична догма, це озброєна доктрина, це віра. Тому й перемогти її не зможуть тільки танки й бомби. Комуністичну віру переможе тільки інша віра, більш гаряча й більш войовнича. Я знав більшовизм змолоду, ще перед його народженням, так сказати в лоні його матері, російської соціал-демократичної партії. Знав більшовиків, з яких одні були мої колеги по університету, інші по тюрмі. Вже тоді відчувалася диявольська сила, в них укрита. Проти них була тоді могутня царська імперія, з якою союзу бажали великі держави; яка зломилася не одну силу, що проти неї повставала, не одну націю. Але ту велику потугу, разом з іншими партіями, більшовики завалили.

Чим? Якою зброєю? Ні армії, ні поліції не мали вони, ні фабрик амуніції, ні грошей. Все це мав їх противник, царський режим. Тим не менше, ту велетенську силу більшовики звалили, просто зголили з поверхні видимого світу. Чим?

Невидимою силою диявольського духа, що в них вселився! Це було те стадо свиней, в яких вселилися біси і які, доки згинуть, розтопчуть ще не один безжурний, безпечний народ. В ті часи, коли щойно народжувався той рух, не було ще в ближчих планах ні Чека, ні колгоспної панщини, ні терору, ні імперіалістичного завоювання народів, ні системи політичного деспотизму. Але все це, як плід в зерні, як дуб в жолуді, глибоко сховане в землі, вже було, вже існувало, вже невидимо кільчилося в душах тих синів диявола. Хто зазирає в майбутнє, той вже бачив прихід їх,

навіть дату їх приходу досить точно проповідав Достоевський, який знав добре свій, рідний йому духом, народ московський. Хто дивився не на поверхню явищ, а в їх затаєну суть, той в словах цих людей, в їх рухах, поглядах, бачив іноді, як спалахував диявольський вогонь, що потім вибухнув нагору і загрожує спалити нашу цивілізацію.

Цей вогонь — це була їх віра в їх ідею, їх енергія й воля втілити її в життя, щоб запанувала їх сатанинська доктрина не тільки в плані духовному, але й в плані фізичному, матеріальному. Це була їх погорда до небезпек і катастроф.

Таке буває! Таку силу віри можуть мати і сини Темряви. Наша Церква має прекрасну книгу — «Добротолубіє», де зібрані поучення вчителів Церкви. В цій книзі прочитаєте: «сердечна мужність і не боязнь небезпек постає з двох причин: або з великої віри в Бога, або — з жорстокосердя». От з того чортячого жорстокосердя зродилася віра й енергія більшовизму. І ніщо, ніяка матеріальна влада сама тої жорстокосердної сили не зломить. Зробить це тільки нова духовна сила — сила віри!

Певно вам доводилося бачити світліни більшовицьких вождів: Леніна, Сталіна, Димітрова, Тіта, Готвальда і інших. Свіжо в одному часопису я бачив як виглядала диктаторка Румунії, яка, між іншим, не є ніякою румункою, Анна Паукер. Вона є огидною в усій своїй зовнішності. Ще огиднішою вона виглядає на тлі сфотографованої тут же ж побіч другої Анни, Парма-Бурбон, жінки Мигая румунського. Постава, відкритий рот цієї відьми (її знято під час промов) — все викликає несмак і обридження у кожної людини, що має хоч трохи почуття краси і поняття шляхетного. Подібне враження викликають і знімки комуністичних вождів. Але — одночасно, оглядаючи їх, відчуваєте, що за тою огидною відштовхуючою зовнішністю, криється фанатична внутрішня енергія і диявольська віра. Коли ж поглянете на ту другу Анну (Парма-Бурбон) — гарну, милу й шляхетну, але видимо анемічну і безвольну... Коли поглянете на деяких вождів європейської демократії або соціалізму, наприклад Рамадіє, знаного аматора канарок та інших пташок з симпатичною борідкою і з окулярами професора, на пузатого Ерію, колишнього туриста до Москви та естета і колишнього «людововфронтowego» приятеля комуністів Лева Блюма, — вам стає страшно! Ясно бо, що не ті люди зупинять воюючий комунізм!

Я сказав, що силу і твердість, віру й відвагу дає людям або віра в Бога — щоб творити добро, або жорстокосердя, — щоб творити зло. Модерна літепла Європа відкинула жорстокосердя, але відкинула й Бога. Звід-

си її безсилість, безсилля її провідної верстви. Тим часом воюючому комунізму треба протиставити людей і борців тої самої енергії, того ж формату, такої ж відваги, такого ж самого духа прозелітизму, ще більшої невгнutoї, ще гарячішої віри! Ще більш гарячого фанатизму!

Таких войовників може дати тільки віра, одідишена нами від предків наших; вона зробить твердими нас, як робила їх. Цю віру, джерело нашої міцності, мусимо знову збудити в нашій душі, щоб очищаючим вогнем спалила в ній все кволе й нікчемне, щоб підняла дух наш над всім марним і дочасним, щоб загартувала наш дух для боротьби за ідеал одвічної Правди. Правди, що возвістив нам майже дві тисячі літ тому Той, який існував «перед всіма віками» і який ще прийде, щоб «судити живих і мертвих».

Ця віра навчить нас, як козаків, про яких писав Руселій. Навчить нас «ревності незгасимої, все горящою живим полум'ям», навчить «не прощати ворогам Бога».

Вона навчить нас, як вчила наша давня Церква, що з активними ворогами Христа не вільно «куматися, свататися, брататися й мішатися».

Вона навчить нас «любити друга», але «возненавидіти його злонравіє і безверіє» (коли він тим заражений), навчить боротися зі злом.

Вона навчить нас любити ближнього, але насамперед Бога, бо то є перша заповідь. А любов до нього ставити над особистими прив'язаннями і родинними зв'язками.

Вона навчить нас мудрості віруючих тої доби, її провідників, навчить мудрості й безстрашності Хмельницького, який на смертному ложі говорив про сина свого Юрася до старшини козацької: «Анатемі віддаю того, хто зведе його з правдивої путі і зробить притчею во язицях, посміхом між людьми. Віддаю (анатемі) і його самого, коли піде шляхом строптивим і віддалиться від правости, чести й християнської чесноти!»

Вона навчить нас мудрості прадавнього Києво-Печерського Патерика, мудрості св. Феодосія, який закликав «возненавидіти всяку неправду» в світі; який кликав активно боротися зі злом; який видаляв з монастиря, «слабих і нерадивих» ченців, а не «об'єднувався» з ними. Вона навчить «не оправдувати несправедливого, аще і друг твій є», бо вищою є за особисту приязнь — Божа справедливість.

Вона навчить нас, що віра Христова — це не тільки «отчаявшихся надія», але й «нечистивим погибель».

Вона навчить нас, що служителі Церкви не тільки «вогнем духовним» просвічувати темних повинні, але й «ідоли сокрушати». Вона на-

вчить, що тільки ця віра дає нам мужність, міцність духа і безстрашність, яка вбиває в серці все дрібне, хитке, кволе, все м'яке, трусливе і підле, що тільки віра дає нам можливість запанувати над тілесною неміччю, над фізичним болем, над страхом і спокусами.

Навчить нас не ослабитися від слави, не пропасти в напасті; бути твердим і невблаганним до себе, щоб бути невблаганним і твердим до зла, яке нас оточує. Вона навчить нас заповіді любові й допомоги ближнім, але й про Божий бич проти фарисеїв, і всього «кодла гадючого», що отрує своєю присутністю прекрасний Божий світ!

Вона навчить нас, що віра справді двигає горами, що Дух вищий за неживу матерію; що без нього, хоч не знати як міцно збудована матерія, розпадеться вона на порошок. Вона навчить нас, що Христос прощав і розбійникові коли той покався, але другому, не розкаяному не дав розгрішення. Вона навчить нас, що як говорив Нил Синайський: «хто не має ненависті до гріха, зачисляється сам до грішників»; що за всякою мислю і добрим наміром мусить йти в парі «горячність подібна вогненним вуглям», що оберігає думки і не допускає до них.

Вона навчить нас, що така фанатична ненависть до зла й фанатична любов до нашої правди робить чуда; що тільки вона здолає зруйнувати найміцніші будівлі на землі, здійснити у видимому, реальному плані ідеї, що невидимі іншим, знаходяться у віруючій душі. Та віра навчить нас бути неослабним в боротьбі за нашу слушну справу, за визволення нації з ярма невірних, натхне нас воєнним духом предків, засновників нашої Церкви і нашої держави.

Ті, яких козаки прозивали «сластоїдами і периноспалами», нарікають часто на той войовничий дух, що воскрес в Україні, що позбавляє їх спокійного сну... Їм можна відповісти словами Лазаря Барановича, що так відповів противникам козацтва: «козак — суцця буря і вітер в полі... Ми, раби Божі, серед того вітру подібні билинам Божійм, гнемся, та не ломимося, ділаємо своє діло... Господу благоугодно, щоб були ми як рожі між тим терновиком, інакше, без тої колючки, не було б нічого доброго».

Гаряча віра козацька, готовність невсипуща по всяк час за ту віру стати, — це були ті колючки, що оберігали рожу; були ті Шевченкові «мечі обоюдні», що серед них, під їх охороною, зростали пишні квіти високої культури, сильна незалежна суспільність наша. Ця ж віра допомогла нам запроваджувати нам серед себе самих, бути суворо-вибагливими до себе, вчила картати нікчемних, говорити правду. Вчила чудовими словами Івана Вишенського, який «навчився од Христа Істини

без похлібства лож — ложжю, вовка — вовком, злодія — злодієм, розбійника — розбійником, диявола — дияволом звати!»

Ця ж віра вчить і чогось іншого. Вона вчить, що твердість душевна, залежить від контакту з Божественною силою, чого найкраще навчимося від Шевченка. В листах, в поезіях, в Щоденнику свідчить він не раз, що коли «як золото з вогню» вийшов він з свого «суворого чистилища», нерушений життєвою підлістю, з незламаним серцем, то завдячує це виключно своїй гарячій вірі, контактіві з джерелом всякої духовної міцності, з Богом — контактіві, що зветься молитвою. Завдяки цьому контактіві, він, як пише, «не зледачів, не захолюнув в неволі», зберіг свою «свіжість моральну», не втратив душевного вогню, ні здібності пристрасно любити Добро і пристрасно ненавидіти Неправду.. Він писав, що релігія — це «святе, велике діло для людини»; що під її впливом «кріпне й мужніє душа». Релігія, на його думку, «стає нерушимою стіною довкола людини, боронячи її на життєвому шляху від всіх плюгавств життєвого коlobігу». З заслання писав він, що оточує його «така жахлива безнадійність, що тільки одна філософія християнська спроможна боротися з нею». І він же ж вірив, що Господь, якому молився, «воздасть злодіям за злая», скартає тих, хто творить зло. Завдяки цій вірі міг сказати, що вірний своїй ідеї, «карався, мучився, але не каювся», як і його, страшна колись своїм ворогам, нація.

Цю непохитну віру перейняв Шевченко від батька і від діда козака, від славних традицій козацької минувшини. Цією вірою горіли колись наші предки, вона робила їх душі твердими як камінь, шляхетними як золото, сильними і гордими вирізьблюючи характери тих людей, що ні перед жодним ворогом, ні перед ким не гнули коліна, як тільки перед Вседержителем, Творцем неба й землі. Цією вірою оберігали вони себе, свій край від будь-якої напасті.

Цю гарячу віру годиться згадати саме тепер, в теперішню страшну добу! Бо, щоб не казали ті, що дивляться на світ крізь рожеве скло, — наближаються жахливі часи! В ці часи якраз повинні з'явитися люди віри й волі. Європі, нам, світові потрібна нова еліта, нова провідна верства, нові справді, не по імені тільки «луччі люди». Партії віджили своє. Не їм, що не мають твердого символу віри, лиш так звані «програми»; не їм, що мають замість ідеї етикетку, напис; що не знають суворого добору індивідуальностей, ні суворої дисципліни; до яких вільний вступ і виступ, не їм бути зняряддям, яке розтрощить диявольську динаміку комуністичної партії! Партії не в стані вести проти неї похід назовні, ні поборювати

диверсійну роботу всередині суспільства або нації, ні стати тим міцно згуртованим загonom відданих справі і один-одному людей, який потрібний тепер... Як говорив, я й писав давно перед війною, виконати це все здолать тільки Ордени, світські і духовні, на взірець тих, що зцементували і зберегли Європу і Україну з нею, та її культуру сотні років тому; які мечем фізичним і духовним, гуртували б націю не механічно коло паперових «програм» чи гасел, яких ніхто поважно не розглядає, лише коло великої одної ідеї, для якої готові жити і вмирати люди доброї волі, невгнutoго характеру, моральної сили і великої віри, не толеруючі в своєму осередку нічого плюгавого і миршавого.

Один з хмельничан, полковник Єрмоленко оформив у лаконічну формулу гасло тої доби: «На диявола хрест, на неприятеля шабля!» Це ж може бути і гаслом нашої епохи. Гострою буде та шабля, коли її видобудуть в ім'я хреста люди, не шукаючі угоди з дияволом. Не треба вірити в наліпки і слова без змісту! Не йдеться у світі про конфлікт між державами чи партіями, між лібералізмом і консерватизмом, між соціалізмом чи більшовизмом і капіталізмом, тими чи іншими економічними або політичними системами. Конфлікт ідейного, духовного характеру, конфлікт між християнством з одного боку, а з другого — силами, що йдуть його знищити. Весь уклад, вся духовна підвалина нашого життя, як нації незалежної, нації свободних індивідуальностей, нації з нам питомими, дорогими нам умовами соціального й політичного ладу, етичного кодексу вартостей, все це християнського походження й духа. І все це зникне з поверхні нашої землі, коли щезне християнство. Без нього обернеться людина в двоного худобину, без почуття особистої гідності, честі, свободи, без шляхетних поривів, обернеться у раба свого шлунку й свого пана! В вічній страху голоду і в страху бича, бо де вмирає в серці страх Божий, що підносить людину до Творця, там залишається тільки страх людський, що принижує її до стану звіряти, і робить здібною до всякої нікчемності.

Все, чим віками пишалася Україна, весь чар, вся поезія і культура цієї благословенної країни, вся духовна велич її, її незнищенна любов до свободи і вічна готовність за її здобуття чи збереження боротися, все це буде розтоптане чоботом завойовника, коли щезне в ній дух праджерела нашої культури та християнської філософії.

Детронізуючи Творця, ставлячи в центрі всього себе саму, модерна людина може будувати не знати яку вежу Вавилонську, не знати який соціалістичний «рай»! — все це розсиплеться і вже розсипається в порошок. Бачимо бо, що саме тоді, коли почала модерна людина кричати про зни-

щення нужди, стала та нужда ще чорнішою! Коли почала кричати про свободу, дочекалася рабства! Коли почала кричати про рівність — дочекалася нових фараонів! Коли почала кричати про братерство, — вовком зробилася людина людині! Коли почала кричати про визволення народів — прийшло нечуване уярмлення націй під залізним ярмом нового Нерона, нової поганської імперії, нової татарщини!

Бо де потоптані Божеські закони, всяка будівля буде будівлею на піску!

Велетенське значення віри для щастя, добробуту й міцності нації розумів старий Рим. В тяжкі для нього часи, перед невірством перестерігав своїх земляків поет Горацій, писав до них:

«Богам корились ми –
І нам корився світ.
Із ними йдім від початку до краю!
А ні — грозою темних бід
Нас Божество зневажене скарає!»

Кара зневаженого Божества вже нависла над світом... Не треба себе дурити! Не йде в світі до втихомирення. Йде до остаточного розиграшу, як в часи Константина, між двома вірами: вірою, що зробила собі з пенька панка, ідола з нового поганського кесаря й вірою, якої заповіддю є «не сотвори собі кумира!» з матерії, з дочасного, з вигоди і з спокою! Гряде остаточний бій між знаком Серпа й Молота, знаком адорації матерії, — і знаком Розп'ятого; між більшовицькою зіркою і хрестом. Або перемажемо як вільна християнська нація, або будемо страчені новими вершниками апокаліпсиса.

Не дурімо себе надією, що якась країна буде збережена в цій боротьбі! Що стоятиме збоку і тільки приглядатиметься до останнього бою. Що зможе на своєму щасливому узбіччю сіяти, орати, будувати, женитися, множитися, насолоджуватися життям. Нічим нейтральність не допоможе. Не вдасться сидіти, зложивши руки, в тій війні між двома таборами, яка вже іде між ними і яка ще страшнішою спалахне завтра. Писав Франко про Україну:

«Якби могутність, щастя і свобода
Відмірялись по морі крові й сліз,
Проллятих із очей народу,
То хто б з тобою суперництво зніс?»

Так, свобода відміряється морем пролитої крові й сліз... Але не пролятих безтямно, а тільки в змаганні за ту свободу і могутність, в ім'я великої ідеї! Не виросте свобода із сліз і крові тих, які «без одваги і бою на путь заблукали згубливу», із сліз пасивної жертви, веденої мов корова на заріз.

«Путь на Голготу велична тоді,
Коли тямить людина за що й куди вона йде».

Леся Українка

Свобода виростає з жертв, що впали в боротьбі, в активній боротьбі зі злом, з жертв свідомих свого великого посланництва, своєї місії, чи йде про одиницю чи про націю — все одно.

Коли йде про нашу країну, про наш народ, то не виведуть його на путь спасіння ті, що думають Україну вижебрати чи видурити у сильних світу цього; ті, що всяку активну боротьбу за визволення з нової поганської неволі вважають «неактуальною», а на войовників українських, разом з більшовиками, кидають наклепи і лайки. Не виведуть нас на путь спасіння «реальні, тверезі, розсудні політики», які бояться ставити нашу проблему у весь її зріст, а за справу актуальну вважають лише реалізацію власних інтересів. Не виведуть нас на спасенну путь ті, що пропагують безідейність в політиці і безхарактерність в життю; які намагаються загальмувати процес формування яскравої, точної, мілітарної української визвольної думки і чину; які будь-яку велику акцію називають «бандитизмом» або «глупою романтикою», будь-яку яскраву ідею — «одностороннім маніяцтвом», а проповідь характерності і сили духа — «захвалюванням хижацтва»; які, розперзані, ліниві й вигідницькі в своїх думках і настроях — не зносять ніякої моральної дисципліни, ніякого догматизму ні в політиці, ні деінде; яких «ідеологією» є хаос в ідеях і толерація нікчемності й безхарактерності в політичному життю; яких «ідеалом» є старе, анемічне, боягузливе, запобігаюче ласки всіх, недокровне українство, що угодовство з кожним наїзником було його єдиним дороговказом. Не виведуть нас на спасенну путь ті, що не думають про випростування народного духа, лише про автоматичний «поступ», та про запозичену в більшовицької Росії ідею матеріального «щастя» людини, що вбила в серці своєму Бога.

На путь спасіння виведе нас тільки велика ідея боротьби за християнізацію України, тільки відворот від згубного наслідку анемічного, без-

божницького гелотського українства другої половини 19-го віку; тільки повернення до героїчних, наскрізь пересяклих духом войовничого християнства традицій нашої козацької і старокиївської давнини, які воскресив нам Шевченко. Християнство — це не рожева водичка гуманності і добродетельності, це релігія войовників Христових, які не уникають конфліктів, не «за хрести ховаються від сатани» (Шевченко) лише борються з ним під знаком Розп'ятого. Які конфліктів не уникають, а їх шукають і зло побороють мечем духовним і залізним, душею аскета і воїна.

З таких аскетів і воїнів буде складатися та провідна верства, яка стане на чолі нації, щоб привести її в Обіцяну Землю. Передові стежі України вже стали на цей шлях, вже кинули виклик дияволу і його воїнству в ім'я нашої великої правди, в ім'я великої місії нашої нації в цю жажливу апокаліптичну добу останньої боротьби з силами лжехриста. Треба, щоб в тій чи іншій формі, відповідно до часу й місця, до тої боротьби включилася, приступила до неї кожна українська людина, кожна українська спільнота в розсіянню суцят. Щоб просвітлена світлом християнської Правди, стала свій дух, гартувала енергію! Щоб де тільки доведеться: в своїй душі, в родині, в товаристві, в літературі, в театрі, в пресі, з трибуни звичайного промовця, з церковного амвону, в громаді, в місті, між своїми й чужими, — активно й безкомпромісно виступала в обороні нашої Правди; щоб не толерувала зла, щоб всюди поборювала диявольські сили, що своїм нечистим духом мов отруйним газом, просякають все наше оточення, повітря яким дихаємо, вдирається в нашу душу. Щоб на кожний прояв, на кожний виступ антихристиянських сил, була наша реакція така однастайна й тверда, як проти того, хто посмів би ввійти у Церкву з шапкою на голові..

Коли не знищить людина Заходу більшовицького духа в своїй такій власній спільноті, в самій собі, в своїй душі, в душі кожної одиниці, — даремно змагатиметься вона з більшовизмом назовні! Даремно поборюватиме дух матеріалізму, що вдирається знадвору, коли тим духом вже отруєне повітря в середині хати. Це не мої, це слова Шевченка: що Бог «люті зла не діє без вини нікому»! А на всій нашій цивілізації тяжить страшна, не спокутована досі вина: зрада своїх традицій і своєї віри!

Хочемо бути вільними?

Не кланяймося наліво і направо! Хай наше слово буде Так або Ні!

Хай наша любов буде гаряча й гаряча наша ненависть! Не літеплі, сказано бо в Святім Письмі: «хто є ні холодний, ні гарячий, виригне того Господь з уст своїх».

Хочемо бути вільними? Не кланяймося земним ідолам! Станьмо сильними духом, станьмо чистими серцем, станьмо гідними, — щоб в наші руки вложив Господь караючий меч Божої справедливості! Щоб в ганьбі, в багні і крові сконало царство нового Нерона, царство тьми!

Щоб перестали ми бути притчею во язицах, посміхом серед народів!

Щоб ніхто не смів вже більше говорити, що є ми «прадідів великих правнуки погані!»

Щоб знову засяяв «в темряві негоди неугасимим вогняним стовпом» старий наш Київ!

Щоб «в боях ранене» наше вічне Місто знов стало над Дніпром, як твердиня героїчного народу і пострах варварам, під знаменом хреста!

Готуймося до великої й страшної проби, яку зсилає Бог всім тим, кого Він вибрав для великих діл!...

Торонто, 1948.

Читаю та й думу велику збуджую в своєму організмі: чому нами частіше оволодівають дрібні інформаційні вибрики теперішніх «великих» політиків, а не великих представників людства?! В цьому напрямку перед психологами не оране поле для досліджень.

Читаю «Хрест проти диявола», а мені на думку приходить час, коли на Україні диявол влаштував бучний бенкет в 1933 році — голодомор! Ніхто не знає і ніколи не узнає про кількість мученицьких смертей українців! Померлих, як правило, не реєстрували. Ніхто не знає і ніколи не узнає, скільки людей внаслідок тривалого голоду збожеволіло та вживало в їжу тіла своїх дітей. Ніхто і ніколи не зможе підрахувати кількість цвинтарів, де немає хрестів, де кидали мертвих людей в ями без християнських звичаїв. Ніхто і ніколи не довідається чому демократія Європи і Америки приховувала та замовчувала знищення українців голодом! (Навіть у сьогоднішні багато демократичних держав не визнали голодомор геноцидом українського народу). Мабуть, ми ніколи не дізнаємось і того, чи сам Сталін зі своїми поплічниками знищував український народ, чи в змові з «демократами» всього світу. Як не дізнаємось і того, чому на найродючіших землях нашої планети — в Україні — зникло десять мільйонів українців за 25 років «незалежності».

Ми звикли думати, що диявола християни перемагають. Але... Ганебна дія диявола в Україні 1933 року (і не лише 33-го) закінчилася перемогою диявола. І залишається лише надія на те, що настане час, коли ті,

хто в личині диявола, свідомо творив геноцид українців, буде за вуха витягнений на світ Божий.

Я не збагну ніколи до кінця
Звідкіль вона, приреченість оця,
Чому Господь створий цей світ, як рану,
А сам мовчить.
Я відповіді — знаю — не дістану,
Ні з Біблії,
ні з Тори,
ні з Корану,
Але питати теж не перестану,
Хоча б тому, мій Пане, що болить.

Петро Сорока

Але не завжди перемагає диявол. І доказом цьому є оповідання Богдана Мельничука

ПАХОМ, САВЕТА І БУЛАНИЙ

Савета не любила Пахома. Та жила з ним. Мучилася. Бо — мусила. Міг не тільки знеславити, а й убити її, якби кинула його. Та й куди подінешся в своєму селі. Навіть у мами з татом душу не відведеш, як колись бувало, бо вже на той світ переселилися. Вчаділи морозяної ночі, шуфрига в пічці була повністю засунута. Увечері перед тим дочка із зятем уних гостювали. Пахом напідпитку був, ще тут додав кілька чарок. Слово по слову — й суперечка розгорілася. Пахом за шапку — і в сіни. Може, й ударив там рукою спересердя по шуфризі...

І Пахом Савету не любив. І теж мучився. Не одній молодичці те казав, пускаючи в темній хаті чи й десь за скирдою лапища за пазуху й ніжче. Але відразу ж обрубубав надію, коли та чи інша вдовиця зваблювала не на ніч-другу, а на постійно до неї перебраться: «Не можу, бо я комуніст. Вчиню таке — з партії виженуть, а без партії я, сама розумієш, — нуль без палички. І без роботи, і без Буланого лишуся».

А Буланого Пахом любив майже так, як себе. Кінь був завше ситий, грива розчесана. Пахом не раз переповідав десь почуте, як маршал Семен Будьоний, інспектуючи кавалерійські війська, любив підійти до котрогось із гривастих і провести хустиною по крупу. Якщо носовичок забруднювався — ганьба та горе і тому воякові, й комадирові.

По своєму Буланому проводити хустиною Пахом не ризикував, бо за день не один десяток кілометрів запилюженими дорогами чи ледь помітними стежками або й без них, навпростець, верхи на гривастому намотував. Та й не мав носовичка, двома пальцями й рукавом обходився. Хіба йдучи на партійні збори, клав хустину в кишеню нового костюма, аби не здаватися некультурним.

Але то не рятувало: тютюном, а ще більше — рибою від дебелого дядька тхнуло завжди та скрізь. Навіть, якщо був у чистому й напрасованому. Позаочі подейкували, що в Пахома на голові під чорним дратким волоссям — луска. Тільки того ніхто не бачив. Хіба, може, Савета, зливала чоловікові воду чуприну помити. Чи стригла його, бо він не хотів іти до когось чужого. Казав, що наврочити можуть. Хоча сам важким поглядом будь-кого пропікав. А рибою просмердівся, бо станичим призначили, коли до компартії записався. Переповідали, що не хотіли Пахома в КПРС приймати: політграмоти не вистачає. Але після того, як він доповів у районі, хто на новосіллі в Омелька Охрімового першим «Ой у лузі червона калина...» тихенько заспівав, наступного ж дня партійні збори скликали. І — одноголосно. Всі за Пахома проголосували, бо така чітка лінія «згори» була. Ще через день — дали вчорашньому їздовому посаду з Буланом на підмогу. Сам його вибрав на колгоспній конюшні, бо гривастих таки любив. Відчистив, відгодував. У Буланого навіть погляд добрішим став: не треба щодня воза тягнути і від батогів п'яних фуражерів здригатися. Хоча й Пахом міг ні з того, ні з сього влупити свого чотириноного помічника нагайкою. Просто так, аби злість зігнати на когось. А потім погладити коня, ніби перепрошуючи, що він даремно постраждав.

Відтоді як станичним призначили, Пахома поза очі придурком почали називати. Так іменували тих із села, кого в начальство записали: від секретаря парторганізації до всіляких бригадирів, завідувачів, комірників... Голову правління народні гострослови до придурків чомусь не зараховували. Може, тому, що він був із чужих, а кепкували тільки над своїми. Мало чого: вчора — «дядько Іван, а нині вже — «товариш Іванчук», позавчора — Оксанка, а сьогодні — «касирка товаришка Оксана Іванівна».

Правда Пахом для сільчан Пахомом і залишився. Не чіплялось оте «товариш» до його вічно зарослого їжакуватою щетиною обличчя. Хтозна, коли він брався за бритву, але виголеним його лише на Різдво, Великдень і Зелені Свята бачили. Голова якось буркнув на вранішньому наряді: «Ти вже геть здичавів на тих ставках, Пахоме. На дикобраза схожий...»

Але був ним задоволений. На перший поклик колгоспного очільника... Пахом тут як тут. І риба на столі різна — варена, печена, смажена, й зі собою чергова комісія має що взяти. А своїм, сільським, до обох ставків — зась! Хіба що восени, коли масово виловлюють коропів та іншу панську рибу на продаж, якась дрібнота перепаде. А так — «не положено». Навіть вудочками. О, скільки їх переламав на своєму коліні Пахом! Хоча сам остями бив рибу й під час нересту, якщо начальство потребувало свіженької. Скільки дітлахів кидалися уві сні від страшного видива: злазить із світло-рудого коня щось чорнопике і криє матюками так, аж на протилежний бік ставка чути. Потім вудлища — трісь, трісь, трісь... І пекучі хлопчачі сльози на вимурзаних обличчях.

Своїх дітей не мав. Не приживалося його сім'я у лоні Савети. Пахом у тому її звинувачував, яловою обзивав. А вона тільки нижче хустину на лоба натягувала. Ніхто не бачив Савету веселою, усміненою. Чи горбатіла разом із усіма зі сапою на буряковому полі, чи зерно на току перевіювала, картоплю збирала, — завжди сумна, в себе вишнуплена. Додому поверталася, як у концтабір. Не раз і синці на обличчі помічали — Пахом клешню прикладав. І в котре: «Ялова, таки ялова... В інших он повен двір дітей, а я з чужими воюю...»

Дообзивався до того, що одного разу, коли колгоспний голова забрав Пахома на нічну рибалку з обласними «товаришами», Савета відважилася на гріх. Задля встановлення істини. Налила шоферу чорної «волги» сто п'ятдесят («Вас же дорогою ніхто не зупиняє...») і натякнула на запашне сіно в stodолі. Парубка двічі припрошувати не треба було.

Довела таки, що не ялова! Коли Саветин животик округлюватися почав, Пахом тішився. Як синочок народився, вже немолодий батько три дні пив од радості. Потапом назвали. «Щоб ми обоє на одну букву були», — сказав Пахом. Полюбив малого, хотя не говорив про це. Курити в хаті перестав, щоб дитину не труїти, на двір виходив смердючим самосадом пахкати. А коли хлопчик підріс, почав долимати до Пахомових вух поговорі: «І мама чорна, і батько, як циган, а синочок, бач, русявенький. Не Пахом Саветине поле засіяв, що така пшеничка дозріла...»

Не раз і не два прибивалося те до вух. Не рік і не два терпів. Уже й до школи пора синкові. А до крамниці саме формені костюмчики привезли. І почув Пахом через відчинене вікно, як продавчиня до когось там мовила: «Ще Савета зі своїм байстрюком прийде, треба відкласти, щоб потім її придуток не мстив...»

Під вечір того ж дня Пахом скомандував Потапчиківі їхати разом із ним до ставу купатися. Туди синок на Буланому вигойдувався. Тішився так, сміявся. А назад Буланий сам прибіг. Фиркав раз у раз тривожно, очі з орбіт викочувалися, ніздрі роздimalися.

Сполошилася Савета, світ ув очах потемнів. Мусила на пліт спертися, щоб не впасти.

— А д-е м-мої? До Буланого. Наче той міг відповісти.

Аж раптом рідний голосок зачула: знизу від ставу Потапчик біг і щось кричав.

Коли на подвір'ї, весь сполотнілий, ступив, то впав на спориш і заривав, траву під собою рвучи:

— Мамо, мамо, він мене втопити хотів!

— Хто, синку, хто?

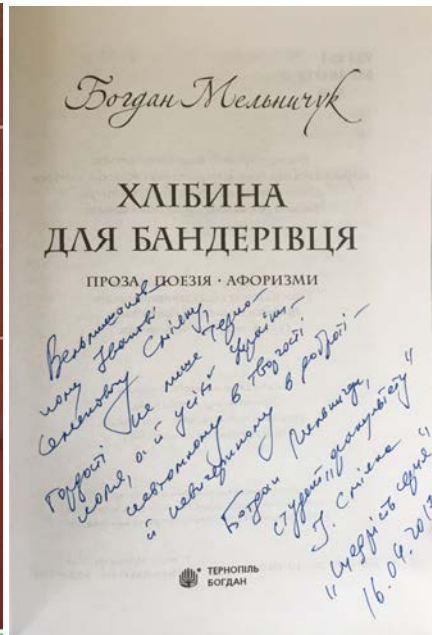
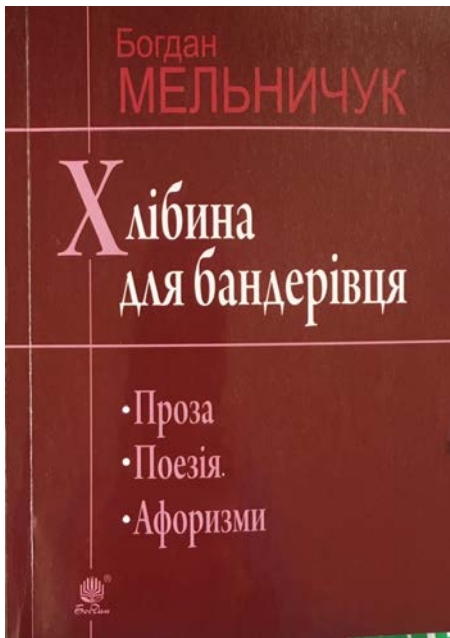
— Батько. Він мене топив, мамо. Схопив за шию — і головою у воду. І матькався страшно, що йому байстрюка в хаті не треба. Я задихатися почав, вислизнув якось з його рук на берег, почав утікати, а ззаду чую: «Хе-хе...» Наздоганяє. Раптом Буланий напереріз йому кинувся, з ніг збив. І давай копитами топтати, тільки хрустіло під ними. Батько не дригавсь, а потім сіпнувся востаннє і перестав рухатися. Страшно так... Він на крейдяній дорозі лежить.

Савета наробила лементу. Збіглися сусіди. Гуртом до ставу заспішили. Там на березі — Пахом мертвий у калюжі крові. Мухи над ним рояться.

— Що тепер буде, мамо? — схлипнув Потап. — Що з нами буде?

— Якось виживемо, синочку. Якось виживемо...

Ось так, як в українських казках, так і в здобутках творчих людей завжди звучить надія на добро, на перемогу над злом...

Наведене вище розчуйливе оповідання, яке є в книзі Богдана Мельничука «Хлібина для бандерівця», тому підтвердження. Як і та присвята мені, яку ви, читачу, бачите в цій книзі:

Вельмишановному Іванові Семеновичу Сміяну, гордості не лише Тернополя, а й усієї України — невтомному в творчості й невичерпному в роботі — Богдан Мельничук, студент «факультету» І. Сміяна «Щедрість серця». 16. 04. 2017-05-03

Невтомному поету, прозаїку, драматургу..., Богдану Мельничуку, я вдячний за його неймовірно теплі слова щодо мене, за його вміння втілити в свого співрозмовника іскру творчості, добра, надії...

Я вдячний долі, що мені доводиться тривалий час спілкуватися з геніальними прозовими творами (один з яких я продекламував) та доскональними віршами, два з яких, звучать нижче:

ФАЛЬШИВЦІ

Мені вбачається, немов щороку
Дедалі похмурнішає Тарас:

Бо Україна обпікає око,
Сльоза — не дощ — упала же не раз.

І хоч мовчить у бронзі та граніті,
Та поглядом пронизує наскрізь:
«Принесли знов, фальшивці, пишні квіти?
А душі вам захланність вперто їсть!

Ви навіть тут не проти б щось украсти,
Якби могли — повезли б постамент...
Хоч кожен стільки всього заграбастав,
Поки при владі — упіймай момент!

Та буде кара, буде неминуче,
І також на суд отой прийду
І я скажу: «Не мої ви — дідька учні,
Дорога вам лише одна — в тюрму!»

МАТЕРИНСЬКА ПЕЧАЛЬ

Село заснуло. Лише мати
Вже котру нічку не засне:
Нема, нема її солдата
А може все-таки прийде?!

Об шибку стукне, як бувало,
А потім ступить за поріг.
Пробач, рідненька моя мамо,
Що я заплутавсь між доріг.

Дівчата хитрі заманили,
Я ж наречену вибирав,
Щоб ти невісточці раділа,
Онуків Бог подарував.

Зітхнула ненька. Враз згадала
Синочка свого у труні.
Дорогу, встелену, квітками, —
Упав в Донбасі на війні.

І знову сльози на подушку
Дощем печалі полились:
Рука суха, мов гілля грушки,
Безсило звислась униз.

Так задрімала сива жінка,
А в мозку спалахом: «АТО!»
Зірвалася, мов юна, гінко, —
Світанок стука у вікно.

Вчора (09.05.2017 року) в 20. 30 відбувся, тривалий час рекламований концерт «Победа одна для всіх», присвячений 72 річниці перемоги над фашистською Німеччиною. Дивний концерт. Дивний концерт щодо суголосності змісту віршів Богдана Мельничука, які я навів вище. Організатори концерту переконали мене в наступному:

1. Ніколи навіть за радянських часів на урочистих концертах не було такої зневаги до України і українського народу, як на цьому концерті, який проходив у столиці незалежної України — Києві. Прозвучала лише одна пісня українською мовою. Більше українського слова не було. Навіть українські прізвиська в устах ведучих концерту звучали по-російськи: «Твердохлеб» замість «Твердохліб».

2. В організаторів концерту не було навіть спроби показати роль українського народу у великій перемозі фашизму. Іншими словами — не було спроби показати, що Путін не мав рації, коли говорив, що перемогти фашистську Німеччини могли і без українців.

3. На концерті були сльози у глядачів за тими, хто загинув у Другій світовій війні. Але. Але не було сліз за тими, хто загинув і гине кожний день на Донбасі у боротьбі з російським агресором.

4. У організаторів концерту не було навіть спроби показати, що сьогодні гасло «победа одна на всех» для України не є найбільш актуальною, адже агресор окупував значну частку її території, руйнував і руйнує все що може в Україні, вбивав і вбиває цвіт нації... Організатори концерту не мали наміру показати спільність цілей агресора XX століття і агресора XXI століття.

5.

Зоре моя вечірняя,
Зійди над горою,
Поговорим тихесенько
В неволі з тобою.

Розкажи, як за горою
Сонечко сідає,
Як у Дніпрі веселочка
Воду позичає.

Як широка сокорина
Віти розпустила...
А над самою водою
Верба похилилась;
Аж по воді розіслала
Зеленії віти,
А на вітах гойдаються
Нехрещені діти.
Як у полі на могилі
Вовкулак ночує,
А сич в лісі та на стрісі
Недолю віщує.

Як сон-трава при долині
Вночі розцвітає,..
А про людей... Та нехай їм.
Я їх добре знаю.
Добре знаю. Зоре моя!
Мій друже єдиний!
І хто знає, що діється
В нас на Україні?
А я знаю. І розкажу
Тобі: й спать не ляжу.
А ти завтра тихесенько
Богові розкажеш.

*Тарас Шевченко (Уривок
з поеми «Княжна»)*

«Победа одна для всех!» Ось до якого гасла нас привчили, ось від якого гасла не дає нам відійти «наша» інформаційна машина. Крок на бік від цього гасла і ти вже поза суспільством президента, прем'єра...

А на Володимира Загороднього прислуга «володарів» світу не діє, і він засумнівався в «ПОБЕДЕ»:

С ДНЕМ, Б...ДЬ, ПОБЕДЫ

Вот и наступило 9 мая, о котором столько трубил весь российский Интернет и все российские СМИ.

Особенно тошнотворно стало читать *oreg.ru*, сайт небезызвестного Дмитрия Пучкова aka Goblin, весьма мной уважаемого переводчика, к несчастью, имеющего колоссальное влияние на умы подростков. Вот уже месяц как я зарёкся читать его сайт. Потому что очень, очень сильно достала пропаганда. Надеюсь, ему за это хотя бы хорошо платят.

Джордж Оруэлл, автор одной из самых страшных книг, которые я только знаю, а именно — романа под названием «1984», писал:

Уинстон прекрасно знал, что на самом деле Океания воюет с Евразией и дружит с Остазией всего четыре года. Но знал украдкой — и только потому, что его памятью не вполне управляли. Официально союзник и враг никогда не менялись.

Следовательно, Океания всегда воевала с Евразией.

Стереть память человека трудно. Для этого можно использовать специальные амнезификаторы, разрушающие молекулы РНК. Для этого

можно использовать сверхмощные электромагниты, расположив их вокруг головы подопытного. Можно прибегнуть к гипнозу — но это очень трудно. Можно сделать операцию на мозге. Можно что-нибудь придумать. Но трудно.

Отчего-то человеки, собираясь в количестве выше критической массы, образуют толпу и народ. Бессмысленное стадо, готовое идти куда угодно и зачем угодно — хоть на убой, хоть к светлому будущему коммунизма, хоть в Европу через окно, хоть в НАТО, хоть куда.

Что кандидат в президенты Янукович с четырьмя судимостями и двумя отсидками, не умеющий правильно написать слово «профессор» — лучший друг детей и спаситель страны.

И что российские ПВО эти самолёты вообще даже совсем как бы и не сбивали.

Как евреи продали Россию, и на вырученные деньги купили всё остальное.

Как и президент Лукашенко.

А ещё Оруэлл писал:

*ВОИНА — ЭТО МИР
СВОБОДА — ЭТО РАБСТВО
НЕЗНАНИЕ — СИЛА*

И вот потом мы открываем сайт анекдотов и читаем:

9 мая, парад, толпы народа, вся Москва оцеплена, менты, менты, менты, солдаты идут, техника едет, музыка грохочет. И вот значит проезжающая мимо мавзолея Большая Многоосная Хрень с Ядерной ракетой Тополь-М останавливается, музыка замолкает, хрень стоит в безмолвии секунд тридцать, потом медленно приводит ракету в боевое положение, показывая, что она тут самая фаллическая, открывает пусковой люк и из мегафона раздается голос Левитана, а может Павла Воли: «Граждане!!! Отправьте СМС- сообщение на короткий номер 8001 и мы ебанем по Тбилиси, 8002 — по Киеву, 8003 — по Таллинну, 8004 — по Тель-Авиву, 8005 — по Вашингтону».

Многим кажется, что это смешно. Но дай-ка я чутка расскажу, что мы такое сегодня отмечаем.

Многие люди считают, что 9 мая — день окончания Второй мировой войны. Которая, конечно же, как должно быть нам всем известно из уроков по истории, окончилась 2 сентября. А чё, ты не знаешь? Ну, теперь будешь знать. Просто у нас принято путать Вторую мировую и Великую

Отечественную. Вторая мировая длилась шесть лет, а Великая Отечественная — четыре. Вторая мировая началась на два года раньше и закончилась на несколько месяцев позже, чем Великая Отечественная. Это самая масштабная иллюстрация поговорки «моя хата с краю» в истории человечества. Ещё немного усилий российских, белорусских и прочих СМИ — и каждый житель этих стран будет (снова) твёрдо знать, что Вторую мировую войну развязал Гитлер, вероломно напав на Советский Союз изподтишка, когда Сталин не смотрел. А Сталин эту войну выиграл с небольшой помощью советского народа. Америка, Великобритания, Франция и прочие, естественно, всё это время ебалом щёлкали и пытались сориентироваться в ситуации, что в определённом смысле недалеко от истины.

И уже сейчас мы все знаем, что это была священная война, на которой все русские были как один герои, и принесли мир и процветание на освобождённые земли, не забыв — сейчас внимательно — *de facto* оккупировать ряд европейских государств и пол-Германии на несколько последующих десятилетий.

Подростки, обчитавшиеся фэнтези, как и люди постарше, видевшие оружие только в армии и войну — только в кино, как и мрази из газет, телеканалов и прочих специальных структур, вливающие дерьмо в головы граждан своих стран — они считают, что на войне бывают герои. Они считают, что война бывает священной. Они даже осмеливаются называть её справедливой.

На самом деле всё немного не так. И это может рассказать любой, кто войну видел. И похуй, была то Вторая мировая или полицейская операция в банановой республике. Как говорил ещё один умный человек: «Не бывает разных войн. Войны бывают, когда люди умирают зря».

Мой друг — к несчастью, покинувший этот мир несколько лет назад (Царствие тебе Небесное, Эдик) — был на войне. Он воевал в Грузии. Примерно в то время, когда никакой войны там собственно как бы и не было. Просто оттуда солдаты возвращались в закрытых гробах, а местных хоронили прямо на месте — если оставалось, что хоронить. Тогда ещё был термин «зачистка местности». По рассказам видевших это на деле, зачистка местности заключалась в том, что танки приезжали в деревеньку и елозили по глинобитным сооружениям до тех пор, пока деревенька не становилась равномерно плоской. Не успевшие выйти из дома старики, дети, кошки и собаки тоже становились равномерно плоскими.

Мой друг Эдик в молодости (до армии) был бандитом. Это были девяностые, и, как известно, все зарабатывали как могли. Друг Эдик был бандитом и после армии, но уже бандитом немного другим. Потому что вернулся он из Грузии наглухо ёбнутый. Потому что, хотя к службе в армии на нём уже был ряд поступков, претендующих на вдумчивую и неторопливую отсидку десятилетиями с перспективой высшей меры, — несмотря на это, на войне он увидел вещи, которые оказались для него слишком.

Эдик почти никогда не рассказывал о том, *что* там было.

Конечно, он охотно и красочно рассказывал о том, как они не сошлись во мнениях с однополчанами, и у них возник дружеский диспут, в котором он почти победил восьмерых спорщиков, но тут девятый изобрёл новый аргумент и расхуячил Эдику об башку фаянсовый умывальник. В покойном Эдике было метр девяносто восемь роста, от девяноста пяти до ста двадцати килограмм в разные периоды жизни, и он был бандитом, он умел делать людям больно — так что это абсолютно реалистичная история. Она заканчивается тем, что он полежал в лазарете, за время госпитализации перебрал разные новые аргументы в споре, остановился на обрезке водопроводной трубы и шестеро спорщиков поехали домой по состоянию здоровья. И, знаете, я как-то вот только недавно сообразил, что он никогда не говорил, что стало с тремя оставшимися — их же в начале рассказа было девять. Может и хорошо, что не говорил — история была бы не такой смешной.

Не менее красочно Эдик рассказывал о том, как он собирался домой и что именно он собирался привести в качестве сувениров. В рассказе не фигурировали танк, вертолёт и гранатомёт — не знаю, почему гранатомёт не фигурировал. В списке отобранных для поездки домой вещей первой необходимости было, кажется, четыре пистолета, автомат Калашникова, патроны, двенадцать гранат, и ещё там по мелочам — а вот гранатомёта почему-то не было. Но как раз в то время до армии дошло, что отслужившие неожиданные вещи домой привозят, контроль ужесточили, и всё это хозяйство у Эдика отобрали, хотя он всё уже ухитрился привести один «Макаров» домой.

Обо всём этом Эдик рассказывал неоднократно, и красочно, и охотно.

И только один раз на моей памяти, напившись до неизвестного науке состояния (а в последние годы жизни он пил каждый день, и пил

очень много, отчего здоровье и закончилось), он вдруг как-то заговорил о войне.

Он рассказал мне о том, что на войне знал человека, который носил на шее ожерелье из больших пальцев убитых им врагов.

И это не был полудикий грузин, только что спустившийся с гор. Этот паренёк с ожерельем был из Мелитополя. Ему было лет 19 или 20.

Он рассказал мне о том, как однажды доблестные герои войны поймали четырнадцатилетнюю девочку и изнасиловали её вшестером. Потому, что она — враг.

И убили.

Но перед тем они вставили ей в... внутрь... сигнальную ракету и выстрелили. Просто так — посмотреть, что будет.

И это не были дикие грузины, это были однополчане Эдика. Русские, украинцы.

Впрочем, грузины вели себя точно так же.

Эдик сказал: «А про остальное лучше вообще не говорить». Наверное, я очень рад, что он об этом не стал говорить. Наверное, *остальное* я не хочу знать.

На войне не бывает героев. Герои бывают только в кино, в исторических романах и фэнтезийных книжках. Они скачут на белом жеребце, героически размахивая мечами. В кадр обычно не попадают враги — молодые мальчишки, которых забрали из дому, поставили в шеренгу, и вот теперь у него кишки расплзаются в грязи, потому что, оказывается, он — враг.

Войны бывают справедливыми, священными и прочими только для людей, которые их не видели никогда. Для мразей в штабах и министерствах, которым не видно не за хуй умирающих людей за сводками и прогнозами потерь и отчётами об успешном закреплении войск на высоте номер такой-то. Да им и не очень интересно.

И единственное, что может сделать человек в такой ситуации — это попытаться хоть чем-то отличаться от такой мрази. Ну хотя бы чуть-чуть задуматься о том, как всё было на самом деле.

Вторая мировая война — вежа в истории человечества. В ней было задействовано 61 государство (37 реально воевало, 24 сочувствовало), в этих государствах проживало 4/5 населения земли. Погибло на войне толи пятьдесят миллионов, то ли семьдесят. Точно не известно — хули там, плюс минус десять миллионов жизней. Это как раз тот случай, когда

за цифрами ничего не понятно. Погиб бы один ребёнок — это была бы трагедия. А погибло 50 миллионов — это строка из учебника.

Вторая мировая война была несомненно не только крупнейшей, страшнейшей и всё такое, но и грязнейшей войной в истории. Нет ни одной ключевой фигуры в войне, которая бы не показала себя мразью, гнидой и последним подлецом.

И это *нормально*, потому что оказаться у власти — у настоящей власти, — можно только двумя способами. Нужна либо очень очень яркая харизма, чтобы повести за собой людей — либо готовность пихаться, пинаться, толкать локтями конкурентов, кусать за пятки и лезть по трупам на вершину. С харизмой у политиков обычно не очень. С готовностью лезть по трупам — проблем обычно не бывает. Именно поэтому парламенты большинства стран на большую часть состоят из блядей, убийц, предателей, воров и прочих достойных граждан. С небольшими вкраплениями сравнительно честных людей, которые, как правило, быстро ориентируются в ситуации и тоже начинают покупать дачи и самолёты.

Поэтому учебники истории заполнены людьми, топившими свои страны в крови. А, к примеру, Ганди — чуть ли не единственный, кто от них отличался, — известен нам в основном по игре «Civilization».

Как известно, Гитлер напал на Советский Союз внезапно. Неожиданно для всех он взял да и напал на Советский Союз. Перед этим сосредоточив войска на границе, что, конечно же, никому ни о чём не намекнуло. Кстати, к тому времени война шла почти два года. А перед этим в 34-м году Германия попыталась захватить Австрию. А в 35-м Италия вторглась в Эфиопию и захватила её в 36-м. Вот просто потому, что им так захотелось.

А потом в 38-м Германия таки захватила Австрию. А в 39-м Чехию. А мировые лидеры стояли вокруг и смотрели, как гибнут ни в чём не повинные люди. Как евреев и цыган сгоняют в лагеря и жгут в печах. Всё равно никто не любит ни евреев, ни тем более цыган — чего уж там вмешиваться. И проводили политику умиротворения, надеясь, что Гитлер остановится, захватив пару-тройку мирных стран, по глупости оказавшихся поблизости. Потому что их население всё равно никого не интересовало. И героические прославленные героические знаменитые героические черчилли, рузвельты, сталины махали пальчиком Гитлеру: «Ай-яй-яй, что ж ты делаешь, нельзя же так».

Люди, которых мы проходим в школе, которые «выиграли войну» — показали себя трусами, подлецами и лицемерами, спокойно наблюдая за тем, как умирают невинные люди. Потому что когда умирают австрийцы/чехи/поляки — это ведь не англичане/американцы/советские. Им ведь, наверное, не больно и не страшно. Они *чужие*. Их жизни *ничего не стоят*. Голоса на следующих выборах важнее, а избиратели не одобряют, если *наши* войска вступят в конфликт и *наши* парни начнут умирать.

А Сталин, который, как все мы знаем, героически выиграл священную войну, в 39-м году подписал с Гитлером пакт о ненападении, предусматривающий разделение восточной Европы на сферы влияния. Советскому союзу отходила Прибалтика. В принципе, это, наверное, отчасти объясняет, почему в Прибалтике не очень любят памятники воинам-освободителям. Потому что с этой точки зрения даже я не понимаю разницы между тем, в чью сферу влияния попала страна, если два лидера её просто *поделили*. Освободители освободителями, но как-то, знаете — осадок остался.

Вся история Второй мировой войны — это история предательств, лжи и лицемерия. И когда Сталин, Рузвельт, Черчилль, или ещё кто-нибудь, чествует ветеранов, которые из-за них проливали свою кровь — это как-то странно. Как если бы гроссмейстер Карпов торжественно возложил венок на пешку, поставившую мат вражескому королю. Это война вообще не была нужна, и её могло не быть.

В 39-м году Германия вторглась в Польшу с одной стороны, а Советский союз — с другой, лицемерно вещая о том, что «берёт под свою защиту жизнь украинского и белорусского населения восточных областей Польши от немецкой агрессии». В полном соответствии с договором с Гитлером.

В 40-м Советские войска захватывают Финляндию. Очевидно, что Сталин до сих пор не подозревает о возможном нападении Гитлера на Советский союз. И вообще не знает о том, что в мире идёт война. Примерно тогда же СССР предъявляет ультиматум прибалтийским странам и требует отставки правительств и входа независимых государств в состав Советского союза со статусом республик. И те соглашаются за неимением особого выбора. И действительно непонятно, почему же в Прибалтике так не любят русских воинов-освободителей. Может быть потому, что перед тем, как освободить эти страны от немецких войск, советские войска сами их... Э... присоединили?

Наконец, в июне 41-го Германия вдруг — я подчёркиваю: вдруг, внезапно! — вторгается в СССР. И за считанные дни захватывает Прибалтику, Белоруссию и часть Украины. К этому советские войска готовы не были, и товарищ Сталин тоже как-то этого не предвидел. Наверное, немцы поступили нечестно — то ли напали со спины, то ли советские войска были в это время вне игры, то ли Сталин отошёл попить чаю, а тут на тебе такое. Но факт остаётся фактом — десятки тысяч (сотни тысяч? миллионы?) людей погибли просто потому, что кто-то не предвидел, что Гитлер может напасть на СССР. После того, как гитлеровские войска заняли чуть ли не всю Европу, такого ожидать, конечно, было трудно. Все думали, что самое время Гитлеру отдохнуть, закурить, и может даже полежать на пляже. А он вона как всех обманул.

Ну, дальше мы знаем всё из учебников истории и особенно — из телевизора, радио и газет. Освоившись в новой ситуации, герой Сталин выиграл войну. Поднапрягся, собрался с духом, возможно даже пукнул от натуги — и выиграл войну. Практически сам.

Выиграл войну Сталин, а не миллионы погибших русских, украинцев, прибалтов, евреев и даже негров. Войну выиграли не дети, сбегавшие из дому, чтобы сражаться с немцами. Не женщины, стоявшие у станков по изготовлению боеприпасов. Не мужчины, бросавшиеся под танки с охапкой гранат. Выиграли войну Сталин, Черчилль и Рузвельт. Дети и взрослые, запомните раз и навсегда. Войну выиграли простые люди. Правда, они её выиграли у других простых людей, что несколько обесценивает подвиг. Гитлер, Муссолини и японский император, имени которого не помню, развязали войну. Черчилль, Муссолини, де Голль и прочие — допустили войну. Сталин развязыванию войны ещё и посильно помог.

А выиграли войну простые люди. Жаль только, выиграли они её не у Гитлера, не у Муссолини, не у Сталина, а у других простых людей. И жаль, что миллионы этих простых людей умерли низачем, ни для чего. Чтобы о ком-то написали в учебниках. Чтобы кого-то судили на Нюрнбергском трибунале. Ради этого одни простые люди, которым хотелось домой к жене и детям, убивали других простых людей, которым тоже хотелось к жене и детям.

Куда лучше было бы, если бы они все собрались, и убили Сталина, Гитлера, Черчилля, Рузвельта и всю прочую мразь, которая наблюдала за происходящим свысока из штабов. А потом разошлись по домам. Было бы правильнее, быстрее и проще.

Если ты всё ещё не понял, о чём это написано, и что я хочу сказать, я попробую сформулировать мысли короче и с меньшей долей сарказма. Если тебе кажется, что я ненавижу Сталина, или Рузвельта, или Гитлера, и оттого всё это пишу — ты ошибаешься.

Я ненавижу их всех одинаково. Гитлера, который жёг цыган в печах. Сталина, который в это время присоединял к СССР Прибалтику и Украину. Рузвельта, который за всем этим с интересом наблюдал, а под конец сбросил атомные бомбы не на японские войска и не на императора, а на мирных жителей.

Все они одинаковые.

Вторая мировая война, или Великая Отечественная — это никакая не славная страница в истории кого бы там ни было, не смотря на то, что тебя в этом убеждают со всех сторон. Это позорная страница в истории человечества, которую нужно было бы забыть как можно скорее, если бы только не было так важно её помнить.

Потому что Оруэлл писал:

Война — это мир. Свобода — это рабство. Незнание — сила.

Владимир Завгородний, для сайта Site.ua

Я дивуюся Володимиру Завгородному: як він насмілився висловити іншу думку, аніж ті, що сповідують наші президенти (всі), ЗМІ, ватажки російської імперії... щодо Великої Отечественної, де гинули мільйони людей у боротьбі з фашизмом. І не лише.

«Запам'ятала ще один лист, без зворотної адреси: «Мій чоловік, кавалер орденів Слави, після війни отримав десять років таборів... Так Батьківщина зустрічала своїх героїв. Переможців! Написав у листі своєму товаришеві по університету, що йому важко пишатися нашою перемогою — російську і чужу землю завалили своїми трупами. Залили кров'ю. Його відразу ж заарештували... Зняли погони...»(із книги Світлани Аліксівич «У війни не жіноче обличчя»).

На початку тридцятих років минулого століття також внаслідок тривалого знущання (геноциду) загинуло мільйони, не людей, взагалі, а українців, а тому світова спільнота в більшості своїй, як і російські «вожді», не занадто цим заклопотані. Як і тим, що тисячі і тисячі українців гине сьогодні у війні, розв'язаній російськими «миротворцями». Господи, лише на тебе надія!.. Поможі Україні! Поможі вийти з трауру, заподіяному ненаситним російським агресором, власними олігархами... А то

Все меншає жадання і снаги:
Змирися, душе, пізно ти воскресла!
І лодь моя вмерзає у сніги,
Аж обростають льодом чорні весла.

Куди ж пливти? Ріка вже кам'яна.
Шугають вже не ластівки, а круки.
Минулася наївності весна —
Летять в лице і груди каменюки,

О, скільки тих

нещадних

каменюк,

Що їх жбурнули учорашні друзі!
Оті, що жирували у Союзі,
І зараз липне їм грошва до рук.

Змішались день і ніч, роса і бруд,
І осінь пізня перешла у зиму.
Захрипла пісня від шмалких остуд,
І радість — мимо, і кохання — мимо.

Бреду крізь ніч, крізь відчай та біду,
(В душі такі безжальні поєдинки).

Зриває вітер в голому саду
Останніх яблук голосні льодинки.

Гіркий промерзлий солод опада,
Немов жага незірвана жіноча.

І стежка під ногами, як слюда,

І хмари над чолом, неначе клоччя...

Ніна Гнатюк

Я, дорогий мій читачу, розумію, що кожен має свою власну думку щодо подій сьогодення, минулого й майбуття, а тому мої думки, мої роздуми, мої висновки — це лише мої суб'єктивні відчуття, відчуття старенького дідуса, а не об'єктивна істина. Але, читачу, я закликаю тебе все ж таки думати, думати і ще раз думати, пам'ятаючи, що «Коли ти правий ніхто цього не запам'ятає. А коли ти помиляєшся — ніхто цього не забуде» (Форестер Амалія). Про різне сприйняття навколишнього дуже гарно сказав Василь Симоненко:

Цвіла ромашка в полі на межі,
До сонця вітру бісики пускала,
Аж доки руки лагідні, чужі
Ромашку для букета не зірвали.
Ромашко! Ти п'яніла від тих рук,
Ти цілувати їх була готова,
Для них за біль своїх образ і мук
Ти не знайшла докірливого слова.
Благословляла тихо мить ясну,
Коли в його потрапила тенета,
А він тебе і не любив одну,
А лише як прикрасу для букета.

Навіть Шекспір про це говорив в свій час:

Забавных чудаков
В свои часы природа сотворяет:
Одни, глядя все щурится и все
Хохочет, точно попугай, слышав
Волянки звук, а у другого вид
Укусен, что уверяй сам Нестор,
Что вещь смешна, — не обнаружит он
Своих зубов улыбкою веселой.

Мабуть, то добре, якщо людина може почути різні бачення тої чи іншої події. Тоді в неї (людини) збуджується сіра речовина мозку — вона працює та робить людину людиною, а не уподібнюється папузі.

А тепер послухаємо філософські роздуми Артура Шопенгауера в цьому напрямку: «...В самом деле, важность, придаваемая нами мнению других, и наша постоянная забота в этом направлении обычно не оправдываются почти никакою разумною целью, так что на них можно смотреть как на своего рода всеобщую манию, которая распространяется на всех людей, или, вернее, врождена им. Во всем, что мы делаем и допускаем, мы едва ли не прежде всего другого принимаем в расчет чужое мнение, и заботою о нем можно, при ближайшем рассмотрении, объяснить чуть ли не половину всех печалей и тревог, какие мы когда-либо испытывали. Ибо она лежит в основе всего нашего, столь часто, благодаря своей болезненной чувствительности, оскорбляемого самолюбия, всех наших суев и притязаний, а также нашей спесивости и важности... В них берет

начало всякая и каждая гордость, любое «дело чести» и «момент щепетильности», как бы не были различны их характер и область, — и каких только жертв они часто не требуют! Они обнаруживаются уже в ребенке, затем в каждом возрасте, всего же сильнее в преклонном: ибо тогда, при иссякшей способности к чувственным наслаждениям, суетность и спесь имеют своей соперницей во власти над человеком одну только скудость. Всего нагляднее можно наблюдать их на французах, у которых они вполне эндемичны и часто появляются в нелепейшем честолюбии, комическом национальном тщеславии и бесстыдном хвастовстве, — чем они сами себя побивают, так как благодаря этому французы стали посмешищем для других народов, и выражение «великая нация» обратилось в издевательство. Но чтобы показать еще частный случай, характеризующий рассматриваемую здесь манию чрезмерной заботливости о мнении других, приведу один необыкновенно яркий, благодаря совпадению внешних обстоятельств с соответственным внутренним характером, прямо разительный пример этой, коренящейся в человеческой натуре глупости, на нем вполне можно видеть силу этого крайне странного стимула. Я имею ввиду следующее, заимствованное из «Таймс» от 31 марта 1846 г., место в подробной корреспонденции о только что совершенной казни Томаса Вика, подмастерья, убившего своего хозяина: «В назначенный для казни день, рано утром, к нему явился достопочтенный тюремный священник. Однако Вика, хотя вел себя спокойно, не обнаружил никакого внимания к его увещаниям: напротив, единственно, о чем он думал, это — чтобы ему удалось выказать побольше молодечества перед свидетелями его позорного конца... И ему это удалось на самом деле. На дворе, где ему нужно было пройти к виселице, устроенной возле самой тюрьмы, он произнес: «Ну, как сказал доктор Додд, я скоро узнаю великую тайну!» С связанными руками, но без малейшей посторонней помощи взобрался он на лестницу эшафота; стоя на последнем, он посылал направо и налево поклон зрителям, получившие себе в ответ и награду в громовом одобрительном крике собравшейся толпы» и т.д. Великолепный образец честолюбия: человек, имея перед собою смерть в самом ужасном ее виде, с открывающейся за нею вечностью, заботится только о впечатлении, какое он производит на сбежавшихся зевак, и о том мнении, какое он оставит о себе в их головах!...»

Але залишимо складну філософію, перейдемо до листа Полтавського педіатра, професора Миколи Пешого:

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Від Вас отримав дуже чудову книгу, якій був дуже радий. З великим задоволенням я її прочитав. Всі Ваші книжки дуже чудові і вони чим-то нагадують моє життя, мій трудний шлях, яким я пройшов від ученика РУ № 18 до професора. Про свій шлях я часто розповідаю студентам і моїм дітям, внукам, друзям.

9 грудня 2016 р. мені пішов 83-й рік. Здоров'я трохи ще маю. Працюю проф. на 1,0 ст. на кафедрі педіатрії № 2. Кафедрою завідує моя колишня студентка, асистент, доцент. Живемо дружно.

Ректором академії працює колишній мій студент проф. Ждан В. Н., він хороша, чудова людина.

В 2016 році нашої академії виповнилося 95 років, але ми це свято не відмічали.

Я уже підготував свою третю книгу, яку назву: «Моя судьба». В цій книзі я описую історію Харківського стом. Інституту, а потім Полтавського мед. стомат. ін-ту, який відзначав своє 80-річчя, 90-річчя і 95-річчя від дня свого заснування.

Цю книгу ілюструю фотографіями.

Останні два розділи присвячені історії Київського мед. ін-ту ім. А. А. Богомольця 150-річчя і 175-річчя від часу його заснування. Я закінчив Київський мед. ін-т в 1960 р., педіатричний ф-т.

В академії все нормально. В серпні 1917 р. проф. Волосовець О. П. в Полтаві буде проводити конференцію, присвячену дню народження проф. Сидельникову В. М. Я на конференції зачитаю доповідь «Воспоминания о моем учителе».

Іване Семеновичу щиро вітаю Вас зі святом 1-го Травня, 9 Травня — День Перемоги.

Бажаю Вам. Ваші сім'ї, колегам здоров'я, сімейного благополуччя, достатку.

До побачення.

Передавайте привіт проф. Гасюку Петру Анатолієвичу.

27. IV. 2017 р.

Володимирівний Іване Семеновичу!
Від Вас отримав другу частину книги, яку
був дуже радий. В великій задоволеності з
її презентації.

Всі Ваші книги дуже цікаві і вони знач-
но нагадують моє життя, мій трудовий
клас, який я пройшов від ученика румун-
ського професора, трохи війни з тавро
розмовляю студентами і мої діти, які часто
дружать.

9 грудня 2016р. мені пішов 83-й
рік. Зараз я трохи менше працюю
проф. ін-т, на кар'єрі професора №2
Кафедра загальної мед. колегії
студентів, асистент, доцент, Стоматоло-
гічний факультет.

Ректором академії працюю колишній літ-
ературець проф. мед. А.М. Він хороша, чужа
людина.

В 2016р. нашої академії виповнилося
95 років, але це вже не відзначаю.

Я ще підготував свою третю книгу, яку
назав "Моя туга" в чотирьох, з описом
історії Харківського стоматологічного
інституту історії Полтавського мед. стомат. ін-ту, який
відкривав собі 80-річчя, 90-річчя і 95-річчя
Від нас записувалися

Від мого А. Ілюстр. фотографії
та ін.

Останні два розділи привезені закордон:
жовтень 1950-річчя, 1975-річчя, від тоді вже записувалися
я закінчував книжку ін-т мед. ін-т
в 1960р. фотографії фронт.

В академії Вал. Кормаліна.
В серпні 2017р. проф. Володимира С.П.
в Полтаві буде проводити конферен-
цію, привітаючи дано запрошення
проф. Сидельникову В.М.

Я конференції в зачитано дотепер
"Воспоминаниях о своем учителе".

Іване Семеновичу щиро вітаю Вас
зі святами 1-го травня, 9 травня —
Днем Перемоги

Бажаю Вам, Вашій сім'ї, колегам
здоров'я, сімейного благополуччя,
застати.

Дорогого
Передайте привіт проф. Галині Петру
Анатолійовні 23/IV - 2017р.

Бачите, який Микола Пеший молодець. Він пише уже третю свою автобіографічну книжку. Ще працює на ставку професора на кафедрі педіатрії та знаходить час на роздуми, роздуми про життя взагалі і своє життя особисте.

Таке активне життя старця (Миколі Миколайовичу пішов 83-й рік, а мені — 89-й) відволікає від сумних почуттів, пов'язаних з віком. В такого старця зникає

ТУГА З ПРИВОДУ СТАРІННЯ

Подібною до туги/печалі смертельної є ще туга\ печаль людини че-
рез старіння. Таке явище — це дійсна епідемія нових часів, коли-то стару
людину передчасно ставиться в ситуацію душевного усамітнення й повільного фізичного вмирання, деє в якійсь інституції опіки.

Старість не раз — це глибокий психологічний біль, а то й процес сумного вмирання. Духовенство, члени медичного світу й всякої суспільної опіки стрічаються з цією ситуацією часто. Бо ж старечі притулки це — нормальне явище модерних часів, куди заводиться використаних, відпрацьованих і «зайвих» людей... на долю самотнього, повільного вмирання.

Мало-хто здає собі справу з того, який психологічний біль та горе переживають наші сеньйори, приречені на доживотне існування в старе-

чих притулках і то, як правило, поза очима живого світу. А треба знати, що те осамітнене, повільне психологічне (разом з фізіологічним) вмирання завдає людям глибокого душевного болю. До того ж там така ситуація, що про щось інше вже не можна думати; там часто і вся атмосфера пахне тільки неминучою «преісподнею».

Вищеописана дійсність — це великий виклик, тяжкий тиск на сумління ще духовно живих та совісних людей. А такі люди й тепер народжуються на світ Божий. Нехай Шановний читач дозволить мені навести хоч би ось такий приклад.

В середу Світлого Тижня 1984 року я встав вранці, — треба було поїхати запричастити 90-літнього старця в лікарні. Встав і мій син. Виходячи з хати, я запитав його, чи хотів би він бачити «життя». Він нічого не допитуючись, пішов зі мною. Ми поїхали, зайшли до колись активного і широко відомого фермера що тепер доживав віку у старечому відділі, в лікарні, — вже забутий своїми рідними дітьми та внуками.

Увійшовши в кімнату, я привітав його звичайним на паху великоднім привітом «Христос воскрес!» і подав йому свячену крашанку, старець, трохи подумавши, відповів «Воістину воскрес!» а по кількох моментах запитав «Ви отець Ярмусь?»

Я сказав, що — так, і почав пояснювати йому, що ми з ним домовились про Сповідь і Причастя для нього. «Оце я прийшов... Сьогодні ще Великдень». Старець пригадав і це і я почав робити своє діло.

Почався Чин Сповіді хворого. Коли ж дідусь почав за мною слова молитви Господньої «Отче наш», я якось відчув що за мною почалося щось діятись, я відчув якесь душевне ворухнення. Але я був зайнятий Чинном Сповіді та поданням старцеві Причастя.

Закінчивши це, я обернувся до сина, що стояв і приглядався на все, і завважив, що він повний в сльозах. Я запитав його «Що таке?» А він відповів, що «Я ось тут побачив Великдень на свої власні очі... Великдень в обличчі цього осамітненого старця».

Той осамітнений старець... який він живий! А це той, що вже для багатьох, зійшовши з очей, умер. Лише на Великдень, непорочний юнак у ньому самому побачив «Великдень».

І так мимоволі насувається питання. Хто кому прислужився в описаній ситуації? Здається, що цей старець послужив нам обом у великій мірі. Забутий старець... А їх багато таких, що могли б ще послужити людям.

Але вони марнуються... І так марнується великий резервуар життєвого розуму, життєвого досвіду.

Дуже часто самотнім контактам для таких старців по старечих при-тулках із зовнішнім світом є совісний душпастир. Але один спеціаліст, який досліджував ситуацію старших людей, перебуваючи по різних заведе-ннях опіки, твердить, що особливою відрадою для старців у такій ситу-ації є відвідування їх молодими людьми; «бо навіть отримання привіта-льної картки від них опромінює старців надією й свідомістю, що вони ще не забуті, що хтось ними ще дорожить. І то саме таке відношення до них виймає жало з їхньої повільної Смерті, — з процесу їхнього вмирання. Тоді вони вже не так сумують, не так печалють, умираючи, хоч часто вми-рають в повному осамітненню.

Заключення до цих роздумів, як водиться, я не роблю. Нехай його зробить читач... кожен і кожна для себе (із книги «До питання старості, хворіння і смерті». Степан Ярмусь і Андрій Ярмусь.).

Все це так. А іноді й не так. Рокфелер, наприклад, настійно працю-вав, коли йому було за 90 років, коли він переніс декілька операцій з пе-ресадки серця, пересадки нирки... І прикладів творчої старості безліч. Нашому Борису Патону вже біля сотні років (рік його народження — 1918), а він продовжує очолювати всю науку України (правда, це не на користь науці!)... Так що правильна думка Ярмусів не є абсолютною істиною. Отже — абсолютних істин не буває. Тому сумнів — це джерело появи нової енергії, нових думок.

Час невпинно рухається... Ось уже й отримав листа від ректора моєї Alma mater, відомого уролога, доктора медичних наук, професора, за-служеного діяча науки і техніки України, члена-кореспондента Націона-льної академії медичних наук України... Володимира Миколайовича Лісового.

Шановний Іване Семеновичу!

Щиро дякую Вам за привітання з Великодніми святами та надану в дар книгу за Вашим авторством!

В свою чергу, хочу побажати Вам міцного здоров'я, нев'янучої ене-ргії, щастя та добра, злагоди та достатку, величезного творчого натхнен-ня, успіхів і творчих злетів, здійснення всіх планів і задумів!

Благополуччя, миру і добра Вам та Вашим рідним!

З глибокою повагою

Ректор

підпис

В. М. Лісовий

УКРАЇНА
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

просп. Науки, буд. 4, м. Харків, 61022; тел. (057) 707-73-80; факс (057) 700-41-32
e-mail: meduniver@knu.kharkov.ua; web: <http://www.knu.kharkov.ua>
код ЄДРПОУ 01896866

Члену – кореспонденту
НАМН України
заслуженому працівнику
вищої школи
д.мед.н., проф.
Сміяну І.С.

вул. Івана Франка, 6, кв. 8
м. Тернопіль 46001

Шановний Іване Семеновичу!

Щиро дякую Вам за привітання з Великодніми святами та надану в дар книгу за Вашим авторством!

У свою чергу, хочу побажати Вам міцного здоров'я, нев'янучої енергії, щастя та добра, злагоди та достатку, величезного творчого натхнення, успіхів і творчих злетів, здійснення всіх планів і задумів!

Благополуччя, миру і добра Вам та Вашим рідним!

З повагою

Ректор

В.М.Лісовий

У цьому році виповнюється 60 років, як я закінчив Харківський національний медичний університет (у 1957 році — інститут) та мав тривалі дружні відносини з його ректорами: Кононенком Іларіоном Пилиповичем та Анатолієм Циганенко. У своєму вузі я захищав кандидатську та докторську дисертацію, керівником кандидатської та консультантом докторської моїх дисертацій був відомий харківський педіатр, член-кореспондент академії медичних наук СРСР, заслужений діяч науки і техніки, автор підручника для медичних інститутів, Белоусов Володимир Олександрович. А моїм диспетчером по життю була доцент Кулик Лідія Миколаївовна, з кафедри, якою керував мій шеф. Так що до цього часу я є частка Харківського медичного...

Але найбільше спогадів про Харків, про медичний, пов'язано з молодістю, а отже, обнадійливим майбутнім:

Минуле не вернуть,
не виправить минуле.
Вчорашнє — ніби сон,
що випурхнув з очей.
Як луки навесні
ховаються під мулом,
Так вкриється воно
пластами днів, ночей.
Але воно живе —
забуте й незабуте,
А час не зупиняється,
а молодість біжить,
І миті жодної
не можна повернути,
Щоб заново
по-іншому прожити.

Василь Симоненко

Я не стверджую, як інші: я настільки задоволений життям, що нічого б у своєму житті не змінював. Я можу сказати, що деякі корективи в житті моєму були можливі, навіть необхідні, але я з якихось причин їх не робив. І особливого жалю не маю. Не маю особливого жалю тому, що як писав в місцевій пресі один із моїх недоброзичливців — Сміяну в житті везло. Я б це «везло» назвав інакше: так виходило, що навкруги мене

завжди були, як правило, добрі люди, які безоплатно сприяли моєму життєвому добробуту. Так, мені студенту, завжди надавали матеріальну допомогу, путівки в санаторій без мого прохання. Розумієте, читачу, які ці люди благородні!? Я їх і сьогодні не знаю. Лише здогадуюся. Після закінчення інституту начальник управління курортами без прохань, натяків піклувався про мої матеріальні статки, про моє фахове й службове зростання, навіть про мої успішні наукові пошуки... І так, майже, все життя! Ось чому в душі своїй я постійно зберігаю вдячність людям, з якими прийшлося мені спілкуватись, працювати...

Ти — зорею.

А я — кленом...

Ти — зорею...

Ах, коли б так і лишалось

у віках!

І ходив би поміж небом і землею
Білий вітер у пухнастих чобітках.

А дівчата у проектних інститутах
Ставлять клени і у профіль, і анфас.
Підрівняють, підпиляють і підкрутують.
Позаяк у них порядок і асфальт.

Вони нас цивілізують
і навчають,
Щоб не пхалися в Європу навпростець.
А в колоні понад шляхом.

І, звичайно ж,
Щоб чуприни — під єдиний гребінець.

Ну, а ми в житті немало попотерлись,
Бо іще до літаків і показух
Своїх діток садовили на пропелери,
І попробуй нас усіх організуй.

Тож не бійся, не печалься,
моя нене:

Нас не втримає асфальт на якорях,
Ти — зорею, а я — кленом...

Будуть клени!

Тільки б ти не загасала,
як зоря...

Борис Олійник

Борис Олійник! Великий правдолюбець, неосяжний носій енергії поезії, якого обожає український народ, в тому числі і я. Днями його не стало, Борис Ілліч Олійник залишив цей білий світ, свою любиму Україну, свою красиву Полтавщину. Бог покликав його до себе. Учора (21. 05. 2017) по місцевому телеканалу виступав Анатолій Поломаренко, видатний читець нашого часу. Він сказав, що геніальність Бориса Олійника захоплює його все життя. Що він своєю поезією довів свою близьку спорідненість з Тарасом Шевченком. Тарас Шевченко і Борис Олійник стоять поруч, хоча творили в різний час.

Я глибоко пережив відхід в інші світи Бориса Олійника. І, разом з тим

Я ЧУЖД БЕЗПЛОДНОГО СОМНЕНЬЯ

Я чужд безплідного сомненья,
Я верю истине святой,
Святым глаголам откровенья
О нашей жизни неземной;
И сладко мне в часы страданья
Припомянуть порой, в тиши,
Загробное существованье
Неумирающей души.

Никитин

«Ось і школа, ось і клас, він давно чекає нас...» Ось такі слова запам'яталися мені ще з першого класу. Ці слова й сьогодні для мене звучать піднесенням гімну дитинства. Вони ніколи не були для мене незручними. Адже до школи, до технікуму, до інституту я завжди прямував з радістю та надією, з бажанням збагатитися знаннями про ще невідомий мені незорний світ. У тому числі й про Олександра Олеся

ЗАСПІВ

Заспіваю вам не пісню
Про стару старовину,
Розкажу я вам не казку,
А бувальщину одну.

Розкажу вам про минуле,
Що вже мохом поросло,
Що, нащадками забуте,
За водою поплило.

Перед вами стародавні
Пройдуть хвилями часи,
Із могил до вас озвуться
Наших предків голоси.

Наших предків, що блукали
По страховищах-лісах,
Що з природою змагались
Тільки з вірою в серцях.

Ах, тоді була живою
Вся природа навкруги
І людину оточали
Духи — друзі й вороги.

У часи ті Бог великий
Не ховався в небесній млі,
А усі Боги родились
І вмирали на землі.

Рано вдосвіта на сході
Прокидався ясний Дажбог
І ходив блукав до ночі
Синім степом без доріг.

По зелених пишних луках
Волос пас овець гладких,
Грів їх вовною м'якою,
Одганяв вовків від них.

Над дрімучими лісами,
По пустелі степовій
Бог Стрибог літав на крилах,
Грав на кобзі золотій.

Бог Перун на чорних хмарах
Вічно землю об'їздив,
Часом плакав, як дитина,
Часом сурмами будив.

Часом гнівом його серце
Наливалось, як огнем:

Левом він ревів з-під неба
І погрожував мечем.

А в річках жили русалки,
Хапуни-водяники,
Лісовик свистав у лісі,
І сміялися мавки.

Треба добре було знати
Душі всіх Богів земних,
То коритись, то змагатись,
То просити ласки в них.

І змагалася людина,
І вперед невпинно йшла,
Де ясним промінням-цвітом
Дивна папороть цвіла...

...Заспіваю вам не пісню
Про стару старовину,
Розкажу я вам не казку,
А бувальщину одну.

Розкажу вам, як на горах
Славний Київ наш постав,
Як він жив і розвивався,
Як столицею він став...

Хто й коли у ньому княжив
І в який ходив поход,
Хто боровсь за Україну,
За державність, за народ.

Розкажу вам, як боролись
Наші прадіди колись,
Як за щастя України
Ріки крові розлились.

Розкажу, чому і досі
Чути стогони її
І чому так довго в хмарах
Сонце рідної землі...

Заспіваю вам не пісню
Про стару старовину,

Розкажу я вам не казку,
А бувальщину одну.

Якось так діється, що людина звичайного не помічає, не усвідомлює значного впливу на своє удосконалення школи, вузу, природи, побуту...

Навіть такої «дрібнички», що спостерігається

В УКРАЇНСЬКІЙ ОСЕЛІ

Все навколишнє середовище українця можна було порівняти з хатою. Стеля втілювала небесний світ духовності. Стіни, вікна і двері зіставлялися з життєвим простором. Підлога, поріг, підпідчя символізували межу земного і підземного світів.

Оздоблення хати мало естетичне значення, виконувало певні інформативні та магічні функції.

Інтер'єр українського житла завжди був динамічним, змінювався відповідно календарних свят, сезонних робіт та помітних подій родинного життя. Незмінними була охайність, рушники на образах, білий обрус та хліб на столі. Цього вимагали не ритуали, а природна потреба затишку і впорядкованості в оселі. Живе ця звичка, як бачимо, і сьогодні (Г. Лозко).

Усе це я веду до того, що ніхто не може стверджувати про найбільш важливий чинник в становленні особистості. Усе важливе. Усе взаємопов'язане. Але, мабуть, необхідно згодитися з тим, що навчальний заклад (школа, коледж, вуз...) посідає провідне місце, як і «навчання» в своїй сім'ї... Але без врахування особливості індивідуума зовнішній вплив не має позитивного сенсу... Якраз на це вказує і К. Д. Ушинський: «Дитина, якщо можна так висловитися, мислить формами, фарбами, звуками, відчуттями взагалі, і той даремно й покірливо силував би дитячу природу, хто захотів би примусити її мислити інакше».

Отже, немає більш складної і в той же час, більш важливої професії, аніж вчитель. Вчитель — це не лише Учитель, це і тато з мамою, це і сестричка з братиком, бабуся з дідусем, це і священнослужитель, це ї...

Це і книжка, про яку так критично забувають...

ВЛАДАРЮЙТЕ НАД ДУШЕЮ ДИТИНИ КНИЖКОЮ, РОЗУМОМ, ПЕРЕКОНАННЯМИ

Був у мене розумний, але норовливий вихованець Юра. Як тонка очеретяна стеблинка чутлива до найменшого подиху вітерця, так він, юра, був чутливим до правди й брехні, чесності й безчестя.

Приніс я в Кімнату Думки кілька книжок про далекі країни, про природні явища. Загорілись очі в Юрі, коли він побачив яскраву, барвисту обкладинку книжки про морські глибини. Він попросив почитати, і коли я дав йому книжку, хлопчик з хвилюванням запитав: «А коли прочитаю — ще дасте?» «Звичайно — відповів я. — Хоч і щодня читай по книжці».

Я необачно перебільшив: книжок про далекі країни, про морські глибини, про тропічні ліси та арктичну тишу, про незвичайні пригоди у мене в той час не вистачило б на кожний день. А Юра якраз через день приніс книжку й попросив нову. Кілька тижнів проминули непомітно. Але полиця з книжками, які зацікавили Юру, була невелика. І ось настав день, коли тривожна думка не давала мені спокою: що ж буде через тиждень? Адже хлопчик, п'ятикласник Юра, і увияти собі не може, що запас книжок у мене раптом вичерпався. Що ж буде, коли він зрозуміє, що я обманув його? Справа не тільки в тому, що наша дружба розпадеться. Не тільки в тому, що я не побачу більше в своїй маленькій кімнатці довірливих дитячих очей, не почую запитання: «А у вас ще багато книжок?» (У сусідній кімнаті була моя маленька тоді бібліотека, і я не дозволяв Юрі оглянути її, боячись, що він відразу ж розчарується в мені). Справа в тому, що втрачу владу над душею цієї норовливої дитини, яка має — у цьому я був переконаний — єдиний у світі неповторний характер: тягнеться до людей, в яких слово не розходиться з ділом у найдрібніших деталях.

І ось прийшов день, коли я вирушив із свого села в подорож до міст — Харкова, Полтави, Києва. Я витратив двомісячну зарплату, але повернувся додому радісний. Ледве доніс пакунки книжок. Боявся потрапити на очі Юрі.

Три роки навчався Юра до закінчення VII класу (тоді була семирічна школа), і три роки я щодня думав про те, яку цікаву книжку я дам йому прочитати. Я відчував, що хлопчик думає не тільки про зміст прочитаної книжки. Він ніби судить по книжках про того, хто читає їх. Вдумливий, вимогливий, він був у ті роки моїм суддею. Чим глибший був зміст прочитаної книжки, чим цікавішою була наша бесіда, тим більше тягся він до мене, тим більше радості давали мені хвилини й години бесід.

Ці три руки були для мене справжнім випробуванням. З того часу в мене щороку є кілька таких — з допитливим розумом і чутливою душею — вихованців, як Юра. Я не міг би володіти їх волею, якби не книжка. Від книжки запалювалися, як маленькі вогники, дитячі і юнацькі інтенси. Я відчував себе під невиспучим контролем моїх вихованців. Якби

хоч на один день припинилося моє активне життя в світі книжок, я втратив би владу над душами своїх вихованців. Я б став непотрібним дітям., бо нічого більше не міг би дати їм. А вчитель, який нового нічого не дає, стає для вихованців досадним наглядцем, якого в міру своїх сил терплять, але не поважають.

Дорогий друже, хочу порадити вам: *володійте умами* своїх вихованців. Немає сильнішого засобу підкорити волю свого вихованця, ніж підкорення його думок. Але владарювати над думками можна лише тоді, коли у вас багате, повнокровне життя у світі книжок. Найчутливіші, неповторно індивідуальні, норавливі, «бунтівливі», непокірні натури й характери при вмілому підході стають книголюбамі. Підкорюйте їх книжками і розумом (Василь Сухомлинський. Вибрані твори. т. II).

Можливо, мій вік має силу наді мною, і я залишаюсь консерватором, що, взагалі-то характерно для стариків. Мене ще не пододала електронна павутина і я залишаюся на позиції Сенеки: «Дозвілля без книги — це смерть і захоронення живцем».

Я все пишу та й пишу, думаю та додумаю, і я як той

ПОЕТ

То я мудрец, то сумасброд.
Я не глубокий, не плоский.
Дитя падений и высот,
Я жизни отголосок.

Глубокомыслию не дивись!
На простоту не сетуй:
Все чувства мощные слились
В отзывчивости этой.

Способность замечать дала
Мне в дерзкий дар природа,

И я ловлю, как зеркала,
Все, что мелькает у входа.

Но слышу и передаю
Лишь то, что в полной мере
В придачу к своему чутью
На опыте проверю.

Итак, не то, что в первый миг
Предполагают люди, —
Я жизни чистый проводник
И истины орудье.

Акакий Церетели
(переклад Б. Пастернака)

Достатньо велика передмова була до листа зі школи села Білка, яку я розпочав відвідувати у восьмирічному віці, у 1937 році. В році — розпалу політичних репресій. Сьогодні (21 травня 2017 року) День пам'яті жертв

політичних репресій, який, на превеликий жаль, в газеті «Літературна Україна» (18 травня 2017 р.) позначена так:

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ ДО ОЧІЛЬНИКІВ ДЕРЖАВИ

Шановний Петре Олексійовичу!
Шановний Андрію Володимировичу!
Шановний Володимире Борисовичу!
Шановний Степане Івановичу Кубів!
Голово меморіалу ім. Василя Стуса!

Це не лист до вас, а крик душі колишніх політв'язнів! Нам перекривають дихання, нас позбавляють спілкування, а часом й самого існування! Нам, які боролись за Україну, нам, які були за ґратами десятки років, нам, яких катували, мордували, розпинали, принижували, убивали за те лишень, що мріяли і боролися за повстання вимріяної, незалежної України!!!

І роблять це неподобство ваші чиновники, ваші підлеглі, ваші довірники.

Вони не хочуть виконувати, вони бойкотують Указ Президента України Л. Кучми від 14. 05. 2001 № 307/2001, де сказано: «2. Кабінету міністрів України, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласним, київській та Севастопольській міським державним адміністраціям:

передбачити у проектах Державного бюджету України та місцевих бюджетів на 2002 і наступні роки кошти для підтримки статутної діяльності Всеукраїнського товариства та його місцевих осередків...»

Вони не хочуть виконувати Указ Президента Ющенка № 1088/2005 від 11 червня, де, зокрема, сказано: «вирішувати в установленому порядку питання щодо **фінансування видання журналу «Зона»**, підготовки та випуску книжкової серії «Країна ХХ століття. Енциклопедія боротьби і репресій», всебічно сприяти видавничий діяльності Всеукраїнського товариства політичних в'язнів і репресованих, Українського добровільного культурно-просвітницького правозахисного благодійного товариства «Меморіал» ім. В. Стуса, Асоціації дослідників голодомору в Україні, інших громадських організацій колишніх в'язнів і репресованих та громадських організацій, безпосередньо займаються вивченням проблем політичних репресій і голодоморів.

Вони хочуть, вони бойкотують **Указ Президента України П. Порошенка № 75/2017** «Про заходи у зв'язку з 80-ми роковинами великого терору — масових політичних репресій 1937-1938 років».

А нам вкрай необхідно було провести збір членів Всеукраїнського Товариства політичних в'язнів і репресованих (ВТПіР) у травні цього року, бо ж 21 травня — день пам'яті жертв політичних репресій.

На «Зону» грошей не виділяли уже 4 роки. А нам вкрай потрібно видати ювілейне 30-те число журналу «ЗОНА»! для кого ж писаний Закон України «Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у XX столітті» від 9 квітня 2015 року, підписаний Порошенком??!!

І оця наявна там — стаття № 6. Відповідальність за порушення законодавства про статус борців за незалежність України у XX столітті:

«1. Громадяни України, іноземці, а також особи без громадянства, які публічно виявили зневажливе ставлення до осіб, зазначених у статті 1 цього Закону, перешкоджають реалізації прав борців за незалежність України у XX столітті, несуть відповідальність відповідно до законодавства».

Але ми не вимагаємо покарання чиновників, які перешкоджають нам чи зневажають наші права!

Ми просимо/вимагаємо субсидувати видання ювілейного тридцятого числа «Зони», присвячену 80-тим роковинам страшних репресій.

Я головний редактор журналу «Зона» і альманаху спогадів та документів репресій «Одеська хвиля», вихід якого зупинися на числі 7, бо чотири роки нам не дають грошей, звертаюсь до вас, очільники держави, — **ВИРШИТЬ ЦЕ ПИТАННЯ!**

Ми читаємо Декларації Ваших чиновників, і волосся наше стає дибки — долари лежать у них вдома центнерами, а нам досить було би 1-2 кілограмів!!! До кого оці слова Президента»: «всебічно сприяти видавничій діяльності Всеукраїнського товариства політичних в'язнів і репресованих» (дивись вище)....

У 1958 році я писав одночасно з антипартійною листівкою, поширеною нами в Кіровограді і в Одесі 7-8 листопада, такого вірша:

*Вам, не знающим с жира делать что,
Тратящим тысячи на пустяки,
Как вам не стыдно отделяться мелочью,
Брошенной в ладонь народной руки?!*

Це було адресовано компартійним бонзам. З цього вірша почали мене допитувати у жовтні 1959 року «Хто, по-вашому, роздягає народ?»

Ви прийшли до влади тому, що ми нинішні, ще живі і вже упокоєні політв'язні, не мовчали тоді, боролися, збурювали суспільство, свідомо йшли на катування, на муки, на смерть.

Василь Стус, Олекса Тихий, Юрій Литвин, Василь Лісовий, Іван Сокульський, Ярослав Лесів, Зеновій Красівський, Світличні Надія, Іван, леоніда, Євген Сверстюк, Оксана Мешко, син її Олесь Сергієнко, Ігор та Ірина Калинеці, Левко Лук'яненко, Микола Горбаль, Юрко Шухевич, Петро Фпанко, Михайло Сорока, Іван Гель, Володимир Мармус, Василь Овсієнко, Святослав Караванський, Ніна строката, Ганна Михайленко, брати Горині...

Сотні, тисячі борців, мучеників. А ваші чиновники сидять на центнерах доларів...

Ми ж не маємо хоча б півкілограма на журнал «Зона» та на «видавничу діяльність Всеукраїнського товариства політичних в'язнів та репресованих...» Не можемо більше мовчати! Чи се буде воління у пустелі?

*Олекса Різників
Гол. редактор журналу
«Зона», письменник,
народжений саме того,
37 року, репресований
у 1959 р. і в 1971 р. відбув
7 років концтаборів.*

Цей лист, насамперед, говорить про таке:

1. Уроки не залишають нас ані на мить. Цей урок — про совість людську.

2. Цей лист й про наявність демократії в Україні. В 1937 року за зміст такого листа людину посадили б до в'язниці на тривалий час і в той же день;

3. Хомут людський — бюрократія — незважаючи ні на що, удосконалюється й не думас зникати...

4. Нас привчали і привчають: до всього людину можна приручити. Ось, наша найбільш досконала Конституція, мов би і діє, а ... В Конституції України є стаття, яка гарантує безоплатне медичне обслуговування українця. Але українець платить за в с е в медицині, бо розуміє, що надруковане слово вартує небагато. А ви кажете Закон! Закон, як дишло...

5. Спокій і терпеливість — залог здоров'я. І не лише...

Але вже настав час перейти й до листа:

Шановний Іване Семеновичу!

У перших рядках листа дозвольте подякувати Вам за цікаву, змістовну книгу «Світла днина» Я перечитую кожен рядок Вашої книги. Я вже Вам писала, що матеріал цих книг використовую при підготовці до уроків, конкурсів, заходів. Ось і цього разу, готуючи учнів до конкурсу «Герої сучасності поряд», я дала учням прочитати притчу (розмова батька з сином) «А що далі...»

Іване Семеновичу, приємно перечитувати рядки книг, де Ви згадуєте свою «маленьку батьківщину — Білку». Хочу сказати Вам живе село тихеньку.

У школі на сьогоднішній день 136 учнів. Навчають їх 22 учителі. З них 11 — випускники нашої ж школи, інші — приїзять з м. Тростянець. Наші діти активні учасники районних, обласних конкурсів. За рейтингом наша школа посідає II місце серед сільських шкіл.

У нас є свої традиції. Цього року вирішили написати гімн своєї школи:

Ось і пролунав шкільний дзвіночок,
Вже за парти сіла дівтора.
Будемо, як Володимир Куц,
Досягать вершин олімпіад.

Школа — наша гордість.
Школа — наша радість.
Юності й дитинства час.
Будемо навчатись,
Школу прославляти,
Свою Батьківщину — шанувать.

Щоб майбутнє нашої країни
Було мирним і як сад цвіло,
Нам знання потрібні
І тоді ми — все життя
Повернем на добро.

*Автори учителі, учні школи
Муз. — О. В. Кошель*

[illegible]

Чудовий лист. Мій перший етап науки — школа — живе активним життям. Експерсії, змагання, поезія, патріотизм... звучать у рядках листа Людмили Маленко, яка ще вчора була рядовим учителем української мови, а сьогодні вже директор школи. Я почув і про свій Лолів хутір. Жалко лише, що людське життя на ньому практично зупинилося. Правда, звіряткам там тепер простір. Бобрів, в мій час, у нас на хуторі не було. Але дитинство в моєму Лоловому було всебічним, пов'язаним з дітлахами та природою.

Приємно, що невеликий колектив школи проводить досить всебічну роботу з учнями. Впевнений, що більша частина населення села Білки ніколи не були в сусідніх селах, не знають життєвих досягнень своїх земляків... Можливо, мої судження «по собі» помилкові, адже, коли я навчався в школі, ніколи не було жодних екскурсій, жодних екскурсів в історію свого села, в особливості його природи, не робилось спроби виявити індивідуальні особливостей учнів.

Але то були роки тяжкі — роки антилюдської епохи: Другої Світової війни. Усі жили одним: очікуванням Дня Перемоги. Але в моїй пам'яті найбільше закарбувалися миттєвості спілкування з природою Лолового хутора села Білки, щедрою на рослинність, різноманітність царства пта-

хів, дружелюбство домашньої птиці та худоби, наявність риби та раків у річеччі у самого порога...

Десь на спаді дня чи на початку
Добре впасти у траву — і ах!
Віднайти очима темну цятку —
Птаха, що ширяє в небесах

Може, птаха,
може, херувима,
Може, душу друга чи сестри,
Бо якась печаль непояснима
Теж очима дивиться згори.

Петро Сорока

Що ж, Людмило, дуже вдячний Вам за подробиці щодо школи та мого села, хутора. Я на 89-му році життя знову тимчасово повернувся у своє дитинство, у свою юність, у свою дитячу мрію... У свою школу, у свою сім'ю, кращої від якої не було у світі. Мої дорогі мама і тата, три сестрички (Анастасія, Дарія, Любов), братики Василь та Микола — Вас уже немає на цій багатій українській землі, Ви спочиваєте в землі Тростя-неччини Сумської області... Я постійно про Вас пам'ятаю та зі сльозами на очах прокручую стрічку нашого життя.

«Як би людина не була поінформована про феномен Смерті, і як би вона не була приготована до неї, — смертельної втрати і смертельного болю легко збути не можна. Удар смертельної втрати знаходить на людину тоді, коли вона позбавляється когось рідного, близького, дорогого — такого, в кого (чи в що) покладається велику, чи й усю надію. Коли ж цей об'єкт любові чи психологічної інвестиції втрачається, як ось через Смерть, — людину обіймає глибокий душевний біль, горе, печаль, туга, бо в такому випадкові людина майже дослівно втрачає частину своєї власної психологічної повні, — частину своєї істоти. Цю втрату, рану, чи порожнечу людина мусить пережити, переболіти, перетерпіти, бо інакше з нею розправитися не можна; цю втрату-рану загоює тільки час... (із книги Степана та Андрія Ярмусь. «До питання старіння, хворіння і смерті»).

Краю мій! Краю мій, найкрасивіший на планеті Земля! Це про тебе пише наш геніальний земляк Олександр Олесь:

Не цвітуть квітки зимою
І дерева не шумлять...
І обгорнені імлюю,
Як мерці вони стоять....

Як же ти, мій краю-квіте,
В час морозів вікових
Міг би квітнуть і шуміти
З-під наметів снігових?

Не кричать чайки зимою,
Не співають солов'ї...
Скуті кригою стрвшною,
Сплять озера і гаї.

Краю — чайко — соловію,
Як же міг би ти співать
І вперед іти в завію,
І других в дорогу звать?

Чи мина... зима минас...
Все прокинеться від сну
І піснями привітає
Красне сонце і весну.

Як же ти, мій соловію,
Зможеш сонця не вітать?!
Як я можу, як я смію
В тебе, чулого, питать?

Розпочав я писати та видавати свої спогади та роздуми з 2001 року. Кожний рік по одній, дві, а то й три книжки. І за 16 років в газеті нашого медичного університету «Медична академія» не було надруковано жодного відгука, жодного слова про них (про книги). Навіть сповістити колегів вузу про нагородження мене Міжнародною мистецько-літературною премією ім. Григорія Сковороди ніхто не наважився. І ось з'явилася перша ластівка в цій газеті (16 травня 2017 року), хай і на останній сторінці й поряд із некрологом, але з'явилася. Табу на висвітлення моєї літературно-художньої діяльності знято. І це ще один доказ того, що рух вперед — чи то суспільства, чи то тієї чи іншої установи — можна загальмувати, але неможливо зупинити.

«СВІТЛА ДНИНА» ПРОФЕСОРА ІВАНА СМІЯНА

Справжній спалах світла спричинила поява на світ напередодні Великодня та ювілею нашої alma mater 34-ої книги «Світла днина» 88-літнього професора Івана Семеновича Сміяна.

Йому судилося пережити Голодомор, війну, труднощі відбудовного періоду й наперекір усьому цього вирости до відомого лікаря, знаного й поважного науковця, талановитого організатора охорони здоров'я, ректора нашого вузу, педагога.

Нині він з великою любов'ю та пекучим болем у серці мовить про Україну, її народ, свою малу батьківщину. Пишається і радіє нашими здобутками, нашими випускниками, серед яких Іван Чекман, Віталій Ци-

мбалюк, Михайло Корда, Ярослав Боднар, Степан Запорожан, Степан Вадзюк, Сергій Климнюк, Іван Кліщ, Василь Файфура, Марія Хара, Любомир Білик, ціла плеяда учнів-педіатрів, як-то Галина Павлишин і Світлана Боярчук та багато інших, а також своїми дітьми та онуками.

Кається, що він, українець, десятки років спілкувався не українською, не своєю мовою, не мовою своїх предків.

На сторінках своєї книги, яку він присвятив Весні... Весні 60-річчя нашого університету, Іван Семенович залежно від тексту пропонує твори Тараса Шевченка, Лесі Українки, Івана Франка, Ліни Костенко, Василя Симоненка, Богдана Мельничука, Петра Тимочка, Валерія Дідуха, отця Олексі Пристая.

Книга «Світла днина» — це проповідь-послання українського аксакала до нас сьогоднішніх і наших наступників. Доторкніться до літературного плоду письменника і філософа Івана Семеновича Сміяна та будете благословенні.

*Наталія Волотовська,
випускниця ТДМУ 2007 року*

Наталія Володимирівна Волотовська — надзвичайно талановита дівчина. Її багатобічність в мистецтві, літературі — дивує. Я хотів сам написати про її досягнення, але подивився повідомлення про неї у «Вікіпедії», облишив свій намір і вирішив скопіювати її здобутки.

Життєпис

Закінчила Тернопільський національний економічний університет(2006), Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського (2007).

Нагороди

- Премія імені Іванни Блажкевич (2000);
- Премія імені Володимира Вихруща (2011);
- Гран-прі (1996, живопис), 1-ї премії міжнародного фестивалю дитячого мистецтва «Чарівна книжка» (1997, 1998, живопис, графіка);
- 1-ша премія і стипендія всеукраїнського огляду-конкурсу «Нові імена України» (1998, живопис);
- почесна відзнака Святої Праведної Анни III ступеня (2015) — за вагомий внесок у справу відродження духовності та патріотичного виховання молоді незалежної України;
- лауреат Всеукраїнського конкурсу «Нові імена України» у номінаціях «поезія, живопис» (1998, 1999);

- дипломант Всеукраїнського фестивалю мистецтв академічного співу «Українське бельканто» (2000);
- всеукраїнські премії, грамоти, дипломи.

Творчість

Авторка книжок для дітей, збірок поезій, літературно-нотних видань, більше 30 наукових праць на медичні та економічні теми. Твори опубліковані у ЗМІ, збірниках та альманахах.

Вірші Наталі Волотовської поклали на музику Михайло Віятик, Леонід Міллер, Роман Рудий та інші.

Створила більше 50 живописних і графічних робіт. Виставки в містах Київ (1998—1999), Дніпро, Тернопіль; персональні — у Тернополі (2004). Проілюструвала власні збірки й книги місцевих авторів, навчально-методичні видання.

Літературний доробок

- романи
 - «Рецепт на любов. Рр.: Любов. D.S.: назавжди. Студенти у дзеркалі часу»
 - «Дружина для президента, або Лілея святого Андрія» (2012)
- книжка для дітей
 - «Наталчина абетка» (1998),
 - «Абетка маленького українця» (2015),
- збірки поезій
 - «Слово кришталеве» (2002),
 - «Розп'яття українського вікна» (2002),
- «Дзвенить віків коштовне скло...» (2003),
- «Іван Горбачевський. Спроба життєпису в прозі та віршах» (2004);
- літературно-нотні видання
 - «Дорога до вічності» (2007),
 - «Мільйони їх, мов колосків на ниві» (2008),
 - «Пелюстка в сонячній росі» (2008),
 - «Берегиня» (2009),
 - «Схилюся Україні на плече» (2011).

Різноманітність її здобутків, їх об'єм, незліченність премій Наталії Волотовської мене і тішить, і жахає. Тішить тому, що я знайомий із цією вродливою дівчиною, вона була ведучою на одному з моїх ювілеїв (ідеальна ведуча!), вона перша в нашій газеті написала чудовий відгук на мою книгу, вона приносить своєю творчістю радість у життя численних людей

— дітей і дорослих. Жахає: вона витримує понадлюдське навантаження своєю постійною, надзвичайно напруженою та багатобічною працею. Наталю! Я не прошу тебе, я благаю: обмеж свою творчу діяльність! На світі є ще відпочинкові принади, географічно-пізнавальна краса, історично-археологічні загадки... І прохання до ректора: Михайле Михайловичу! Запропонуйте Наталії Волотовській поглиблену науково-дослідницьку тематику, яка достойна її таланту, яка достойна Нобелівської премії!

НОБЕЛЕВСКАЯ ПРЕМИЯ

Я пропал, как зверь в загоне,
Где-то люди, воля, свет,
А за мною шум погони,
Мне наружу ходу нет.

Темный лес и берег пруда,
Ели сваленной бревно.
Путь отрезан отовсюду.
Будь что будет, все равно.

Что же сделал я за пакость,
Я убийца и злодей?
Я весь мир заставил плакать
Над красой земли моей.

Но итак, почти у гроба,
Верю я, придет пора —
Силу подлости и злобы
Одолеет дух добра.

Борис Пастернак

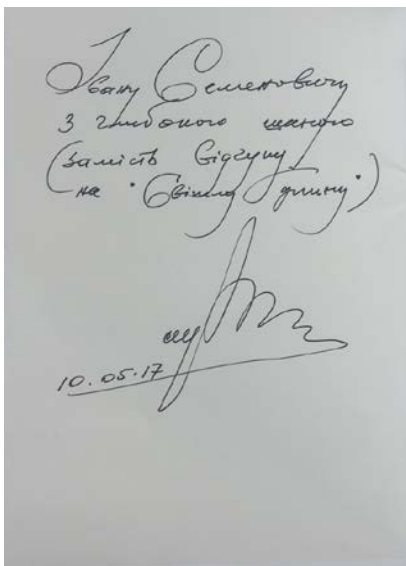
Лише мої нариси в цій та інших книгах свідчать про різноманітність життя кожної людини, кожного товариства, кожної сім'ї... Різноманітність — друга, після руху, риса живої людини. І рух і різноманітність життя сприяють поступу вперед як людини, так і суспільства. «Для того чтобы народы могли развиваться, расти, покрываться славой и успешно мыслить и работать — в основе их жизни должна лежать идея прогресса» (Эмилио Кастаньяр).

Ідея прогресу в кожній гілочці життя, особливо в пісні:

Що — пісня? Фотографія народу,
Його душа, традиція жива.
Джерельні, ніжні, то сумні, то горді
В мелодію заплетені слова.
Ти їх не підбираєш, не забудеш,
Вони в тобі причаєно живуть.
І схлипує «Ой гиля, гиля...» в грудях,
І коні у воротах заіржуть.
І ти вже сам із тими, хто на конях,
І десь тебе твоя дівчина жде...

І все оте — з колиски і до скону —
 Твоє, від тебе дітям перейде.
 Співатимуть вони «...горою жито»,
 Не знаючи, яке воно росте,
 Дивуючись, коли сльозою вмите,
 У матері обличчя розцвіте.
 Бо і вона свою згадає матір,
 А чи бабусь, котрих не повернуть.
 ...Не бійтесь рідну пісню заспівати —
 У пісні люди заново живуть.

О. О. Мороз
 Из поеми «Безсоння»

На цій книзі Олександр Мороз написав: «Івану Семеновичу з глибокою шаную (замість відгуку на «Світлу днину»». А на останній обкладинці книги написано:

Олександр Мороз

1944 р.н., інженер-механік (1965 р.), політолог (1983 р.), 12 років роботи за основним фахом, член КПРС (1974–1991), член СПУ з 1991 року, народний депутат України I–V скликань, Голова Верховної Ради України

П та V скликань, член Конгресу українських літераторів, автор 21 книги (проза, поезія, публіцистика), лауреат 7 міжнародних, літературно-мистецьких премій та кількох телерадіофестивалів (автор текстів пісень), з 2008 року на громадських засадах ведучий авторської програми «Обличчям до вогню» на державному каналі «Радіо — Культура».

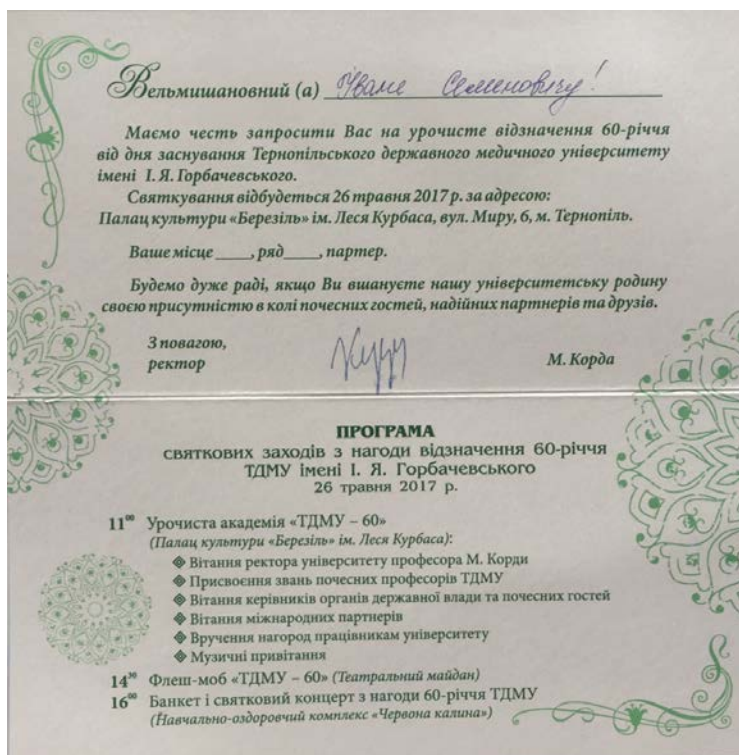
Ось так. Так хто ж такий Олександр Мороз? Політик чи літератор? На перший погляд видно, що він і політик, і літератор. Але лише на перший погляд. Враховуючи, що про політику ніхто й ніколи не сказав доброго слова, я би вважав Олександра Олександровича Мороза літератором. Успішним літератором. І мене тішить, що творчість поета в ньому переважає політика і цей вірш підтверджує моє твердження:

ПОДАРУНОК

Трошки діла, але добре знаю,
Скільки щастя для дитини в нім,
Щось купити малим від Миколая,
То назавжди буде згадка їм.
Квапимось все кудись, нервуєм,
Ліктями штовхаємось в метро.
Ми вже встигли! Чуєш чи не чуєш?
Живиме як треба — на добро!
Для своїх найперше. Для дитини.
Дивлячись на тебе, і вона
Знатиме, що щастя у єдинім —
Іншим дарувать себе до дна.
Невловиме, бо воно — як миті.
Нескінчене, бо воно — завжди.
Ми щасливі тим, що можемо жити
Й заступити інших від біди.
Хай добро взаємне не минає
Нам, тобі, дитині, людям — всім!
...Подаруй малим від Миколая,
І назавжди буде згадка їм.

Час летить... Напередодні 26 травня 2017 року отримую запрошення на урочисте відзначення 60-річчя від дня заснування Тернопільського

державного медичного університету імені І. Я. Горбачевського з відповідною програмою святкових заходів...

За годину (в 10.00) до «Урочиста академія «ТДМУ» — 60» я вже в холі палацу культури «Березіль» ім. Лесі Курбаса. Багато людей у святковому одязі. І майже всі знайомі. Своя сім'я...

Чи є що краще, лучче в світі,
Як у купі жити,
З братом добрим добро певне
Познать не ділити?
Яко миро добровонне
З голови чесної
На боррду Аароню
Спадає росою
І на шитії омети
Ризи дорогії;
Або роси єрмонськії

На святії гори
Високії сіонськії
Спадають і творять
Добро тварям земнородним,
І землі, і людям, —
Отак братів благих своїх
Господь не забуде,
Воцариться в дому тихих,
В сім'ї тій великій,
І пошле їм добру долю
Од віка до віка.

Тарас Шевченко

Які різноманітні зустрічі!? Моя перша зустріч в цьому чудовому Палаці — це найвідоміший в Україні фармаколог Іван Чекман, наш випускник, щиро та тепло згадує свою alma mater. Моє багаторічне спілкування з ним свідчить про його любов до свого минулого, до своїх колег, до медицини. Свою надзвичайну працездатність Іван Сергійович пов'язує з навчально-виховною системою Тернопільського медичного. Іван Чекман постійно в пошуках — медичних і філософських.

На спаді літ над складнощами світу
Філософ битись нарешті притомивсь.
І вивівши парадоксальну мисль,
Зітхнув:

«А чи було б цікаво жити,
Аби з усього вилущити смисл?
Та от... цікаво (взяв би його біс!)
Іще б оце питання прояснити!»

Рожевий обиватель сплюнув сито,
І кинув знехотя, мов чайові,
Що світ — яснішого нема у світі,
І нічого терзатись голові.

Старий кивнув:

— А й справді небилиці.

І все ж питання штурхають під бік.

Хоча б таке: чому літають птиці,

А ми з тобою ходимо одвік?

— О Господи! Та відповідь, вважайте,

Сидить при вашому ж таки столі:

Тому й літають, щоб не заважати

Ходить нормальним людям по землі!

Борис Олійник

Він (І. Ч.) не проминув жодного ювілею Тернопільського медичного, Іван Сергійович завжди пов'язаний пуповиною зі своєю другою мамою. Для нього це *Amabilis insania! Dulce periculum!* (Приємне безумство! Солідний досвід! Горацій)

Друга зустріч — це заслужений діяч науки і техніки України, доктор медичних наук, професор, один з кращих хірургів регіону, завідувач кафедри хірургії, Ігор Дзюбановський, який не залишав свого вузу ні на мить.

Він під час цієї зустрічі заявив (зі значним перебільшенням), що «всього чого досяг, я зобов'язаний Івану Семеновичу». То правда, що ми з ним знайомі ще з його студентських літ, коли він приходив до мене, як до завідувача кафедри педіатрії, просити перенести екзамен дружині у зв'язку з травмою. Потім я Ігоря Яковича вже зі свого поля зору не випускав ніколи. То правда, він не лише Юрія Теофіловича любимчик, а й мій. Але його фахові та людські успіхи пов'язані, насамперед, завдяки його власній наполегливості та незмінному працелюбству. Коли я згадую Ігоря Дзюбановського, то «Трава более зеленее, Свет был ярче. В окружении друзей Ночи чудеснее».

Останні слова із розповіді Олега Чабана, доктора медичних наук, професора, психолога, психотерапевта, психіатра, нашого випускника, тепер відомого киянина, який удосконалює свою особистість не лише в фаховому напрямку, а й у літературно-художньому —

УРА

По городу не спеша едет автомобиль. Этаким себе фуриончик, который в народе называю «пирожком» и который, как правило, развозит продукты и другие товары по магазинам. Он не мытый уже с неделю.

Погода в эти дни дождливая и серая во всех отношениях. Люди тоже растворяются в ее серости, становясь безликим сопровождением этой слякоти. Похоже, что дожди, которые начались с неделю назад, скоро не прекратятся. Под стать погоде и настроение людей, которые спешат на работу.

Грязная машина спокойно движется в потоке автомобилей хмурого утреннего города. На ее боку от заднего до переднего бампера детской неумелой рукой кривыми буквами кто-то вывел с ошибками, естественно, надпись: «СЕГОДНЯ НЕ ИДУ ШКОЛУ! УРА!!!»

Шофер, усатый дядька, надпись не видит. Она на другой стороне от его водительского места. А утром точно машину не обошел. По-видимому, вышел из подъезда, сел и поехал. Сейчас он хмуро смотрит на дорогу и везет эту веселую социальную рекламу. О школе. Нет, скорее о настроении какого-то явно двоечника. Но радостного двоечника.

Автомобиль замедляет ход и уже ползет в медленно движущемся потоке, рядом с маршруткой. Наполненной сонными и непроснувшимися еще людьми. В до того молчавшей и сонной маршрутке происходит оживление. Кто-то прочитал надпись и рассмеялся, кто-то ворчит о современных детях и рол ремня в воспитании, тут же кто-то возражает и начинается вечная дискуссия на тему «отцы и дети», в варианте «что дети-ки нынче пошли, а вот в наше время...» Люди проснулись и заговорили.

Автомобиль с провокационной надписью поворачивает налево к супермаркету. У водителя закончились сигареты. Притормаживает перед въездом на территорию паркинга, медленно проезжает мимо охранника, который с интересом читает надпись.

Задумчиво провожает взглядом авто и размышляет: «Приду домой, посмотрю дневник сына... Давно не спрашивал, как там его дела в школе...» Начинает думать о ребенке: «Кем вырастит? Кем станет? Вот будет писать такое — охранником и будет работать. Нет, надо браться за воспитание. Поговорю с Люськой, женой... Что-то я подзапустил пацана...»

А «пирожок» уже выезжает с парковки и движется в сторону центра. Проезжает мимо городского парка. Там ранние пенсионеры уже давно выгуливают друг друга и неизменных собачек.

Митрофаныч как раз присел на скамейку, когда мимо него тихо профуркала надпись о школе. Митрофанычу хотя и было за 80, но зрение, после удаления катаракты, было хорошим. Он как раз находился в том периоде, когда опять восхищаются чекостью изображения, а главное красками окружающего мира. А тут такой лозунг мимо проезжает.

Настроение Митрофаныча стало еще лучше. В душе рассмеялся. Вспомнил, как сам сачковал с уроков, первые свои двойки и любимую учительницу математики, которая из своего скучного предмета делала поэзию. Боже, как давно все это было... Да. Был таким сорванцом... Эх, детство, детство. Вспоминать, как потом стал профессором и лауреатом государственной премии, возглавил институт — не хотелось. Это не интересно. А вот те побеги с уроков да школьные сорвиголова годы — вот это была настоящая жизнь.

Катится медленно авто усатого хмурого водителя, вызывая улыбки и воспоминания. Водитель даже не подозревает, какую волну эмоций он поднимает этим ранним утром в просыпающемся городе.

У него есть время, прежде чем он заедет на оптовый рынок за товаром. Поэтому решает заехать на мойку — неделю не мыл авто.

Проезжает мимо оператора мойки. Сегодня за пультом сидит Клавдия Петровна. Она провожает взглядом надпись на борту и громко, не стеснясь, смеется: «Вот сорванец!» — это она, конечно же, не о водителе, который не понимает почему уже не первый человек так искренне улыбается ему, но и сам начинает улыбаться в ответ, а сейчас так вообще машет приветственно рукой женщине за стеклом будки и что-то говорит, явно веселое. Ничего не слышно, но оба смеются.

Клавдия Петровна вспоминает, как именно где-то в таком возрасте, этак годков семь-восемь, впервые влюбилась и как старательно выводила буквы в своей первой валентинке... Эх, где ты, моя первая любовь, драчун Саша с соседней парты? Автомобиль въезжает в тоннель из струй пены и воды и быстро вращающихся щеток.

Минуты через три выходит чистеньким и сверкающим. Надпись исчезла. А вот настроение у людей осталось. Воистину правда, что мы можем забыть, что делали или говорили, но никогда не забудем, что мы чувствовали, особенно тогда, когда, как пел «Пинк Флойд»: «Трава была зеленее, Свет был ярче. В окружении друзей Ночи чудеснее».

І це незважаючи на те, що чорні хмари й сьогодні не покидають неба:

Ще не кінець війні, Росіє,
Ще будуть сурми, буде бій:
Не знищено святі надії
Про волю на землі своїй.

Не витрачай даремно часу:
Не підневолити народ,
Який зневажив силу вражу
І не відрікся від чеснот.

Загоїть він криваву рану
На тлі уславлених імен,
Які на наше місце стануть
На заклик бойових знамен.

Катерина Мандрик-Куйбіда

До мене з вітаннями підходить полковник медичної служби Михайло Василюшин, керівник медичної служби управління МВС по нашій області

та ще один полковник медичної служби Чорторинський, який очолює медичну службу управління Служби Безпеки нашої області.

Обидва наші випускники, яким свого часу я вручав дипломи лікаря н а ш о г о вузу. Одним словом, знай наших: ми всюди, ми потрібні, ми охороняєм здоров'я українців — України.

З них

Деякі люди — мов грім, що стрясає всю землю в посадах,
Страшить дітей і жінок, та освіжає весь світ;
Або мов блискавка, що розбиває дуплавого дуба,
Та міліони рослин озоном розвеселя.

Іван Франко

І разом з тим,

Малесенька ластівка зранку мені
Співає-щебече пісні весняні.
І весело в'ється вгорі над вікном,
І має привітно стрільчастим крилом.

Про що ти співаєш-щебечеш мені,
Про місячні ночі, про сонячні дні,
Але сього року весна не весна,
І хмарою вкрита моя сторона.

Розбиті навіки скарбниці її,
А в них всі надії лежали мої.

Та пташка щебече-співає мені:
«Вже сонце, вже сонце в твоїй стороні,
Сам дух, дух народу прокинувся вже
І скарби народні й твої стереже».

Олександр Олесь

Немає такої царини медицини (я так думаю), в якій би не працювали наші випускники. Мабуть, немає такої країни світу, де б не працювали наші випускники. Ми знаємо з якої і зі скількох країн навчаються в нас студенти, але ми не знаємо, в яких країнах і скільки наших випускників працювало й працює. Парадокс. Майбутнє випускника нашого вузу невідоме; воно загадкове, привабливе та спокусливе. Особливо сьогодні, коли відсутня «залізна завіса». Майбуття... Майбутнє...

БУДУЩЕЕ

У входа в лес, в березняке,
В начале чащи,
Выводит птичка на сучке
Свѣй клич манящий.

Склонясь почти на перевес
С небес к березе,
Она подготавливает лес
К любой угрозе.

Она щебечет и поет
В преддверьи бора,
Как бы оберегая вход
В лесные норы.

За нею целый мир берлог,
Пещер, укрытый,
Предупреждений и тревог,
Просьб о защите.

В лесу навален бурелом,
Над лесом — тучи,
А за лесом и за углом —
Ключи и ручи.

Весною грудюю колод
Торчит валежник.
В воде и холоде болот
Дрожит подснежник.

И птичка верит, что зарок
Ее рулада,

И не пускает на порог
Кого не надо.

Ошеломляя и маня
И пряча что-то,
Так будущее ждет меня
У поворота.

Его не втянешь в разговор
И не заластишь.
Таящееся, словно бор,
Оно — все настезь.

Борис Пастернак

Але... Але більшість наших випускників працює на Тернопільщині. Якраз вони визначають якість медичних послуг населенню. Якраз якість! Тернопільська область завжди була найгірше забезпечена сучасним медичним обладнанням, але якісні кінцеві показники здоров'я населення були і є кращими, ніж в більшості областей. У даному випадку перемагав людський фактор.

Так ось, до мене підходить Леся Костянтинівна, провідний педіатр Гусятинського району, і замість привітань, збуджено та емоційно повідомляє: «Я наполегливо і безкомпромісно борюся за здоров'я своїх діток (має на увазі свій район). «Реформатори» вирішили дитяче і неврологічне (доросле) відділення об'єднати в одне». Дійсно, яких лише придуркуватих пропозицій у реформаторів медицини ще не було, але до такої дурниці додуматися, навіть не медику, трудно. Що тут скажеш? Хіба що процитувати Василя Симоненка:

Я вже списався — не створив нічого,
А вже немає слів і вичерпав думки,
І в серце виливаються струмки
Чогось холодного, байдужого, чужого.
І віють втомуою намічені дороги,
Зробив лиш крок на них, а вже немає сил.
І дивляться презирливо з могил...

Леся Костянтинівна — це рідна бабуса всього Гусятинського району: вона плекала здоров'я діткам, які тепер уже самі бабусі та продовжує плекати здоров'я тих, які щойно народилися. Легендарна особистість. Легендарний педіатр. Легендарна людина. А їй навіть пожалкували дати «Заслуженого лікаря України»... Велика черга... Не до педіатрів. Діти — це якби наші квіточки, дехто навіть 1 червня про них згадує... Але в нашому дивному суспільстві є щось, що попереду квітів шмигає...

Нема й не буде правди тут одної,
Тут стільки правд є, скільки є людей,
Отож, живімо, друзі, у спокої,
Торгуючи усім, аж до ідей.

Катерина Мандрик-Куїбіда

І все нові й нові зустрічі.... Мирослав Ярославович Гірняк, заслужений лікар України, кандидат медичних наук, багаторічний головний лікар обласної клінічної лікарні та Іноземцева Оксана — педіатр (завідувач дитячим відділенням, обласний педіатр, замісник керівника обласного управління охорони здоров'я по материнству і дитинству): обоє я як і я, на заслуженому відпочинку. Приємно зустрітися з тими людьми, з якими я багато-багато років разом вирішували численні проблеми нашої медицини на рівні області (і не лише на рівні області), разом організовували різноманітні фахові зібрання, а також знаходили час і для відпочинку.

Бачите, ми не сумні, навпаки, раді цій зустрічі... Що нас надихає до життя в цій тихій вирві пенсійного животіння? Власний сад, город, свіже повітря, спогади минулого, теперішня творча праця, відсутність негативних подразників?... Мабуть, усе разом. У нас навіть відсутні ті розходження в житті, які спостерігаються в сойки з дубом.

Посварилась сойка з дубом,
А за що — бог знає;
Грозить кігтями і дзюбом,
Верещить і лає.

«Ти сякий-такий і всякий,
І такого роду,
Не хочу я тебе знати
І твого плу.

Думаєш, в тім твоїм плуді
Страх які пожитки?
Досі їла, тепер годі,
Не хочу на збитки!

Я то здавна помічаю,
Що та жолудь підла
Пригупля у сойок мозок,
Наближа до бидла.

О, ти їх навмисно плодиш,
Най, мов, сойка лига
І від того отупіє!
Чортківська інтрига!

Ні, не на таку наскочив!
Годі нас морочить —

Від тепер хай плід твій клятий
Хробак в землі точить.

Швидко весь свій рід покличу
І сю жолудь глупу
Позриваємо дочиста
На велику купу.

Порозносимо по лісі,
Не матимем серця,
Позакопуємо в землю,
Щоб і слід затерся!»

Так зробила люта сойка,
Дуб лише хитався,
Шелестів палькатим листям,
Стиха мов сміявся.

А прийшла весна, по лісі
Кільці землю вкрили,
Наче кожда жолудина
Устала з могили.

А за пару літ круг дуба,
Мов діти, здорова
Рвалась весело до сонця
Молода діброва.

Ось такі недоречності Іван Франко спостерігав у своєму житті, ось такі недоречності в житті не гнітили прояви життєвих сил, а, навпаки — сприяли його розвитку:

Є такі сойки й між нами,
Що люто, раптово
Раді б вбити, закопати
Плодотворне слово.

Грозять, лають, обкладають
Болотом і густо,
Мов живцем у гріб пакують,
Та все дурно-пусто.

Не вмира живая думка,
Що душами править,
Ні кропило, ні крутило
Її не задавить.

Із тюрми, із нор підземних
Вирине здорова,
Як із жолудів заритих
Вироста діброва.

Моє завдання показати, на відзнаку більшості, що людське життя зовсім не зупиняється з настанням старості, воно дещо змінюється, але його динаміка залишається різноманітною. Люди старшого покоління знають, що «Одна п'ята частина людства — проти чого б то не було, і коли б то не було» (Роберт Кеннеді). А тому усвідомлено сприймають оточуюче середовище, навіть свою долю...

ПОДОРОЖНІЙ І ДОЛЯ (БАЙКА)

Подорожній, зморений після тривалої дороги, кинувся на землю біля колодязя і заснув. Під час сну ледь не скотився в колодязь; але підійшла до нього Доля, розбудила та сказала: «Люб'язний, якщо б ти звалився, то ти лаяв би не себе за свою необережність, а мене!

Так багато людей звинувачують богів, коли винні самі (Езоп).

Ого-го! Ми, старики, знаємо багато. Наприклад:

Поезд сошел с рельсов, что бы решили:
при Ленине — устроить воскресник и починить путь;
при Сталине — расстрелять стрелочника;
при Хрущеве — разобрать рельсы сзади и поставит их впереди;
при Брежнев — всем раскачивать вагон и делать вид, что едем и объявляют станции.

Ленин доказал, что государством может управлять весь народ.
Сталин доказал, что государством может управлять один человек.
Хрущев — что государством может управлять всякий человек.
Брежнев доказал, что государством можно вообще не управлять
(із книги П. С. Таранова «Приемы влияния на людей» 1995).

І коли тут нудитися!? Якщо, та й ще на безоплатній основі, отримуваш виірш невідомого творця народного:

Стоїть одинока старенька бабуса
Хустиною сльози втирає.
Як віку дожити при владі отій
Жінка, справді, не знає.
Ще тижня нема, як поштарка
До воріт її хати спішила.

А нині в кишені й копійки нема,
Як далі, скажіть, буде жила.
Бо пенсія в неї мізерна така
Не та, що в депутата
От була б у неї така,
То можна й Без віз вітати.
А так, як не бачила світу,
То вже, мабуть, не побаче.
Прожити б тут, хоч якось могла
Жінка знову гірко плаче.
Хіба цей Без віз для таких ви як я
Наполегливо так добивались.
Для себе робили і своїх дітей.
А я в жебраках осталась.
Пенсіонери і інваліди
Для вас вельможі — не люди.
Вас не болить ані серце й душа
Що з ними вже завтра буде....
Погляньте на ціни в аптеках та магазинах
На очі візьміть окуляри.
Як вижити в злиднях народу, скажіть
І клятву яку ви давали?
Майдан ще не згас, в серцях він у нас
І очі Небесної сотні...
І ви як жили так і зараз у вас
Проходять дні безтурботні.
Хіба ви в журбі, як бабуся оця,
Що притулилась до тину.
Бо в думці одне: як без гроша
Прожити заврашню днину.
А світ веселиться, владоможці гуляють,
У них, бачте, життя своє...
Но вірю, що Господь усе з неба бачить
Й розплати час настає.
Не вічно бідним у злиднях конати,
Не вічно багатим у розкошах жити.
За все прийдеться колись
Богові звіт зложити.

І ось на фоні цієї народної творчості і сам вдаєшся до неї. Сьогодні слово «реформа» не сходить з шпальт газет, вуст телевізійних працівників, політиків, Міжнародних банків... Якесь гіпнозодіарея. А чому просто не робити справу, за яку ти відповідаєш, за яку ти взявся? Для чого марнувати час на щоденну, пусту говорильню? Трапилася біда. Захворіло декілька чоловік смертельною хворобою. Лікувальну сироватку, яка б зберегла життя хворим, не придбали. Що роботи? В. о. міністра Супрун сідати в машину (службову), їхати до Польщі, закупити сироватку, привезти в лікарню, де знаходяться хворі. І проблема життя вирішиться. За добу. Якщо гроші неможливо повернути в. о. міністра офіційно, повернуть близькі хворих. Але говорильня на всю країну, ніхто нічого не робить, дві людини вже загинули, інших доля невідома. Верховна Рада вся в реформі медицини. Правда, комітет з охорони здоров'я цієї Ради, відсторонений від обговорення проблем реформи охорони здоров'я. Голова Ради, Парубій, тріумфує! Після численних повторних голосувань 227 депутатів проголосували за реформу, яка ще нікому не зрозуміла. А хворі вмирають, а народжуваність різко падає, а населення України зменшується... Працювати нема кому. Говорунів не злічити. І до моєї голови прийшло декілька думок.

Перша. Чи адекватна назва: Голова Верховної Ради України? Голова частина тіла людини. А не краще було б назвати не «Головою», а іншою частиною тіла. Але, щоб не ображати людину, Парубій, теж людина, пропоную слово «Голова» замінити на слово «Ляльковод» і тоді буде ця посада звучати так: «Ляльковод Верховної Ради України».

Друга думка. В усіх країнах є свої гасла. В СРСР це було гасло «Пролетарії всіх країн об'єднуйтеся!» Я пропоную на якийсь час обрати для нас таке гасло: «В огороді бузина, а в Києві дядько». Можна й інше, більш зрозуміле: «Колорадський жук! Ми тебе переможемо!» Десятки років людина не може побороти колорадського жука, як і корупцію, владу... Ви зверніть увагу, читачу, війни, повстання, мітинги, страйки... — усе це боротьба з владою, за владу! І як боротьба з колорадським жуком, так і боротьба з владою немає успіху, немає кінця. Є лише продовження. Ось чому Всесвітнім гербом кожної держави світу я пропоную затвердити герб «Колорадський жук» з національними відтінками. При цьому будемо пам'ятати, що «Добиватися в л а д и для спокою і безпеки — означає підніматися на вулкан, щоб схватись від бурі» (Фр. Петрарка).

І третя думка: геть МОЗ. Не завтра, а сьогодні.

І четверта думка: організувати національні академії наук (спочатку на громадських засадах) — а) «Колорадський жук — наш ворог»; б) «Жлобству — ганьба». А як скорочено звучатимуть слово «академік»?!: академік — колорадський жук, академік — жлоб... У ці академії не будуть записуватись владці, це буде лише дві академії вільних від «державотворців»...

Яка багата фантазія! Фантазія...

ФА (СОНЕТ)

Фантазіє! Ти сило чарівна,
Що збудувала світ в порожньому просторі,
Вложила почуття в байдужий промінь зорі,
Збудила мертвих з вічного їх сна,

Мету вказала буйній хвилі в морі —
До тебе обертаюсь я сумна.
Скажи мені, фантазіє дивна:
Як допомогти в безмірнім людським горі?

Як світ новий з старого збудувати?
Як навчити байдужих почувати?
Як розбудити розум, що заснув?

Як час вернуть, що марно проминув?
Як певною мету вказати розпачливим?
Фантазіє! Порадь, як жити нещасливим?

Леся Українка

Бачите, читачу, яке різноманіття навколо нас, а відтак — і в нас самих. Нам не вистачає часу, щоб усе усвідомити, перетравити... Отож, життя не має обмежень, життя постійно пломеніє...

Сьогодні, як ніколи, наші зв'язки (вузів) з-за кордоном численні, вільні та незалежні. Багато, якщо не більшість співробітників нашого вузу, побувало у вузах різних країн світу. Сьогодні на урочинах нашого вузу присутні понад 50-ти представників закордонних університетів. Серед них і ректор Вроцлавського медичного університету, професор Марек Зьонтек, якого ви бачите на цьому фото разом із завідуючою кафедрою педіатрії іноземного факультету Павлишин Галиною та мною.

Так... Сьогодні в нас

Шалені темпи. Час не наша власність.
Фантастика — не мріяв і Жюль Верн.
Кипить у нас в артеріях сучасність.
Нас із металу виклепав модерн.

Душа належить людству і епохам.
Чому ж її так раптом потрясли
Осінні яблука, що сумно пахнуть льохом,
І руки матері, що яблука внесли?!

*Ліна Костенко
(із «Шалені темпи»)*

Здибалися й тут старі-престарі знайомі. Я маю на увазі себе і Григорія Корицького, головного лікаря обласної клінічної дитячої лікарні, заслуженого лікаря України. Тепер уже доктора медичних наук. Григорій

Корицький ІV. Я маю на увазі те, що він четвертий головний лікар Тернопільської обласної клінічної лікарні. Зі всіма чотирма головними лікарями я працював. Мені приємно відзначити, що всі вони намагалися покращити медичні послуги дітям області. Зі всіма головними лікарями я дружно співпрацював у цьому. Задача в нас була єдиною: здоров'я дітей.

Щоб діти декламували та відчували таке:

Снилось мені ясне сонце,
Що в хаті світило, —
А то лиш так моя мама
Дивилася мило.

Приснивсь мені легкий вітрик,
Що пестив колосся, —
А то мені мама
Гладила волосся.

Снилась мені ягідочка,
Як мед солоденька, —
А то мене цілувала
Мама дорогенька.

Снилось мені, що на крилах
Я вгору несуся, —
А то мене із постелі
Піднесла матуся.

*Із книги Наталії Іванюк
«Музичні хвилинки
у дитячому садочку»*

А це вже «мої дівчата» — розумні та красиві: доктор медичних наук, професор, завідувач кафедрою педіатрії факультету післядипломної освіти (справа) Наталія Банадига та доцент кафедри педіатрії № 1 лікувального факультету Віра Стеценко. Те що вони так весело посміхаються коло старенького дідуся, говорить про їх людську вроду, про бажання добра іншим...

Мені хотілось би стверджувати Миколи Петренка

СВІТ НАШОЇ УЯВИ

Відкинемо геть одвічну засторогу,
Лаштуймося на праведні діла:
Ми творим те, що не вдалося Богу, —
Ми творим світ без лютості і зла!

З Миколою Орлом ми десятиріччями удосконалювали знання наших педіатрів на клініко-патологоанатомічних конференціях, шукаючи і знаходячи найбільш зрозумілі шляхи для цього.

При цьому ми розуміли: «Розум людей, разом взятих, не допоможе тому, в кого немає власного: сліпому не на користь чужа зіркість» (Жан Лабрюйєр).

Ну як без Любомира Білика!? Адже ми з ним одночасно прийшли в Тернопільський медичний. Він на перший курс, а я — завідувати кафедрою педіатрії (1970 рік). Та й поселилися в одному ж тому гуртожитку по вул. Леніна 42 (тепер Руська). Він там співав і танцював, а я цього інколи (не завжди) лаяв. Таким чином зав'язалася дружба... Тривала дружба. Мені вже можна сказати: на все життя. Я з упевненістю можу стверджувати, що ні одна людина не наспівала мені так багато Різдвяних пісень, як Любомир Білик, адже він мене здоровить щорічно з днем народження (10 січня) десь біля тридцяти років...

*Любомир Білік довів очолюваний ним медичний коледж до довершеності,
він бажає й Україні найвищої досконалості.*

Слухайте! Слухайте! Сурма гримить,
Мертві встають із могили,
Тільки одна Україна ще спить, —
Громом її не збудили.

Янгол на сонячних крилах летить,
З сурмою янгол зникає...
Хто в час відродження каменем спить,
Прав на життя вже не має.

Олександр Олесь

На фоні провідного кардіохірурга нашої країни, члена-кореспондента НАМН України, директора інституту серцево-судинної хірургії Василя Лазоришинця, вітаюся з Василем Князевичем, з яким ми дружили, коли він був керівником управління охорони здоров'я Тернопільської області, і з яким підтримували добрі офіційні стосунки, коли він був міністром охорони здоров'я України.

У моїй пам'яті найбільше закарбувалися різдвяні пісні його дружини Марічки, якій він допомагав усіма своїми можливостями голосу та міміки... Василь Князевич уже доктор наук, професор, завідувач кафедри... Я вважаю Василя Князевича взірцем успішної кар'єри в незалежній Україні. В СРСР були інші шляхи для успішної кар'єри, що засвідчує у своєму пародійному творі Микола Єременко:

Де ще є, скажіть, поети,
Що штампують так куплети,
Із яких країн?
А Тичина пише вірші
Та все більше, та все гірші,

І всі ж як один,
І всі ж як одни.
Пише він і про кордони,
І про армію Червону,
Й про Радянський флот.

Пише він, в друкарні носить.
В тих віршах себе підносить.
До нових висот,
До нових висот.
Ми йдемо в далекі гони
За колонами колони —
Радісна пора!
Від хвали, що всюди лине,
Усе більш Павло Тичина

Носа задира, носа задира.
Адже це уже не дивно,
Що вірші його противно
Вплинули на нас.
Ми йдемо походом гідним,
Й розбиратись з віршем бідним
Нам тепер не час,
Нам тепер не час.

Микола Єременко

Яких лише гостей не було на 60-річчі ТДМУ! З Трускавця приїхав наш випускник 1975 року, коли я був завідувачем кафедри педіатрії і проректором з навчальної роботи, генеральний директор готельно-курортного комплексу «Карпати», двостроковий мер Трускавця Лев Грицак. Його мама, Христина Грицак, тривалі роки очолювала педіатричну службу Чортківщини, була мою найближчою помічницею в реалізації новітніх педіатричних починань на Тернопільщині.

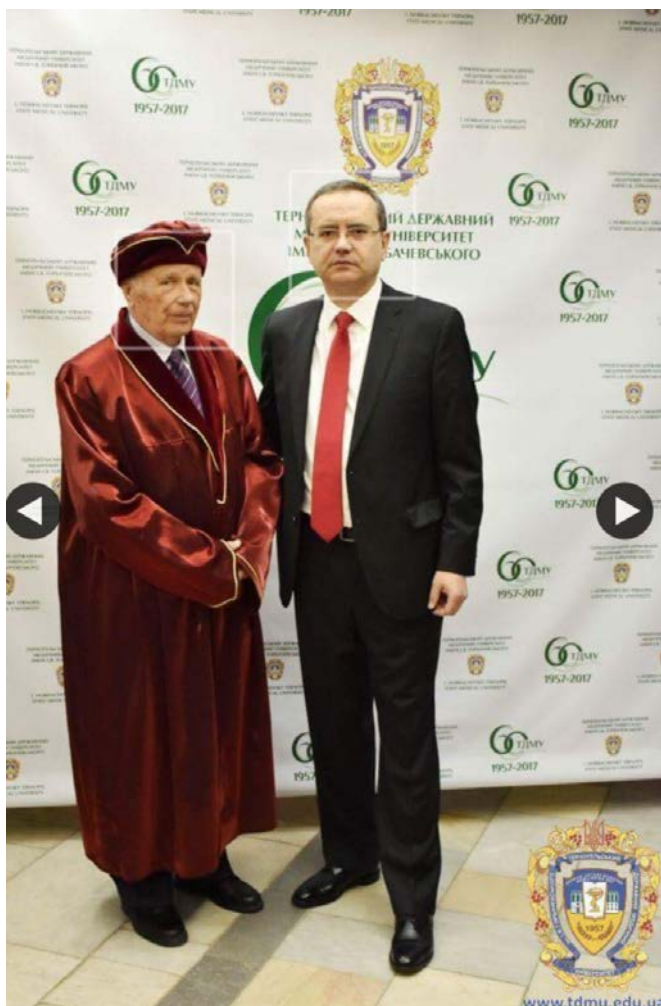

*Сьогодні Лев Грицак — піонер курортної справи в Трускавці,
якій і я присвятив свою молодість...*

І я не я, і ти мені не ти.
Скриплять садів напнуті сухожилля.
Десь грає ніч на скрипці самоти.
Десь виє вовк на нотах божевілья.
Бере голодну тугу — як з ножа.
Дзвенять світів обледенілі дзбани.
І виє вовк. І вулиця чужа
в замет сміється чорними зубами.
І виє вовк, ночей моїх соліст...
Закладав холод ікрами бурульок.
Вповзає вовк і тягне мерзлий хвіст,
в сузір'ї Риб, вловивши кілька тюльок.
Ти, вовче, сядь. Ти на порозі ляж.
Ти розкажи свою пригоду вовчу.
А смушки скинь. Навіщо камуфляж?
Ти краще вий. А я собі помовчу.
Погрійся тут, моя нічна мано,
хоч ми із казки вибули за віком,
аж поки ранок в чорне доміно
зіграє з нами вогниками вікон.
Аж поки сонце переплавить пруг
і сплачуть пільму стріхи тонкосльози...
Лежить овеча шкура завірюх...
І скімлить пес розумний на порозі...

Ліна Костенко

Професор Михайло Корда в наближенні офіційної частини святкування увесь час був у спілкуванні з гостями, Усі бажали привітати господаря СВЯТА. Пощастило й мені це зробити.

Третій та п'ятий ректори. Старий та молодий. Минуле й майбуття.

І лише з роками розумієш А. А. Фета (1820–1892):

Бежать? Куда? Где правда, где ошибка?
 Опора где, чтоб руки к ней простерть?
 Что ни расцвет живой, что ни улыбка,
 Уже под ними торжествует смерть.

А ось і це повідомлення із сайту ТДМУ, яке є одним із променів нашого буття:

ТДМУ ВІДЗНАЧИВ СВОЄ 60-РІЧЧЯ

З нагоди шістдесятої річниці з дня заснування **Тернопільського державного медичного університету імені І. Горбачевського** 26 травня 2017 року у Палаці культури «Березіль» імені Леся Курбаса відбулася урочиста академія, участь в якій взяли народні депутати України, представники наукової еліти України, керівники органів місцевого самоврядування, представники поважних іноземних делегацій, очільники вишів та багато інших гостей.

*В очікуванні офіційної частини:
Ростислав Валіхновський з Іваном Сміяном*

*Михайло Корда з Іваном Сміяном
і ректором Тернопільського національного економічного університету
професором Андрієм Крисоватим*

Святкового настрою додавали музиканти Тернопільського муніципального духового оркестру «Оркестра Волі» та струнного тріо. У вестибюлі усіх зустрічав ректор ТДМУ, професор Михайло Корда. Він радо приймав щирі вітання і дякував кожному, хто прийшов розділити радість з нагоди славного ювілею.

*Так лагідно «під ручку» професор Михайло Корда
провів мене, старичка, в президіум*

Коли ж усі гості зібралися до глядацької зали, під звуки фанфар вийшли члени вченої ради Тернопільського державного медичного університету. Разом з Михайлом Михайловичем на сцену «Березолу» піднявся ректор ТДМУ у 1981–1997 роках — член-кореспондент НАМН України, професор **Іван Сміян**.

*А це вже Президіум урочистостей, де й мені знайшлося місце.
Я там не лише найстаріший, а й найменший — і фізично, і...*

Урочисту академію розпочав хор ТДМУ з виконання державного гімну. Зазначимо, що цей творчий колектив створений два роки тому. За цей час став справжньою гордістю університету. Цього дня особливого звучання хоровому виконанню додали вихованці Тернопільської вищої духовної семінарії імені Патріарха Йосифа Сліпого.

Ведучі урочистостей

Після невеличкого екскурсу в історію медичної Альма-матер у Тернополі усі присутні спільно помолилися, попросивши у Всевишнього процвітання і успіхів всьому колективу Тернопільського медуніверситету.

Архієпископ і Митрополит Тернопільсько-Зборівський УГКЦ **Василій Семенюк** у своєму виступі зазначив, що упродовж довгого періоду університет підготував тисячі фахівців, які покликані до високої місії зціляти та полегшувати людські страждання. За його словами, ця місія до певної міри є євангельською, оскільки Ісус Христос сам був тим, хто зціляв, а нам залишив заповідь проявляти співчуття до ближнього.

«Пам'ять про це має надихати упродовж життя і скріплювати ваше лікарське покликання. Бажаю вашій спільноті зростання в особистих чеснотах, високого професіоналізму та виконаного обов'язку, які мають зігрівати ваші серця вдячністю та давати наснагу з гідністю продовжувати розпочату справу, котра варта того, щоб бути справою життя. Ваш університет носить ім'я видатного українського діяча — Івана Горбачевського, який був сином греко-католицького священника зі Збаража Якова Горбачевського. Батьки подбали про його освіту, а він своїми щоденними трудами та навчанням примножив ці знання. Це дало можливість стати йому видатним науковцем. Його приклад хай завжди надихає професорський колектив до повсякденної праці. Нехай Господь благословить вашу працю. Нехай він духом своєї премудрості просвітить наших студентів», — додав **Василій Семенюк**.

Архієпископ Тернопільський і Кременецький **Нестор** зачитав вітальну адресу Патріарха Київського і всієї Руси-України Української Православної Церкви Київського патріархату **Філарета**.

«За час діяльності вашого університету плодами наукової установи стали не лише блискучі наукові праці, захищені докторські чи кандидатські дисертації, було написано багато актуальних монографій, виховано кілька поколінь талановитих науковців, вчених, медиків, практикуючих лікарів. У духовному житті — це сотні тисяч врятованих життів, полегшення страждань, утіха скорботним та співчуття, співстраждання конкретним людям — нашим співвітчизникам. Упевнений, що рік за роком Тернопільський державний медичний університет імені І. Горбачевського не тільки надає студентам необхідні в майбутньому знання, а й стає справжньою духовною школою, навчаючи людей у білих халатах того, чого б здавалося навчити неможливо — людяності, співчуттю до ближнього, вмінню та бажанню співпереживати, відчувати людський біль.

Найкращі педагоги-медики з часів професора Огія та професора Мартинюка і до нині роблять свою справу, за що отримують подяку не лише студентів і пацієнтів, а й особливу благодать від Бога. Науку і релігію часто протиставляють. Однак життя багатьох вчених, вчених-медиків, є красномовним свідченням того, що ці дві речі доповнюють одна одну.

Знаємо, що руки лікарів в операційних роблять справжні дива, але ми також упевнені, що ці руки, які чинять добро, благословенні самим Ісусом Христом. Через пророка Мойсея Господь називає себе лікарем: «Я Господь Бог твій, цілитель твій». А нині всі таїнства Церкви людина приймає не лише для зміцнення душі, а й для лікування та освячення свого тіла, яке за словами апостола є храмом Святого Духа. Церква та медицина є Божим знаряддям, яке поставлене служінню людині. Задля більшої користі людям вони неодмінно повинні співпрацювати, доповнюючи одна одну. Найкращий лікар — це той лікар, який має не лише знання, а й віру, живий зв'язок з Христом. Тож заохочуємо не тільки дотримуватися клятви лікаря України, а й всіх своїх вчинках пам'ятати про свою особисту відповідальність перед Богом. Все що робите, робіть від душі, як для Господа. Від імені Української Православної Церкви Київського патріархату закликаю Боже благословення на всіх причетних до діяльності Тернопільського державного медичного університету імені І. Горбачевського», — говорить у вітальній адресі.

Грамотою Верховного архієпископа Києво-Галицького, митрополита Київського, предстоятеля Української греко-католицької ви **Святослава Шевчука** був нагороджений Тернопільський державний медичний університет імені І. Горбачевського з нагоди 60-літнього ювілею.

«Прийміть від мене щирі слова привітань з нагоди 60-ї річниці заснування вашого університету. Упродовж цих років ви виховали не одне покоління медиків, які своїми вміннями служать збереженню людського життя. Ви докладаєте чимало зусиль до формування висококваліфікованого колективу викладачів елітного рівня викладання. Мета, яку ви поставили перед собою — формування української еліти, об'єднаної добром, воістину благородна та актуальна. Прийміть від мене щирю вдячність і побажання рясних Божих благословень, допомоги Святого Духа у здійсненні вашого служіння. Нехай Пресвята Богородиця покриває своїм омофором. Усім викладачам і студентам вділяю моє архієрейське благословення. Будьте і надалі для людей милосердними самарянами, які виливають миру, що є символом ваших знань і досягнень у сфері сучасної медицини, на рани всіх хворих і потребуючих, щоб полегшити їхні страждання. Благословення Господнє на вас», — зазначив Блаженніший Святослав у своїй вітальній адресі.

Історія нашого університету — це довгий, насичений шлях, сповнений наполегливою працею, натхненням та самовідданістю. Це сторінки перемог та неосяжних вершин. За роки існування закладом підготовлено понад 25 тисяч фахівців, з них — понад 2 тисячі з числа іноземних громадян з 60 країн світу. Сьогодні Тернопільський державний медичний уні-

верситет — це велика і дружня родина, високопрофесійний науково-педагогічний колектив, один із найпотужніших у вищій медичній школі України.

У вітальному слові ректор **Тернопільського державного медичного університету імені І. Горбачевського**, заслужений діяч науки і техніки України, професор **Михайло Корда** наголосив на тому, що святкування — це особливий день, адже цей день стає новою сторінкою в історії **ТДМУ**.

«Упродовж 60 років з університетом своє життя поєднали тисячі викладачів, десятки тисяч студентів. За цей час як на полотні переплелися людські долі і страждання, надії і мрії. Я пишаюся тим поступом, який зробив наш університет за 60 років — від невеликої освітньої установи до одного з провідних вищих навчальних закладів України. Уявіть собі 1957 рік. Тернопіль тільки починає відбудовуватися після II світової війни. В місті ще нема жодного вищого навчального закладу. І ось вийшла Постанова УРСР про створення медичного інституту. Вже у вересні розпочато перші заняття. Було трохи більше 600 студентів і 66 викладачів, один доктор наук і 17 кандидатів наук. І сьогодні ми з особливим теплом у серці згадуємо тих, хто стояв біля витоків університету, хто своєю невтомною працею закладав фундамент для його розвитку. Молодими викладачами у 1957 році прийшли люди, які пізніше стали відомими професорами, докторами наук — **Юрій Коморовський**, **Микола Скакун** та інші. На жаль, їх нема сьогодні з нами. Молодим викладачем у ті роки був **Іван Ситник**, який кілька днів тому у телефонній розмові сказав, що дуже шкодує, що не може бути присутнім у залі і розділити свято у зв'язку з хворобою, але він побажав університету успіхів і процвітання.

Перший випуск лікарів відбувся уже в 1961 році і хочу вам повідомити, що в цій залі присутні 13 перших випускників університету. Зокрема **Іван Чекман**, який є легендою вітчизняної фармакології, за його книжками вчилася і вчиться вся Україна, член-кореспондент Національної академії медичних наук України і член-кореспондент Національної академії наук України. Також присутній **Василь Антонів** — великий патріот України, який тривалий час був завідувачем кафедри отоларингології Московського інституту дружби народів і очолював Українське національне-культурне товариство у Москві. **Юрій Бондаренко** — член вченої ради, завідувач кафедри, який все своє життя працював у рідному університеті. **Євген Стародуб** — тривалий час був деканом в ТДМУ, продовжує працювати і передавати досвід молодому поколінню. **Анатолій Паламарчук** — також все життя пов'язав з університетом. В залі присутній **Віктор Кузло** — почесний громадянин Северодонецька Луганської області, тривалий час очолював хірургічну службу в цьому місті і продовжує працювати сьогодні у прифронтовій зоні», — наголосив Михайло Михайлович.

Ректор ТДМУ також зазначив, що у розвиток університету свою душу і серце вклало четверо ректорів — **Петро Огій, Іван Гетьман, Іван Сміян, Леонід Ковальчук**. На жаль троє з них уже відійшли за межу вічності. У знак пошани і пам'яті про їхній внесок у розвиток Тернопільського державного медичного університету від зібрання урочистої академії було покладено квіти до їхніх могил, а також і до пам'ятника Івану Горбачевському.

Славні досягнення попередників, за словами ректора ТДМУ, професора **Михайла Корди** сьогодні знайшли своє продовження у нових здобутках і досягненнях — значно розширено набір студентів і отримано ліцензії на нові спеціальності, відкрито стоматологічне відділення університетської клініки, консультативно-лікувальний центр, центр симуляційного навчання, отримано новий навчальний корпус, міжнародні наукові гранти, двічі за останні роки здобуто перше місце у галузевому рейтингу Міністерства охорони здоров'я України.

«З особливою повагою згадуємо сьогодні ветеранів університету, яких у цій залі є 120 осіб. Низький вам уклін і щира подяка. Саме завдяки вашій невтомній праці ми маємо чудовий навчальний заклад. Ми гордимся нашими випускниками. Багато тисяч наших випускників працюють у первинній ланці охорони здоров'я, тисячі випускників стали вузькопрофільними спеціалістами і працюють у лікарнях вторинного і третинного рівнів надання медичної допомоги, сотні випускників стали науковцями, організаторами охорони здоров'я, серед наших випускників є академіки, міністри охорони здоров'я і їх заступники, керівники великих медичних компаній. Ми пишаємося тим, що президентом Національної академії медичних наук України є наш випускник — **Віталій Цимбалюк**, а також Міністр охорони здоров'я України **Віктор Шафранський**, відомий пластичний хірург **Ростислав Валіхновський**, директор експертного центру України **Тетяна Думенко**, які сьогодні присутні в залі. Ми пишаємося здобутками університету в навчальній, лікувальній, науковій роботі, міжнародному визнанні. Найбільшим здобутком є наш колектив, сформований упродовж 60 років, який є командою одностайців, котрі щодня працюють для того, щоб наш виш був ще кращим і потужнішим.

Шановні колеги! Іти до мети непросто, світ постійно змінюється. Сьогодні ставить перед нами високі вимоги, динаміка часу потребує інноваційних підходів і конкурентоспроможних дій, але я абсолютно впевнений, що з таким колективом, з такими самовідданими і високо мотивованими людьми, які працюють в нашому університеті нам усі завдання під силу», — висловив впевненість **Михайло Корда**.

Ректор побажав всім працівникам успіхів і насаги у подальшій праці, невичерпної енергії для подальших здобутків, особистих і професійних успіхів.

Наказ ректора про відзначення працівників з нагоди 60-річчя ТДМУ оголосив проректор з науково-педагогічної роботи, професор **Аркадій Шультгай**.

У цей знаменний день Тернопільський державний медичний університет за результатами сертифікаційного аудиту, проведеного зовнішніми аудиторами компанії Бюро Верітас Сертифікейшн Україна, отримав сертифікат і гравертон міжнародного стандарту ISO. Було встановлено відповідність системи управління якістю, що впроваджена в університеті, вимогам міжнародних стандартів.

Від щирого серця всіх присутніх привітав ректор, який очолював університет з 1981 по 1997 роки, член-кореспондент Національної академії медичних наук України, професор **Іван Сміян**.

І в фас, і в профіль — І. С.

«Теперішнього ректора **Михайла Корду** я приймав в університет, вручав йому диплом, приймав його в аспірантуру, навчав його педіатрії. Я вважаю, що його успіхи — це мої досягнення, його негаразди — це мої жалі. До речі, всі, хто сидять поряд з ректором, також мої учні», — з гордістю сказав Іван Семенович. А я (І. С.) додам наступне: крім того, що я сказав, бажаю молодому колективу вузу та студентам в найближчі роки відчувати ту насолоду від навчального процесу, яку я відчув понад 20 років тому, коли керівник управління охорони здоров'я м. Києва на всю Україну, на колеги МОЗ України заявив: я готовий взяти на роботу в місто Київ

всіх випускників Тернопільського державного медичного інституту, навіть трієчників. А дещо пізніше, керівник Волинського обласного управління охорони здоров'я заявив, також на колегії МОЗ України, що він готовий за одного випускника Тернопільського медичного інституту віддати десять випускників інших вузів.

Що я з приємністю хотів відзначити: а) аплодисменти після мого виступу були найбільш масштабними. Чому? Тому що в залі, крім тепер працюючих, було 120 ветеранів-пенсіонерів, які працювали разом зі мною в свої молоді роки. Молоді роки! Роки безмежних надій...

Я в світ прийшов не лише пити й їсти,
Скалити зуби до дурних дівчат
Та любитись золотим намистом
Під мариновані мелодії кантат.

З сім'ї селянської, до грубості простої,
В життя дороги стелються мені...
Я хочу пити сонячні настої,
Пізнати до краю радощі земні!

І на стежках, порослих будяками,
Що обминали зморені діди,
Я залишу мужицькими ногами
Хай неглибокі, та чіткі сліди.

Василь Симоненко

Отож, аплодисменти були молодості, своїй молодості! б) Після свого виступу я отримав у подарунок не лише гучні аплодисменти, а й великий та розкішний букет троянд, подібного якому більше не спостерігалось під час цих урочин. А це вже шана ректора V-го.

Продовжую офіційне повідомлення.

Цього дня вперше на сцені ПК «Березіль» прозвучав новостворений гімн ТДМУ у виконанні університетського хору. Університет пишається не тільки своїми науковими і освітніми досягненнями, а й тими людьми, які у важливий для країни час стали на її захист. Багато працівників ТДМУ та близько сотні випускників, ризикуючи власним життям і здоров'ям захищають Україну в зоні АТО, працюють у військових госпіталях, проводять складні операції пораненим. Подякою ректора ТДМУ та цінними подарунками за активну громадянську позицію, мужність, патрі-

отизм та надання медичної допомоги в зоні АТО 26 травня були нагороджені водій господарської частини **Володимир Марховський**, який проходив службу в 40-й окремій артилерійській бригаді на посаді старшого водія; інженер відділу програмного та апаратного забезпечення **Андрій Галаван**, що служив у 53-й окремій механізованій бригаді на посаді командира вогнеметного відділення роти радіаційного, хімічного та біологічного захисту; оператор відділу програмного та апаратного забезпечення **Ігор Форисюк**, який проходив службу в 25-му окремому мотопіхотному батальйоні «Київська Русь» 54-ї бригади на посаді механіка радіотелеграфіста, старшого солдата; доцент кафедри онкології, променевої діагностики і терапії та радіаційної медицини **Мирослав Домбрович** — капітан медичної служби, старший ординатор відділення підсилення медичних підрозділів 66-го військового мобільного госпіталю; доцент кафедри травматології та ортопедії з військово-польовою хірургією **Ігор Кулянда** — підполковник медичної служби — начальник відділення підсилення медичних підрозділів 66-го військового мобільного госпіталю; асистент кафедри мікробіології, вірусології та імунології **Микола Винничук**, — капітан медичної служби, який виконує обов'язки начальника медичної служби артилерійської групи «Луганськ» і є начальником медичного пункту 1-го артилерійського дивізіону 44-ї окремої артилерійської бригади. Останній сьогодні перебуває в зоні бойових дій.

З вітальним словом на свято завітав голова Тернопільської обласної державної адміністрації **Степан Барна**. Він зачитав слова вітання від Президента України **Петра Порошенка**.

«Шановні друзі! Щиро вітаю вас з 60-річчям з дня заснування закладу. Завдяки динамічному поступу університет здобув визнання як престижний і потужний навчальний, науково-дослідницький центр. У доробку закладу розвиток фундаментальної та прикладної науки в медичній та фармацевтичній галузях. Значний досвід роботи з формування і впровадження інноваційних засад, підготовки майбутнього медичного працівника, справедлива вимогливість до знань студентів, натхненність викладачів у наукових пошуках.

Упевнений, що завдяки високому професіоналізму, завзятості та цілеспрямованості працівників університет здобуде нові рубежі в підготовці конкурентоспроможних фахівців на українському і міжнародному ринках праці. Бажаю усім міцного здоров'я, творчої наснаги, благополуччя та успіхів».

Від себе Степан Степанович додав, що Тернопільський державний медичний університет є для Тернопілля унікальною інституцією, яка не тільки стоїть на сторожі громадського здоров'я, а й також формує імідж краю та держави. Це кузня кадрів для української і світової медицини.

Голова Тернопільської обласної державної адміністрації **Степан Барна**, з нагоди 60-річчя університету вручив грамоти завідувачу кафедри патологічної анатомії з секційним курсом та судовою медициною, професору **Ярославу Боднару**, завідувачу кафедри дитячих хвороб з дитячою хірургією, професору **Оксані Боярчук**, доценту кафедри хірургії ННІ післядипломної освіти **Євгену Бузьку**, завідувачу кафедри клінічної імунології, алергології та загального догляду за хворими, професору **Ігорю Господарському**, декану медичного факультету **Галині Крицькій**, доценту кафедри медичної біохімії **Петру Лихацькому**, прибиральниці господарської частини **Юлії Мазур**, завідувачу кафедри фармакології з клінічної фармакологією, професору **Олександрі Олещук**, інспектору навчального відділу **Анатолію Паламарчуку**, доценту кафедри ортопедичної стоматології **Світлані Росоловській**, завідувачу кафедри загальної хімії, доценту **Галині Фальфушинській**, завідувачу кафедри невідкладної та екстреної медичної допомоги, професору **Миколі Шведу**.

«Сьогодні виповнилося 60 років моїй Альма-матер. Можна здобути освіту, але краще здобути знання. Саме цього мене навчили тут, в аудиторіях, на лекціях, на практичних заняттях. Тут я вчився бути справжнім лікарем, фахівцем. Низький уклін моїм наставникам та педагогам. Тернопільський медичний — це не просто диплом. Це знання, досвід, практика, — зазначив під час свого виступу голова обласної ради, випускник ТДМУ **Віктор Овчарук**. — 60 років для людини — це мить, а для вишу — тисячі висококваліфікованих спеціалістів, які працюють у різних країнах світу та медичних закладах України. Більше того — сотні випускників Тернопільського університету першими рятували життя на Майдані, першими пішли на фронт і першими створили медичний загін спецпризначення «Білі Берети». Саме випускники нашого вишу навчали медиків з усієї України тому, як діяти в екстремальних ситуаціях. А знаєте чому? Бо є школа. Справжня школа підготовки медичних працівників. Тернопільський медичний університет може пишатися своїми випускниками, а випускники пишатися тим, що навчалися у Тернопільському медичному університеті».

З нагоди ювілею Тернопільського державного медичного університету імені І. Горбачевського 26 травня 2017 року було вручено низку відзнак **Верховної Ради України**.

Грамоту «За заслуги перед українським народом» Верховної Ради України отримав трудовий колектив **ТДМУ** за вагомий внесок у розвиток вітчизняної науки і освіти, підготовку фахівців для медичної галузі та з нагоди 60-річчя.

За вагомий внесок у розвиток охорони здоров'я, багаторічну науково-педагогічну діяльність, високий професіоналізм, активну участь у вихованні молодого покоління і з нагоди 60-річчя університету грамоти Верховної Ради України отримали завідувач кафедри патологічної фізіології, професор **Юрій Бондаренко**, завідувач кафедри гістології та ембріології, професор **Костянтин Волков**, доцент кафедри пропедевтики внутрішньої медицини та фтизіатрії **Надія Ярема**.

Згідно з розпорядженням голови Тернопільської обласної ради з нагоди 60-річчя університету грамотами обласної ради відзначено професора кафедри патологічної фізіології **Ольгу Денефіль**, доцента кафедри загальної хімії **Марію Кирилів**, електрика відділу технічного забезпечення господарських комунікаційних систем університету **Павла Книша**, завідувача гуртожитку № 3 **Оксану Кравець**, доцента кафедри клінічної імунології, алергології та загального догляду за хворими **Бориса Локая**, завідувача кафедри терапевтичної стоматології, професора **Михайла Лучинського**, завідувача кафедри педіатрії № 2, професора **Галину Павлишин**, старшого виконроба **Андрія Пастушенка**, доцента кафедри загальної гігієни **Костянтина Пашка**, доцента кафедри ННІ післядипломної освіти **Ігоря Рогальського**, чергового гуртожитку **Ігоря Сидягу**, столяра господарської частини **Миколу Сиротюка**.

Подяки голови Тернопільської обласної ради з врученням грошової нагороди отримали завідувач кафедри акушерства та гінекології № 2, професор **Світлана Геряк**, асистент кафедри травматології та ортопедії з військово-польовою хірургією **Сергій Гданський**, доцент кафедри економіки та управління фармації з технологією ліків **Антоніна Денис**, доцент кафедри загальної хімії **Григорій Загричук**, водій господарської частини **Ярослав Кульчицький**, провідний фахівець відділу кадрів **Олександра Огінська**, доцент кафедри внутрішньої медицини № 3 **Таміла Паламар**, слюсар-сантехнік відділу технічного забезпечення господарських комунікаційних систем університету **Іван Фанок**.

Цінними подарунками голови Тернопільської обласної ради були нагороджені завідувач відділу обслуговування та зберігання фондів бібліотеки **Свєнія Демків**, провідний інженер-програміст видавництва «Укрмедкнига» **Ірина Петрикович**.

Почесну грамоту Національної спілки журналістів України з нагоди 60-річчя університету отримала **Наталя Волотовська**.

Директор Департаменту гуманітарної та соціальної політики Кабінету Міністрів України **Віталій Коблош** зачитав вітальну адресу Прем'єр-міністра України **Володимира Гройсмана**

«Від імені Кабінету Міністрів України та себе особисто вітаю професорів, викладачів, студентів і випускників Тернопільського державного медичного університету імені І. Горбачевського з 60-річчям з дня заснування. За період своєї діяльності університет перетворився на знаний в Україні та за її межами навчально-науковий центр, випускники якого роблять вагомий внесок у забезпечення та розвиток медичної галузі та докладають усіх зусиль для порятунку життя людей та зміцнення їх здоров'я. Створений у 1957 році у Тернополі вищий навчальний медичний заклад дав потужний поштовх до якісних змін і подальшого зростання регіону. Історія, славні традиції та досягнення університету свідчать про те, що навчальний заклад є серед лідерів у підготовці фахівців з практичної охорони здоров'я нашої країни. В університеті забезпечується високий рівень підготовки фахівців. Цьому сприяє атмосфера наступності поколінь, творчого пошуку, самовідданості та ініціативи. За роки існування університету підготовлено понад 23 тисячі фахівців, які примножують славу рідної Альма-матер як в Україні, так і за її межами. На базі університету проведено понад 50 всеукраїнських студентських олімпіад, 17 всеукраїнських навчально-методичних конференцій, стратегій розвитку медичної та фармацевтичної освіти, понад 1000 форумів міжнародного та всеукраїнського рівнів. У стінах закладу було захищено понад 1000 дисертацій, серед яких більше 200 докторських. Тернопільський державний університет імені І. Горбачевського відомий і міжнародною співпрацею, програмами обміну студентів тощо. Виш успішно співпрацює з 55 закордонними партнерами з 21 країни світу. Переконалий, що ювілей — знаменна подія не лише для всіх випускників, вчителів і студентів університету, а й вітчизняної науки та всієї медичної спільноти. Бажаю славному професорсько-викладацькому та студентському колективу університету благополуччя, творчого та дослідницького натхнення, успіхів у важливій місії підготовці кадрів для нашої системи охорони здо-

ров'я. Впевнений, що ви і надалі плідно працюватимете над розвитком української медичної науки, вищої медичної освіти європейського зрізця та сприятимете впровадженню медичної реформи, розпочатої урядом України».

Під час урочистої академії з нагоди 60-річчя **Тернопільського державного медичного університету імені І. Горбачевського** відповідно до рішення Кабінету Міністрів України за вагомий внесок у розвиток охорони здоров'я, багаторічну науково-педагогічну діяльність, високий професіоналізм, активну участь у вихованні молодого покоління почесними грамотами Кабміну були нагороджено низку науковців **ТДМУ**.

Високі нагороди отримали професор кафедри фармакології з клінічною фармакологією **Катерина Посохова**, професор кафедри хірургії навчально-наукового інституту післядипломної освіти **Володимир Гошинський**, завідувач кафедри анестезіології та реаніматології, професор **Олександр Олійник**.

Подяку Прем'єр-міністра України з нагоди 60-річчя університету отримали завідувач кафедри хірургії навчально-наукового інституту післядипломної освіти, професор **Ігор Дзюбановський**, завідувач центральною науково-дослідною лабораторією **Наталія Лісничук**, головний бухгалтер **Тетяна Мудрик**, проректор з науково-педагогічної роботи та соціальних питань **Олег Слабий**, заступник ректора з кадрових питань **Антоніна Трущенко**, помічник проректора з науково-педагогічної роботи і соціальних питань **Ольга Яремчук**.

«Щиро від себе особисто і всіх тернополян вітаю вас з шістдесятою річницею університету. Тернопільський медичний університет завдяки праці викладачів, студентів, співробітників став одним з визначних центрів медичної науки не лише України, але й Європи. На сьогодні тут мають за честь навчатися студенти з багатьох країн світу. Зокрема, за останні десять років кількість іноземних студентів зросла майже у чотири рази. Університет регулярно отримує нагороди. І таке визнання свідчить про високий рівень викладання і організації навчального процесу на рівні провідних навчальних закладів Європи, — зазначив міський голова Тернополя **Сергій Надал**. — З гордістю констатуємо, що **ТДМУ** успішно реалізує свою місію з підготовки висококваліфікованих фахівців медичної сфери та розбудови сучасного науково-практичного центру медицини».

Сергій Надал подякував керівництву та викладачам університету за працю на користь України та Тернополя та побажав усім натхнення, плідної освітньої та наукової праці.

Він також вручив грамоти міського голови доценту кафедри управління та економіки фармації з технологією ліків **Ігорю Бердею**, провідному фахівцю господарської частини **Євгену Бурлуцькому**, провідному інженеру-технологу комплексу студентського харчування **Марії Гарач**, професору кафедри пропедевтики внутрішньої медицини та фтизіатрії **Леоніду Грищуку**, головному інженеру господарської частини **Василю Дармограю**, головному енергетику **Володимиру Костуру**, директору комплексу студентського харчування **Анастасії Коцур**, інженеру-технологу видавництва «Укрмедкнига» **Оксані Сенчук**, доценту кафедри хірургічної стоматології **Наталії Гутор**.

Цінний подарунок міського голови Тернополя отримала керівник наукового відділу **Оксана Шевчук**.

Цього дня ТДМУ з ювілеєм привітали народні депутати України **Тарас Юрик**, **Роман Заставний**, **Тарас Пастух**.

Тарас Юрик наголосив на тому, що упродовж 60 років величезна кількість доль наших громадян була пов'язана саме з Тернопільським державним медичним університетом, завдяки якому вони утверджувалися і формувалися.

Роман Заставний подякував колективу за те, що він дарує надбання поколінь викладачів, натхнення і знання майбутнім поколінням, які вкрай необхідні для того, щоб берегти здоров'я і життя громадян. Ви заслужили на здійснення всіх побажань. А ще висловив сподівання, щоб в такій же теплій родинній атмосфері зібралися на столітній ювілей.

Тарас Пастух зазначив, що в університеті запроваджено новітні методи навчання, завдяки чому дипломи ТДМУ визнають у світі і сюди їде навчатися багато іноземців. На його думку, це найкраще визнання України у світі, адже випускники-іноземці популяризують Тернопіль та державу загалом.

Тарас Пастух також зачитав вітальну адресу від голови Верховної Ради України **Андрія Парубія**.

«Важко переоцінити внесок вашого вищого навчального закладу в розвиток вітчизняної та світової медичної освіти та науки. За час його функціонування в університеті, який поправу вважається провідним галузевим навчальним закладом країни, підготовлено понад 25 тисяч висококваліфікованих спеціалістів в галузі медицини та фармації, які своє пра-

цею і здобутками прославляють рідну Альма-матер на теренах нашої держави і за кордоном. Численна армія фахівців щоденно трудиться у винятково важливій царині — збереження та зміцнення здоров'я нації.

Сьогодні Тернопільський державний медичний університет серед флагманів медичної освіти і науки. У 2016 році за галузевим рейтингом Міністерства охорони здоров'я України університет посів перше місце, вкотре підтвердивши високий рівень підготовки медичних кадрів і організацію освітнього процесу.

Ваш заклад перше місце у рейтингу вищих медичних навчальних закладів України за версією Міжнародного освітнього порталу «4 International Colleges & Universities» у 2016 році. Тернопільський медуніверситет став одним з кращих за показниками прозорості діяльності за версією Аналітичного центру CEDOS серед вищих навчальних закладів України. Університет є членом Європейської асоціації університетів та Великої хартії університетів. Ваш заклад — учасник Проекту сприяння академічній доброчесності в Україні. Отже, ви завжди на кілька кроків попереду.

Пишаючись високими досягненнями університету, вірю в те, що ви і надалі буде зберігати провідні позиції в галузі медичної освіти, роблячи гідний внесок у реформування сучасної медицини та медичної освіти в нашій державі. Бажаю вам всім миру, добра, благополуччя, натхнення, мудрості та наполегливості, нових успіхів та звершень у вашій шляхетній місії, нелегкій повсякденній праці на благо України».

Цінними подарунками голови Верховної Ради України за багаторічну працю та сумлінне виконання обов'язків, участь в АТО нагороджено інженера відділу програмного та апаратного забезпечення **Андрія Галавана**, водія господарської частини **Володимира Марховського**, оператора відділу програмного та апаратного забезпечення **Ігоря Форисюка**.

Від Національної Академії медичних наук України виступив випускник університету Президент Національної академії медичних наук України, академік, заслужений діяч науки і техніки України, професор **Віталій Цимбалюк**.

«У мене сьогодні важливе завдання — привітати вас від імені Національної академії медичних наук України. Бажаю вам багато-багато років здоров'я і великих творчих успіхів. Ви знаєте, що сьогоднішнє свято для мене особливе. 60 років — для людини багато, для закладу у Тернополі — це розквіт. Хочу констатувати, що ви дійсно перебуваєте на етапі розквіту. Мене переповнюють емоції, оскільки пригадую, як 53 роки тому переступив поріг Тернопільського державного медичного інституту, який тоді мав всього лише 7 років. І вже тоді добре знали, як потрібно готувати медичні кадри. Я щасливий, що закінчив цей навчальний заклад, який сьогодні є університетом. Завжди з великою гордістю кажу, що я випускник Тернопільського державного медичного інституту. Дуже прошу молодих людей, які зараз тут навчаються, пам'ятати, що це найкращий університет в Україні. І сьогодні він перший серед всіх, який іде по європейському шляху. Майбутнє науки і освіти якраз буде тільки в цьому напрямку. Я мав щастя і велике задоволення спілкуватися з усіма ректорами. Нашим першим ректором був Петро Огій. Гетьмана я пам'ятаю як молодого асистента, який розповідав нам про стоматологію. Потім з задоволенням спілкувався з Іваном Семеновичем Сміяном. Нас об'єднують дов-

гі роки дружи. Я щасливий, коли від Івана Семеновича отримую книги. Він є творчою людиною. Мені дуже імпонує теперішній ректор, який є інтелігентом і інтелектуалом, людиною європейського спрямування. Хочу згадати 10-й випуск — 1970 року. З 250 студентів, які вступили на навчання, диплом отримало 218. Це був унікальний випуск, адже більшість нас скерували на роботу по Радянському Союзу. Невелика частина залишилася працювати в Україні. Але всі досягли успіхів — 8 докторів наук і професорів, які опублікували більше 1000 наукових праць, понад 100 монографій і підручників. З нашого випуску також 7 кандидатів медичних наук, 15 головних лікарів, 8 заслужених лікарів України і один член Національної спілки письменників України. Всі ці люди заробили три державних премії, премію Кабінету Міністрів України, чотири відомчі премії. Тут особлива атмосфера — високий патріотизм і духовність. Тернопільська земля рясно полита кров'ю тих, хто захищав її. Це передається так само, як і милосердя, любов до ближнього і шляхетний гонор», — підсумував президент НАМН.

Президент НАМН України Віталій Цимбалюк від імені президії Національної академії медичних наук вручив найвищу нагороду — медаль НАМН України — колективу **Тернопільського державного медичного університету імені І. Горбачевського** за визначний внесок у розвиток вищої медичної освіти і охорону здоров'я, підготовку висококваліфікованих лікарських і науково-педагогічних кадрів.

Окрім того, знаки пошани від **НАМН України** отримали діючий ректор **ТДМУ**, професор **Михайло Корда** та ректор **ТДМУ** у 1981–1997 роках, член-кореспондент **НАМН України**, професор **Іван Сміян**.

На медалі та знакові пошани зображено Агапіта Печерського, якого Національна академія медичних наук обрала своїм покровителем. Чернець Києво-Печерської Лаври жив у другій половині XI століття. Він відомий тим, що лікував за допомогою молитви і не брав за це грошей. Йому вдалося навіть вилікувати Володимира Мономаха.

Віталій Цимбалюк побажав, аби Тернопільський державний медичний університет перебував під покровительством цього християнського сподвижника.

Академік Національної академії наук України та Академік Національної академії медичних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, професор **Петро Фомін** передав вітання від президента НАН України **Бориса Патона**.

«Упродовж цього славетного шляху самовідданої праці ваш університет заслужено здобув звання одного з потужних центрів медичної науки України. Сьогоднішній ювілей — це приємна нагода відзначити ваш високий професіоналізм, інноваційні підходи та самовіддану працю вчених і викладачів університету. Тисячі випускників зробили гідний внесок у розвиток української та світової науки. Досягнення та здобутки теперішніх співробітників і славетних попередників заслуговують великої поваги у науковому середовищі.

У університеті сформовані та розвиваються наукові школи: хірургів, інфекціоністів, терапевтів, педіатрів, фармакологів, морфологів, патофізіологів, фармацевтів. Висловлюємо глибоку подяку і шану всьому колективу університету й зичимо успіхів у плеканні молодішої надії нашої держави. Нехай натхнення і жага творчого пошуку будуть вашими вірними

супутниками, життя — багатограним і плідним, шлях до професійного зростання — успішним.

Переконливих вам здобутків в ім'я українського народу, міцного здоров'я, довголіття, родинного щастя! Немає сумніву, що нинішні студенти продовжать добрі традиції попередніх поколінь і своєю працею впишуть нові славні сторінки у літопис університету та нашої держави».

З вітальним словом виступив заступник керівника Головного департаменту з питань гуманітарної політики, керівник департаменту з питань охорони здоров'я та соціальної політики Адміністрації Президента України, генерал-майор медичної служби, професор **Ігор Лурін**.

Розділити радість з нагоди свята завітали очільники Міністерства охорони здоров'я України в різні періоди, зокрема **Микола Поліщук, Василь Князевич, Василь Лазоришинець, Віктор Шафранський**.

Надзвичайний і Повноважний посол Ісламської Республіки Пакистан в Україні **Атар Аббас** та Генеральний консул Посольства Арабської Республіки Єгипет в Україні **Марва Абделаал Махмуд** привітали колектив **Тернопільського державного медичного університету імені І. Горбачевського** з ювілеєм.

На честь ювілейного свята з нагоди 60-річчя Тернопільського державного медичного університету імені І. Горбачевського відповідно до рішення вченої ради ТДМУ почесними професорами вишу стали президент Університету імені Грента МакЮена (Канада), професор **Девід Аткінсон** та ректор Державної вищої школи імені Папи Римського Іоанна Павла II (Польща), професор **Джозеф Бергер**.

«Це велика честь, якої удостоїв мене Тернопільський державний медичний університет сьогодні. Я пам'ятатиму про це дуже довго. Водночас для мене велика честь перебувати сьогодні на святкуванні. Вітаю вас з цим ювілеєм. Між Канадою та Україною довга і спільна історія. Як громадяни Канади, ми маємо великий борг перед всіма українцями, оскільки українські емігранти багато зробили для нашої країни, коли вони почали освоювати Захід Канади. Ця історія триває досі — українці продовжують збагачувати нашу країну. Я сьогодні виконую ще одну місію — висловлюю вдячність за внесок українців у розвиток Канади. Такі святкування дають можливість згадати минуле. Сьогодні ви можете побачити, як зріс ваш університет за ці роки. Всі, хто працював і навчався тут, доклав свою частку душі до цього поступу. Це важливе надбання. Ваша репутація в Україні і за кордоном вражаюча. Однією з ознакою якості є кількість іноземних студентів, які приїжджають сюди навчатися. Ваш університет має

бачення майбутнього, адже буде дружні стосунки з багатьма університетами в інших країнах. Ми співпрацюємо упродовж багатьох років. Ця співпраця принесла багато корисного обом нашим установам. Ще раз вітаю вас від імені всього Університету імені Грента Мак Юена», — зазначив у своєму виступі **Девід Аткинсон**.

Ректор Державної вищої школи імені Папи Римського Іоанна Павла II (Польща), професор **Джозеф Бергер** наголосив, що сьогодні має чудову нагоду побачити і поспілкуватися з колегами і партнерами в галузі вищої освіти. «Хочу сказати, що 10 років тому медичний університет в Тернополі і наш вищий навчальний заклад підписали угоду про співпрацю. Для мене це велика честь як для науковця отримати титул почесного професора. Перекоаний в поглибленні нашої подальшої співпраці. І зараз хочу сказати, як особа, яка свого часу працювала в парламенті та є учасником двох професійних товариств, що докладу всіх зусиль для того, щоб дружбу між нашими народами зміцнювати», — запевнив **Джозеф Бергер**.

У урочистій атмосфері 26 травня ректор **ТДМУ**, професор **Михайло Корда** підписав низку угод про співпрацю, зокрема з Університетом Мансури (Арабська Республіка Єгипет) в особі віце-президента, професора **Закі Мохамеда Зідана**, з Білоруською медичною академію післядипломної освіти в особі декана хірургічного факультету **Ніколаєм Гвоздем**, з Вроцлавським медичним університетом (Польща) в особі ректора, професора **Марек Зьонтека**, з Жешувським університетом (Польща) в особі ректора, професора **Сильвестра Чопека**.

«Дозвольте передати вітання і найкращі побажання від президента та професорів нашого університету. У теперішній час ми спостерігаємо глобалізацію медичної освіти і все більшої ваги набувають міжнародні студентські програми. Оскільки в нашому вищому навчальному закладі є медичний блок з чотирма факультетами медичних спеціальностей, ми раді співпраці з Тернопільським державним медичним університетом в напрямку реалізації освітніх і наукових проєктів», — звернувся **Закі Мохамед Зідан**.

Ніколай Гвоздь білоруською мовою побажав **ТДМУ** і всім працівникам успіхів і процвітання. Він запевнив, що в особі їхнього трудового колективу ми завжди будемо мати надійних партнерів і колег.

Ректор Вроцлавського медичного університету, професор **Марек Зьонтек** подякував за тривалу співпрацю і партнерство. Він також наго-

лосив на важливості добрих взаємовідносин між двома народами — польським та українським.

Ректор Жешувського університету (Польща), професор **Сильвестр Чопек** привітав зі святом колектив **ТДМУ** українською мовою на знак поваги та започаткування тісної співпраці.

Щирі вітання звучали від представників іноземних делегацій, зокрема директора Військового інституту гігієни та епідеміології, доктора **Роберта Здановські** (Варшава, Польща), ректора Вищої школи безпеки у Познані, професора **Анджея Здуняка** (Польща), президента правління Центру онкологічної діагностики і терапії Nu Med, доктора **Кшиштофа Урбаняка** (Замосць, Польща), директора Центру онкологічної діагностики і терапії, доктора **Барбари Нізіо** (Замосць, Польща), директора Спеціалізованої лікарні імені Іоанна Павла II, доктора **Анджея Мелцарека** (Замосць, Польща), керівника делегації Інституту медицини села у Любліні, заступника директора інституту **Даріуша Цивінського** (Польща), керівника делегації Державного університету медицини і фармації імені Ніколая Тестемітану, проректора, професора **Георга Ройновеану** (Молдова), керівника делегації Люблінського медичного університету, проректора, професора **Ганни Тренбач** (Польща), керівника делегації Самаркандського державного медичного інституту, проректора, професора **Шухрата Юсупова** (Республіка Узбекистан), голови Фонду гуманітарної допомоги Білефельд **Пітера Рігера** (Німеччина), президента Фонду допомоги дітям **Ренати Блехи** (Польща), керівника делегації Університету Мюррея, професора **Михайла Калінського** (Сполучені Штати Америки), керівника делегації Тбіліського державного медичного університету, проректора, професора **Іраклія Кохреїдзе** (Грузія), керівника делегації Віденського медичного університету, професора **Гаральда Тойфельсбауера** (Австрія), керівника делегації Лікарні Святого Марка, доктора **Джаніндри Варусавітарне** (Великобританія).

Згідно з рішенням вченої ради Самаркандського державного медичного інституту 3 травня 2017 року за вагомий внесок у розвиток освітянських і наукових взаємовідносин ректора **Тернопільського державного медичного університету імені І. Горбачевського**, професора **Михайла Корду** було обрано почесним професором вишу-партнера. Водночас колеги з Узбекистану передали вітання від ректора Ургіївського медичного інституту, професора **Рашида Рузібаєва**, який свою наукову діяльність здійснював в стінах **ТДМУ**.

Директор департаменту інноваційної діяльності та трансферу технологій Міністерства освіти і науки України **Віктор Шовкалюк** передав вітання від Міністра освіти і науки **Лілії Гриневич**.

Наказом Міністерства освіти і науки України за багаторічну сумлінну працю, високу педагогічну та професійну майстерність, вагомі досягнення в навчально-методичній, науковій, виховній роботі нагрудним знаком МОН України «Відмінник освіти» України був нагороджений завідувач кафедри нормальної фізіології, професор **Степан Вадзюк**.

Подякою Міністерства освіти і науки України відзначено завідувача кафедри дитячої стоматології, професора **Олександра Авдєєва**, професора кафедри медичної біохімії **Ярослава Гонського**, завідувача кафедри мікробіології, вірусології та імунології, професора **Сергія Климнюка**, декана фармацевтичного факультету, доцента **Дмитра Коробка**, завідувача кафедри акушерства і гінекології № 1, професора **Ларису Маланчук**, завідувача кафедри фармакогнозії з медичною ботанікою, професора **Світлану Марчишин**, завідувача кафедри клінічної фармації, професора **Олену Самогальську**, завідувача кафедри неврології, психіатрії, наркології та медичної психології, професора **Світлану Шкробот**, професора кафедри внутрішньої медицини № 1 **Надію Ярему**, завідувача кафедри оториноларингології, офтальмології та нейрохірургії, професора **Олександра Яшана**.

Начальник управління охорони здоров'я Тернопільської обласної державної адміністрації **Володимир Богайчук** привітав з ювілеєм ТДМУ від імені всієї лікарської спільноти Тернопілля.

Грамотами обласного управління охорони здоров'я з нагоди 60-річчя університету були нагороджені доцент кафедри акушерства і гінекології ННІ післядипломної освіти **Оксана Хлібовська**, професор кафедри дитячої стоматології **Наталія Гевкалюк**, доцент кафедри фармацевтичної хімії **Ірина Івануса**, доцент кафедри хірургічної стоматології **Леонід Скакун**, доцент кафедри акушерства та гінекології № 2 **Інна Корда**, завідувач кафедри внутрішньої медицини № 2 **Світлана Сміян**, доцент кафедри внутрішньої медицини № 1 **Ірина Смачило**, доцент кафедри оториноларингології, офтальмології та нейрохірургії **Микола Турчин**, професор кафедри анатомії людини **Антоніна Пришляк**, доцент кафедри загальної гігієни **Олена Лотоцька**, доцент кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами **Василь Качор**, доцент кафедри дитячих хвороб з дитячою хірургією **Ігор Крицький**, завідувач кафедри медичної реабілітації **Ігор Мисула**.

Начальник відділу охорони здоров'я та медичного забезпечення міської ради Ростислав Левчук відзначив грамотами доцента кафедри внутрішньої медицини № 3 **Людмилу Боднар**, асистента кафедри хірургічної стоматології **Миколу Гембаровського**, доцента кафедри іноземних мов **Галину Кліш**, доцента кафедри педіатрії № 2 **Тетяну Ковальчук**, доцента кафедри внутрішньої медицини № 2 **Андрія Лепявка**, доцента кафедри фармацевтичної хімії **Лілію Логойду**, доцента кафедри фармації навчально-наукового інституту післядипломної освіти **Володимира Підгірного**, доцента кафедри загальної гігієни **Ольгу Сопель**, доцента кафедри терапевтичної стоматології **Ірину Суховолець**, доцента кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами **Марію Шкільну**.

До святкових привітань приєдналися керівники наукових установ та навчальних закладів України, зокрема директор Національного інституту хірургії та трансплантології імені Шалімова, професор **Олександр Усенко**, головний хірург Міністерства оборони України, полковник медичної служби **Ігор Хоменко**, директор Українського науково-дослідного інституту медицини транспорту, професор **Анатолій Гоженко**, директор Державного експертного центру Міністерства охорони здоров'я **Тетяна Думенко**, ректор Івано-Франківського національного медичного університету, професор, **Микола Рожко**, ректор Буковинського державного медичного університету, професор **Тарас Бойчук**, ректор Луганського державного медичного університету, професор **Ігор Іоффе**, ректор Тернопільського національного педагогічного університету імені Гнатюка, професор **Володимир Кравець**, ректор Тернопільського національного економічного університету, професор **Андрій Крисоватий**, ректор Тернопільського національного технічного університету імені І. Пулюя, професор **Петро Ясній**, декан медичного факультету Харківського національного університету імені Каразіна, професор **Ігор Белозьоров**, декан медичного факультету Ужгородського національного університету, професор **Олександр Болдіжар**, керівник делегації Національного медичного університету імені О.Богомольця, **проректор з науково-педагогічної роботи**, професор **Олександр Науменко**, керівник делегації Вінницького національного медичного університету імені М. Пирогова, проректор з лікувальної роботи, професор **Василь Погорілий**, керівник делегації Львівського національного медичного університету імені Д. Галицького, **проректор з науково-педагогічної роботи**, професор **Анатолій Магльований**, керівник делегації Харківського націона-

льного медичного університету, професор **Володимир Лупальцев**, керівник делегації Української медичної стоматологічної академії, професор **Сергій Білаш**, керівник делегації Одеського державного медичного університету професор **Ігор Гладчук**, керівник делегації Національної медичної академії імені П. Шупика, професор **Василь Михальчук**, керівник делегації Запорізького державного медичного університету **Олександр Кремзер**, керівник делегації медичного інституту Сумського державного університету, професор **Людмила Приступа**, керівник делегації Дніпропетровської державної медичної академії, професор **Ганна Кузьміна**, директор Рівненського державного базового медичного коледжу, професор **Ростислав Сабадишин**, директор Чортківського державного медичного коледжу **Любомир Білик**, директор Кременецького медичного училища імені А. Річинського **Петро Мазур**.

Голова Тернопільської обласної ради профспілок **Андрій Присяжний** вручив грамоти Тернопільської обласної ради профспілок доценту кафедри фармакогнозії з медичною ботанікою **Марії Шанайді**, заступнику голови первинної профспілкової організації **Олені Покришко**, доценту кафедри пропедевтики внутрішньої медицини та фтизіатрії **Тетяні Чернець**, доценту кафедри медичної фізики діагностичного та лікувального обладнання **Валерію Дідуху**, декану стоматологічного факультету **Світлані Бойцанюк**, доценту кафедри фармакогнозії з медичною ботанікою **Іванні Керничній**.

Голова Тернопільської обласної організації профспілки працівників охорони здоров'я України **Володимир Кузів** вручив ректору ТДМУ, професору **Михайлу Корді** почесну відзнаку Федерації профспілок України «За розвиток соціального партнерства», який символізує співпрацю між профспілками, урядом і роботодавцями.

Почесною грамотою Тернопільської обласної організації профспілки працівників охорони здоров'я України були нагороджені доцент кафедри медицини невідкладної та екстреної медичної допомоги **Ярослав Кіцак**, інспектор ННІ медсестринства **Ольга Гунчак**, доцент кафедри клінічної фармації **Валентина Тюріна**, доцент кафедри дитячої гігієни **Віталій Михайлюк**, інспектор деканату іноземних студентів **Наталія Саніцька**, доцент кафедри медичної біоетики і деонтології **Орест Березовський**, провідний інженер з техніки безпеки **Галина Грицишин**, завідувач відділу комплектування та наукової обробки документів **Любомира Кіш**, заступник голови первинної профспілкової організації **Володимир Волошин**, завідувач підготовчим відділенням **Лариса**

Наліжита, провідний фахівець видавництва «Укрмедкнига» **Світлана Левченко**, завідувач кафедри фармації навчально-наукового інституту післядипломної освіти **Людмила Фіра**, доцент кафедри стоматології навчально-наукового інституту післядипломної освіти **Галина Федірко**.

Цього дня з музичними подарунками на урочисту академію завітали викладач ТДМУ **Юрій Футуйма**, колектив «**Тріода**», студентка медичного факультету **Ксенія Олійник**, заслужений артист України **Борис Репка**, лауреати та володарі гран-прі всеукраїнських і міжнародних конкурсів, вокальний квартет «**Акорд**», а також заслужена артистка України **Тетяна Піскарьова**.

Завершилися урочистості виконанням духовного гімну «Боже, великий єдиний».

Як організатор проведення урочистостей з нагоди 25-річного, 30-річного і 40-річного ювілею та учасник 50-річного і 55-річного ювілеїв Тернопільського державного медичного вузу з певністю заявляю, що найбільш святковими, найбільш змістовними, найбільш вражаючими були урочини 60-літнього ювілею. Шана і хвала В А М, організаторам цього ювілею. Це — по-перше.

По-друге. Це перший ювілей, від якого відокремилось МОЗ України. Міністерство охорони здоров'я України, якому підпорядковується вуз, ні устно, ні письмово не нагадало про своє існування. У мене склалося враження, що, крім мене, ніхто й не помітив цього унікального вчинку МОЗ України. Про що це говорить? Я не буду, читачу, за вас давати відповідь. Я лише продекламую перший розділ із поеми «Україні» Петра Тимочка, мого близького знайомого, в свій час, голови письменницької організації Тернопільщини:

Поет повинен люду, Батьківщині
віддати все, що Бог йому дає,
та без вагання в будь-якій хвилині
життя на вітар кинути своє,
аби не згасло в предківській святині
жертвне свято, що промінням б'є
і перед зором у глухій пустині
стовпом вогненным в пітьмі постає.
А я чекав, як Божого приходу,
пори прозріння рідного народу,
на світі жив, бо дивом не згорів,

йдучи в огонь за тебе, Україно,
тож, дай Бог, нині, щоб тобі у віно
вінок пісень зв'язати з рідних слів.

По-третє. На жодному ювілеї не звучали так велично вітання, як на 60-річчі: від владик церков, від Президента України, від Голови Верховної Ради України, від Прем'єр-Міністра України, від глави обласної адміністрації президента, обласної ради, мера міста Тернопіль (див. вищенаведену інформацію)...

По-четверте. Усі ветерани вузу були запрошені на це святкування, чого не робилось раніше.

*«Се что добро, или что красно,
Но еже жити братии вкупе».*

Псалом 112

Ми з вами теж, мабуть, герої
Уже давно забутих саг.
З часів, ранішніх ще від Трої,
Наш розум зросту не досяг.
Хоч правил зібрано багато
Для побуту, моралі, війн...
Час — педагог і вихователь,
Екзаменатор також він.
Та якось так воно ведеться,
Що досвід інших — про запас,
Бо все спочатку — так, здається,
Міркує кожен поміж нас.
Мовляв, гріхи Адама знані,
Випробування Бог послав
І праведникам, і тиранам —
Хто й що для себе вибирав.
Та ні. Життя йде колом, другим...
Віками. Й завше знаєш ти:
Одні страждають від наруги,
Печуться інші з доброти.
А як воно після Хірона,
ЩО впливе кому й куди,
Це — тасмниця. Невідомо.

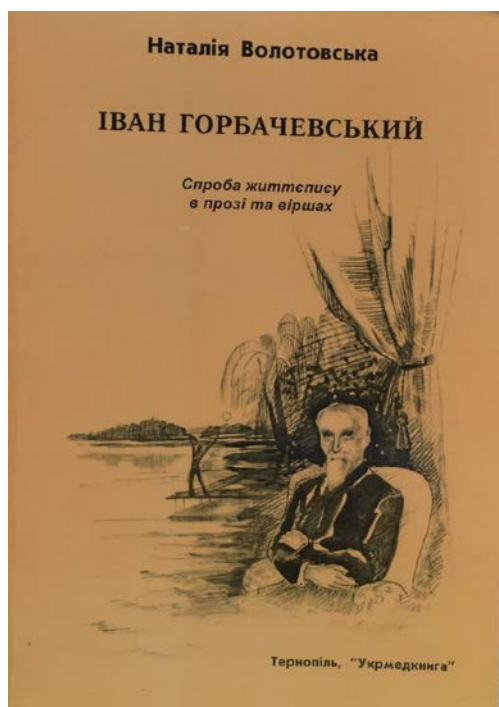
Й цікавить нас вряди-годи.
 Одначе, ми життям сприймаєм
 Оте, що тут — життя земне.
 Чому ж ми часто забуваєм,
 Що і воно також одне?
 Що слід по-братські жити «вкупе»,
 Без лжі, лукавства, ворожди.

Олександр Мороз

По-п'яте. Господь Бог сприяв урочиnam. Погода була тепла, сонячна, привітна! Усі були всміхнені! А «Люди, які відзначаються в е с л о ю в д а ч е ю, одні із кращих серед людей» (Е. Ренан).

По-шосте. Власне видавництво університету «Укрмедкнига» видало чудово оформлену та багату за змістом книгу «Крізь призму минулого до сьогодення», майже в 500 сторінок. Крім цієї книги, мені подарували диск «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського, пам'ятну медаль (на вигляд — золота — блискуче-жовта), книгу Наталії Волоотовської — «Іван Горбачевський (Спроба життєопису в прозі та віршах)»...

І у мене промайнула думка: «Благословляйте, бо ви на те покликані, щоб успадкувати благословення» (І Пт. 3:9б). При цьому не слід забувати думку Марії Матіос:

Щоб іднтифікувати себе медом,
Спершу треба бути бджолою —
Не трутнем...

Щоб заливатися солов'єм,
Треба мати голос...
Бодай до ближніх.

Щоб віддавати перевагу
Смакові життя,
А не лише тіла,
Треба,
Мінімум! — двічі
Повернутися з реанімації...

І, незважаючи на те, що мене ніхто не просить виказати свою думку (крім загальної, яку я вже повідомив) щодо численного матеріалу в цій книзі, я все ж таки скажу таке:

1. Найбільш лаконічне вступне слово ректора:

*Історія є дійсно свідком віків, світ-
лом істини, життям пам'яті, вчитель-
кою життя...*

Марк Тулій Цицерон

Шановні друзі!

Ви тримаєте в руках книгу, у якій зібрано квінтесенцію життя Тернопільського державного медичного університету імені І. Я. Горбачевського. Гортаючи сторінки цього видання, ви мимоволі станете безпосереднім учасником подій, які відображають ретроспективу розвитку нашої Alma Mater, — від провінціального однофакультетного Тернопільського медичного інституту до потужного навчального закладу, який є справжнім храмом науки та кузницею медичних фахівців.

Ця книга про тих, хто від перших кроків становлення долали труднощі та здобували перемоги, закладали базу майбутнього розвитку університету, передавали свої знання та досвід молодшому поколінню; про

тих, хто і сьогодні працює для підтримки статусу авторитетного освітнього і наукового закладу нашої держави.

З глибокою повагою автори книги згадують учених, науково-педагогічних працівників, співробітників структурних підрозділів і допоміжних служб, які своєю самовідданою кропіткою працею здобули для університету вагомі досягнення.

Життя триває! Колектив університету впевнений, що нашому навчальному закладу вдасться досягти чергових вершин в науці та медицині!

Ректор ДВНЗ «Тернопільський державний медичний
університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України»,
заслужений діяч науки і техніки України,
професор Михайло Корда

підпис

Мені хотілося б заспокоїливе, тихе та тепле послання професора Михайла Корди урізноманітнити думкою Бориса Олійника:

ГРОЗА БЛАГОВІСНА

Стиснуло тишу до щему,
І — розколось ущерть.
Тьохнула перша дощина, —
Защебетало дощем.

Блискавка свиснула з хмари,
Наче латунна стріла.
Грім розмахнувся —
і вдарив

Так,
що здригнулась бджола.

Вірники в хресному ході
Вражено стихли.

І вмить
Райдуга — диво Господнє —
Благовістила:

— Живіть!

2. Це видання є найбільш обширним, найбільш об'єктивним історичним малюнком Тернопільського медичного... Історія... «Історія — це роман подій, роман — це історія почуттів (К. Гельвецій);

3. Мені імponує те, що рука «цензора», майже, не торкнулась початкового тексту. І цьому є таке підтвердження. Прийнято, що в таких ювілейних книгах пишуть лише п о з и т и в (як і про покійників — або гарно, або — ніяк). А тут на тобі: є й побажання (як це допустив Анатолій Паламарчук з Ларисою Федонюк мені трудно зрозуміти, враховуючи...). Ось ця коротенька стаття Людмили Вакуленко із розділу «Спогади та роздуми кількома штрихами»:

ПРО РОБОТУ НА КАФЕДРИ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ ТА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Згадуються випускні бали в інституті (на той час), які проводили у спортивному корпусі для всіх випускників. Пам'ятаю, як перед входом у корпус стояло все керівництво вузу, а повз нього під урочисту музику йшли надзвичайно красиві, святково одягнені випускники.

В інституті організовували заняття аеробікою для співробітників, тих, кому за... на той час вона лише зароджувалась у державі. Було дуже багато відвідувачів різних вікових груп і стану здоров'я.

Згадується міська естафета серед студентів вузів міста. Чітко пам'ятаю, як передавала естафетну паличку студенту IV курсу Ярославу Федонюку.

Пам'ятаю міський крос, в якому брав участь Ю. Т. Коморовський зі своїм онуком Романом, якому на той час було 6 років. Він займався гімнастикою йогів і залучав до неї студентів, майбутніх хірургів.

Постійно проводили тренування (волейбол, настільний теніс, бадмінтон, шахи), в яких брали участь усі співробітники і лаборанти кафедри та викладачі інших кафедр (найчастіше — теперішній завідувач кафедри гістології та ембріології професор К. С. Волков). Зустрічі були надзвичайно емоційними.

Згадується змагання з бадмінтону, коли Я. І. Федонюк, І. А. Яшан і В. Г. Ковешніков, незважаючи на свій не дуже юний вік, зі значною перевагою перемогли значно молодших учасників — викладачів педагогічного та інших університетів. Пам'ятаю, як проходили змагання між професорсько-викладацьким складом вищих навчальних закладів міста (волейбол, футбол, настільний теніс, шахи, шашки, бадмінтон, плавання та ін.), це була запекла боротьба нерідко ми займали і перші місця. До змагань довго готувалися, а потім аналізували результати.

Згадується робота кусу ЛФК кафедри. Колектив кафедри взяв активну участь в оформленні кабінету ЛФК у новозбудованому (на той час)

приміщенні лікарні № 2. На сьогодні багато що знищено, а те, що залишилось, має непривабливий вигляд. Словом, усе позитивне, що ми створили задля підняття статусу ЛФК у лікувальних закладах міста, зникло. Особливо непривабливий вигляд має кабінет ЛФК у корпусі № 1 обласної лікарні. Це повна дискредитація лікувальної фізкультури. А на процедуру масажу хворі повинні ходити в новий корпус. Це серед зими і з обмеженням функціональних можливостей!

Упевнена, що лікувальна фізкультура, фізична реабілітація в університеті отримають нове відродження!

Дай Боже! Мабуть, зміст цієї статті мені так близький, що якраз за мого ректорства, все наведене Людмилою Олексіївною, відбувалося. Отож, мої читачі, не забуваймо оглядатися і назад! Кроки, модулі, рейтинги... — усе це не погано, але ЛФК все таки попереду них.

4. Найбільше мене лякає те, що оптимістичний зміст цієї книги (про 60-річчя вузу) може деяких викладачів спонукати до «спокійного» сприйняття теперішнього стану педагогічної, наукової, лікувально-профілактичної та виховної праці, творчої праці, забуваючи основне гасло вузу: без р у х у вперед зупиняється й життя, а не лише розвиток вузу.

5. Нехай звучить натхненно і дзвінко слова гімну

ВРЯТУЙ ЛЮДИНУ

Слова Н. Волотовської

Музика Р. Рудого

Нерідко брат, сестра, дружина, мати
Чекають порятунку мов причастя...
А в лікарів робота — рятувати
Людей від смерті, болю і нещастя.

Приспів:
В єдину ми зібралися родину,
Добро творити кличе нас Господь,
Врятуй людину у лиху годину,
Та мимо бід і горя не прохोдь!

Це честь висока — медиками стати,
Аби тепло сердець віддати людям...
І не старіє клятва Гіппократа,
Яка завжди дороговказом буде!

Приспів.

І наша Альма-матер — це скарбниця,
Де кожен з нас багатства знань черпає...
Хай у віках твоє ім'я святиться —
Ти ж до здоров'я нам ключі вручасш!

Приспів.

Роки... Кроки... Це не лише рима, а й сутність життя. 2017 рік, визначний рік в моєму житті. Це — 60 років після закінчення мною і моєю дружиною Харківського Національного медичного університету, це і 60-річчя нашого сина Олександра, це і 60-річчя дитячого санаторію «Джерело» в Трускавці, де я і моя дружина розпочали свою лікарську діяльність, це і 60-річчя Тернопільського державного медичного університету, з яким мене пов'язує переважна частка мого та моєї родини життя. І все це...

Хочеш знати, чим справді було
те, що так колись пишно цвіло,
що на серце наводило чари,
світ вбирало в злотисті примари,
те, що сяло, мов чистий кришталь,
а безжалісне й гостре, мов сталь.

Приторкнутись ти хочеш близенько,
придивитись до нього пильненько,
скинуть з нього прикраси й квітки,
одрізнити основу й нитки, —
адже часом найкраща тканина
під сподом просто груба ряднина.

Залиши! се робота сумна,
не доводить до правди вона.
Глянь, смереки зеленії коси
повбирались в ряснії роси.
Не питай, чи то справді роса
самоцвітна, всесвітна краса,

чи то, може, те сонце здурило,
а лелітки дощ холодний змінило.
або, може, то хитрий вітрець

з хмарних крапель спілітає вінець,
або, може, то винна смерека,
що показує росу здалеку...

Леся Українка

Ось я пишу роками спогади і роздуми, вважаючи їх відкритими, правдивими, нехтуючи тим, що правда у кожного своя. І в цьому напрямку мене здивувала, приємно здивувала, розповідь Лариси Ратич

ДЕНЬ ПРАВДЫ

Это было интересно: «По статистике, каждый человек говорит неправду, — а попросту говоря, лжет, — не менее десяти раз в день, по самым скромным подсчетам» .

Так написал известный психолог. Петр Андреевич призадумался: «Значит, выходит, и я — тоже?»

Он считал себя человеком правдивым, искренним. Но, как личность умная и самокритичная, никогда не отворачивался от фактов. Он начал припоминать вчерашний день и убедился: да, действительно, прав этот доктор наук. По мелочи, невинно — но лгал он вчера точно по науке.

— Раз двенадцать-тринадцать! Окончательно убедился Петр Андреевич. И он, и все остальные — все врал. Он четыре раза сказал не то, что думал; потом сделал неискренний комплемент начальнице; потом отказался от сложного задания, наврав, что еще не справился с предыдущим... Ну и так далее! Да... Выходит, его мнение о себе — тоже ложь. Что делать? Ляпать языком что ни попадя, «резать правду-матку»? Это Петр Андреевич считал дурным тоном, крайней степенью невоспитанности. Не выносил, когда кто-нибудь начинал: «я, мол, человек простой: скажу тебе по-нашему, по-простому». Простой человек — по-настоящему простой! — так никогда о себе не скажет.

Еще немного поразмыслив, Петр Андреевич пришел к выводу: дело не в мелочах, не в любезности — это дань хорошему воспитанию. Дело в главном, в крупном. По большому счету, если хотите.

И твердо решил: с завтрашнего дня он будет говорить только правду. Усмехнулся: «...Правду, правду и ничего кроме правды!» Вспомнилось и еще одно, традиционное: «За дачу ложных показаний вы будете привлечены к уголовной ответственности».

Надо сказать, что последнее вспомнилось вовсе не случайно, просто Петр Андреевич работал в суде. Был адвокатом, и причем хорошим. Он

никогда не брался за дело, если не был уверен, что его клиент действительно заслуживает защиты и снисхождения.

Петр Андреевич работал уже давно и снискал себе заслуженную славу «человека с принципами», которого не купишь. Ну что ж, тем более!

Он был абсолютно одинок: так уж получилось, не встретил свою единственную. «Лучше быть голодным, чем есть что попало; лучше быть одному, чем быть с кем попало», — это очень успокаивало.

«...Вот, значит, завтра и начну», — окончательно решил Петр Андреевич.

Наутро он, еще до прихода на работу, сразу получил возможность попробовать себя в новом амплуа. В подъезде встретился сосед-алкоголик (искал с утра пораньше, где выпить):

«О, Андреич, здорово! Дай пятерку до завтра!

(Обычно Петр Андреевич ему не отказывал. Хоть сосед и «зашибал», но долги всегда возвращал. Но сегодня — начиналась эпоха Правды, не так ли?)

— Извини, Василий. Не дам. И никогда больше не дам. Мне это неприятно, — Петр Андреевич постарался сказать это мягко, но убедительно. Улыбнулся даже. Правда правдой, а обижать человека не годится.

— Так мне же не на водку! — изумился Василий. — Мне надо... ну надо, и все! Я ж верну, Андреич, ты ж знаешь!..

— Нет, извини. Мне это просто надоело. Тем более, что ты врешь, Васек! Сейчас побежишь опохмеляться, я точно знаю! И, аккуратно обойдя соседа, зашагал к остановке.

...День прошел гладко, Петр Андреевич остался доволен собой: он ни разу не покривил душой; но никого и не обидел. Он, казалось, нашел «золотую середину». Даже отыскал в себе силы исправить кое-что из вчерашнего: сам попросил то сложное дело, от которого накануне отказался.

Но и поступки других, Петр Андреевич тоже теперь рассматривал под новым углом зрения, четко вслушиваясь и вглядываясь. С брезгливостью отметил, что Бэлла (секретарь суда) врет практически каждую минуту. Но зато стал думать лучше о народном заседателе Сидоркине. Показалось даже: Сидоркин тоже принял решение про правду.

— До чего симпатичный мужик! — умилился Петр Андреевич. — Как я раньше не замечал?

(Раньше прямота Сидоркина адвоката частенько раздражала).

Так прошло еще несколько дней, и Петр Андреевич заужавал себя основательно.

И тут ему поручили новое дело. Ознакомившись с ним, Петр Андреевич с неудовольствием отметил: много, слишком много нюансов, недомолвок. Можно толковать и так, и этак, а в итоге — все зависит от ловкости адвоката, не более того. Подозреваемый, судя по прочитанному — личность ничтожная, хотя ни разу не был судим.

Но отказываться причин не было.

Он познакомился с обвиняемым, и вот началась главная головная боль: Петр Андреевич увидел, что этот человек — предельно, болезненно честный. Он рассказывал адвокату о таком, что любой другой (нормальный) непременно скрыл бы, да сам Петр Андреевич — тоже; он требовал, просил, умолял наказать его как положено, по заслугам.

Но оглашать в суде всю ту правду, которую услышал Петр Андреевич, было просто безумием! А после этого — просить снисхождение обвиняемому... Да этот обвиняемый, чего доброго, в своем последнем слове сам такого нагородит, правдолюбец: вся работа насмарку!

А Петру Андреевичу было жаль этого человека. Да, он копил черные мысли, да, с его подачи случилась беда, да, да, да... Но сам он преступления не совершал, а только подстрекал к нему! Хотя делал это по полной программе, лет на пять тюрьмы. Но ведь он, этот несчастный, просто был не в себе, пережив предательство любимой... Надо, надо доказать состояние аффекта — это будет максимально честно. В конце концов, ведь все остались живы-здоровы, а это важно. Шума и испуга только многовато...

Да, но как заставить самого подсудимого не устраивать душевный стриптиз?! Как лишить его голоса?!

Стоп!!! Лишить голоса — это можно. В буквальном смысле. Как-то один подопечный рассказал Петру Андреевичу интересный рецепт, очень простой. Но если выпить то, что получится, — у человека дня на два-три пропадет голос; можно только еле слышно шептать. Причем это совсем не опасно, связки никак не повреждаются.

Петр Андреевич мучительно размышлял: он сам толкает себя на обман. И это после собственного решения?..

«Ложь во спасении», — подумал он и понял, что так и следует. И сделал.

...Все получилось как нельзя лучше. Слушание прошло гладко, обвиняемому дали «условно».

А Петр Андреевич записав в своєму особистому щоденнику: «Я зрозумів головне: правда без милосердя гірше самої грязьної лжі» (Лариса Ратич із книги «Ми прийшли з Німеччини»).

Здивувала мене: а) «правда і лише правда» — гасло не універсальне; б) «правда без милосердя гірше всієї брехні»; в) читачу, дивись «в корінь»; г) отже, все це написано з метою — не допустити того, про що пише Валерій Дідух:

Мораль затоптуємо в бруд,
Об совість витираєм ноги.
Кружляє з лихом в танці блуд,
А зло свої святкує перемоги.

Нерідко чуєш, що життя просте, одноманітне, нудне... Це зовсім не так. Воно складне, насичене різноманітними подіями, змальоване всіма фарбами природи... Події пов'язані з 60-річчями в моєму житті переплітаються з постійним спілкуванням з дітьми, онуками, природою... Періодично насолоджуюсь надзвичайно яскравими, повними, червоно-чорними, спілими ягодами черешень, які знаходяться за три метри від порогу дому, потім заходжу на грядку гороху, який вже визрів та лушчу стручки й кидаю до рота солодкі його плоди, далі ступаю до червоно-яскравих порічок, ягоди яких любив з дитинства... А квіти... Вони різноманітні за формою, за кольором, за тривалістю цвітіння, за... І як тут не вигукнеш словами Олександра Олеся:

Живіть! Ідіть на сизі гори,
В тернах співаючі пісні,
Летіть в незмірені простори
Назустріч сонцю і весні.

Нехай спокуса і втома
Вас не одурить чаром сну,
Нехай вас тайна невідома
Все вабить в дальшу сторону.

Сльозами, сміхом змийте плями
І станьте чисті і ясні.
Летіть у вирій журавлями
Назустріч сонцю і весні.

Потім... Потім спілкуюся по телефону з різними людьми, які вітають мене з «Днем медичного працівника», в цей же день прийшли вітати мене з цим святом деякі мої вірні учні... Все це різноманіття врівноважує сонечко: теплі-претеплі його яскраві промінчики благодатно діють на моє, ой як, не молоде тіло та душу. Душу, неодноразово скривджену, не так ворогами, як «друзями»...

От знову ніч, і місто знов дрімає,
Тремтять під проводами ліхтарі,
А душу вимели і привиди старі
Шкребуть залізними колесами трамвая.

Я не засну, вони немов голодні,
До мене руки витягли криві,
Обірвані, розкішні, у крові
На мене дивляться із чорної безодні.

Я — жертва їх. І жадні очі пильно
За кожним рухом стежать неухильно,
Мов хочуть серця випити нектар.
Ну що ж — чекайте на годину,
А поки що ви лиш раби послушні
А я над вами цар!

Василь Симоненко

А тепер проприємне, дужеприємне....

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Ваші медичні знання, розум, чуйне серце і лікарський талант дарують людям радість життя і вселяють віру у зцілення.

Хай усе хороше, зроблене з душею та натхненням, повернеться до Вас любов'ю і повагою, кожна мить життя радує своєю неповторністю.

Зичу Вам здоров'я на довгі літа, благополуччя, миру, доброї вдачі та натхнення, нових професійних звершень та успіхів!

Президент НАМН України, академік підпис Віталій Цимбалюк

Бачите, радість нерідко сама приходить до нас навіть тоді, коли ми не очікуємо. Трохи більше двох тижнів назад я спілкувався з Віталієм Івановичам на урочинах нашого вузу і не чекав вітання, тим більше що раніше таких вітань від академії не було.

НАЦІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

Вітає з Днем медичного працівника!

ВЕЛЬМИШАНОВНИЙ(-А)

Ганке Селемівичу!

Ваші медичні знання, розум, чуйне серце і лікарський талант дарують людям радість життя і вселяють віру у зцілення.

Хай усе хороше, зроблене з душою та натхненням, повертається до Вас любов'ю і повагою, кожна мить життя радує своєю неповторністю.

Зичу Вам здоров'я на довгій літа, благополуччя, миру, доброї вдачі та натхнення, нових професійних звершень та успіхів!

Президент НАМН України,
академік

Віталій Цимбалюк

І наді мною тяжіють усі приємності села, адже я розпочав своє життя в селі і закінчую його також у селі:

СЕЛО
(ІЗ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА)

Село! В душі моєї покой,
Село в Україні дорогою,
И полный сказок и чудес,
Кругом села зеленый лес.
Цветут сады, белеют хаты,
А на горе стоят палаты,
И перед крашеным окном

В шелковых листьях тополя,
А там все лес, и все поля,
И степь, и горы за Днепром...
И в небе темно-голубом
Сам Бог витает над селом.

Сергей Есенин

Якщо я отримав вітання від глави українських вчених-медиків, то не можу не сказати

О происхождении ученых. Ученый в Европе может вырасти в любом сословии, в любых условиях, как неприхотливое растение, которому не требуется какая-нибудь особая почва; поэтому он чаще всего, как бы и сам того не желая, становится носителем демократической мысли. Но происхождения не скроишь. Не надо особо напрягаться, чтобы научиться в любой ученой книге, в научном изыскании обнаруживать интеллектуальную *идиосинкразию* ученого — а такова есть у каждого ученого, — и стоит только схватить его на этом за руку, как тут же всплывает вся «предыстория» ученого, его семья, в особенности же то, чем занималось его семейство из рода в род, какую службу предпочитало или какое ремесло. Если чувство выражается в словах: «Теперь это доказано, и, значит, я справился с задачей», то без сомнения, в крови и инстинктах ученого заговорил какой-нибудь далекий предок, который со своей колокольни вполне одобряет эту «законченную работу», — вера в доказательство показывает лишь, что именно в данном трудолюбивом роду испокон веку считалось «законченной работой». Приведу пример: сыновья регистраторов и писарей всех статей, основное занятие которых состояло в том, чтобы привести в порядок разнообразный материал, разложить его по ящичкам, то есть в конечном счете — систематизировать, — обнаруживают, в случае если они становятся учеными, склонность к тому, чтобы считать проблему уже почти решенной только от того, что они ее систематизировали. Есть философы, которые мыслят только схемами, — то, что у их предков составляло лишь внешнюю сторону ремесла, здесь становится содержанием. Талант к классификациям, умение свести все категории в таблицы — уже кое о чем говорят; быть сыном своих родителей не так-то просто, приходится за это отвечать. Сын адвоката и в науке будет неизбежно адвокатом: он хочет в своем деле перво-наперво занять удобную позицию и показать, что истина на его стороне, и уж потом, утвердив-

шись в своем положении, постараться и впрямь добиться истины. Сыновей протестантских священников и школьных учителей легко можно узнать по той наивной уверенности, с какой они, будучи учеными, считают ту или иную мысль доказанной только оттого, что вложили в нее столько души, столько сердечной теплоты: они давно уже привыкли к тому, что им *верят*, — у их отцов это входило в «ремесло»! а вот еврей, совсем наоборот, сообразно традиционного круга занятий и прошлого своего народа, — вовсе не привык к тому, чтобы ему велели, достаточно взглянуть с этой точки зрения на еврейских ученых: они придают огромное значение логике, для них это означает *заполучить* согласие, используя всевозможные доводы и аргументы; они уверены, что вооружившись логикой, всегда добьются победы, даже там, где против них действуют расовое или классовое предубеждение и где они вызывают не слишком уж большого доверие... Ведь нет ничего более демократичного, чем логика: она совершенно равнодушна к тому, кто как выглядит, и даже крючковатые носы нередко принимают за прямые. (Замечу попутно, что в смысле логизации, *большей* строгости и чистоты мысли, которые ныне можно наблюдать повсюду, Европа во многом обязана евреям; и прежде всего им должны быть благодарны немцы, эта прискорбно *deraisonnable* (безрассудный — фр.) раса, которой еще и сегодня не мешало бы «прочистить мозги». И повсюду, где распространялось влияние евреев, они старались привить умение анализировать как можно тщательнее, делать выводы как можно четче, писать как можно яснее и аккуратнее: задача их всегда заключалась в том, чтобы довести тот или иной народ до «*raison*».) (Фридрих Ницше. «Стихотворения. Философская проза». 1993).

Це трошки про вчених, деяке тлумачення про них,

ИСТОЛКОВАНИЕ

Себя не истолкую — истолку
В труху свою надежду и тоску.
Мой помысел истолкует только тот,
Кто все перетолковывать начнет.

Ф. Ницше

А ось тут усе ясно:

Вельмишановні Іване Семеновичу, Лідія Василівна!

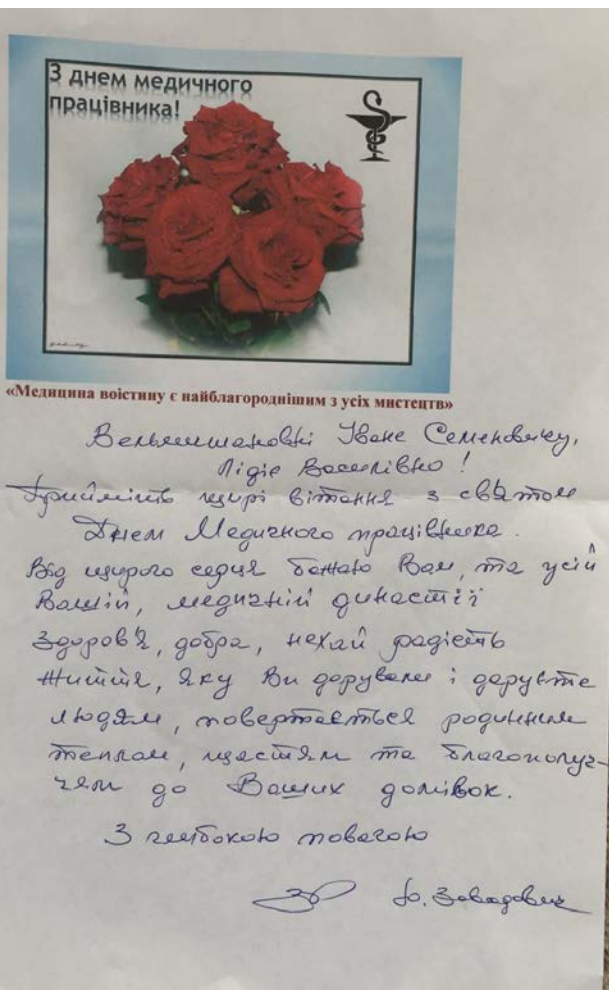
Прийміть щирі вітання з святом — Днем Медичного працівника.

Від щирого серця бажаю Вам та усій Вашій медичній династії здоров'я, добра. Нехай радість життя, яку Ви дарували і даруєте людям, повернеться родинним теплом, щастям та благополуччям до Ваших домівок.

З глибокою повагою

підпис

Ю. Завадович

Юрій Степанович — неперевершена особистість у медицині. А тому його вітання я сприймаю з особливим захопленням.

Не смущаю, не пою
Женскою отравой.
Руку верную даю —
Пишущую, правую.

Той, которою крещу
На ночь — ненаглядную.
Той, которою пишу
То, что Богом задано.

Левая — она дерзка,
Льстивая, лукавая.
Вот тебе моя рука —
Праведная, правая!

Марина Цветаева

Я отримав SMS-ку від знаного педіатра в Україні і за кордоном, члена-кореспондента національної академії медичних наук України, заслуженого діяча науки і техніки України, професора, доктора медичних наук, завідувача кафедри педіатрії Київського медичного університету та керівника навчальних медичних закладів МОЗ України Олександра Петровича Волосовця такого приємного змісту:

З Нашим святом, шановний Іване Семеновичу! Миру, добра, затишку та здоров'я усім Білим халатам. Ваша благородна праця по збереженню здоров'я дітей та кадрового потенціалу галузі заслуговує на найвище людське визнання та вдячність. З Днем Медика. Щиро О. Волосовець

Це добрі побажання, це добрі людські справи, це світло людських намірів, це Василя Симоненка

РАНОК

Над тихим сном мого малого сина,
Над плетивом моїх думок і мрій
Пливла тривога, ніби всесвіт, сива,
Гойдаючись на гребнях надій.

Цідилась ніч крізь темне сито неба,
І зорі танули, як вогники малі...
Кирпатий мій! Дивлюсь я крізь тебе
У завтрашнє страдалиці Землі.

Я бережу для тебе її квіти,
Тобі несу думок своїх огонь,
Для тебе запускаю на орбіти
Ракети із порепаних долонь.

Ми народились в муках, щоб родити,
Синами обезсмертити свій рід,
Щоб квітував на диво всього світу
Козацький геніальний родовід!

Сини! Сини! Барометри кирпаті
Людського спокою і завтрашнього дня!
Ми перед вами разом винуваті,
Що на планеті бійки і гризня.

Ми винуваті, що міліють ріки,
І лисинами світять береги,
Що десь духовні ліпляться каліки
І виростають ваші вороги.

Будь проклят спокій! Досить нарікати
На клопітливий і суровий час!
Грядуть сини — барометри кирпаті,
Вони за все спитають завтра нас.

Скажу правду: я від читачів своїх книг мало отримую відгуків про мою «писанину». А тому поява вражень від мого останнього твору «Світла днина» в нашій найбільш популярній газеті «Вільне життя» (16 червня 2017 року) відомого письменника та публіциста Богдана Мельничука, мене не лише підбадьорила, а й додала сил для подальшої творчої діяльності, а отже, і життя.

«СВІТЛА ДНИНА» ІВАНА СМІЯНА

Уже стало традицією, що наша газета періодично інформує про вихід книжок Івана Сміяна — заслуженого працівника вищої школи, члена-кореспондента Національної академії медичних наук України,

професора. Тож із приємністю повідомляємо, що недавно побачив світ черговий, уже 34-й (!) збірник спогадів та роздумів багатолітнього (1981–1997 рр.) ректора Тернопільського медичного інституту (нині університет ім. І. Горбачевського)

Саме цьому вишу, точніше 60-літтю присвятив свою книжку Іван Семенович. Він оптимістично найменував її «Світла днина», а епіграфом узяв слова Іоганна Нестроя, котрі нині звучать більш як актуально: «Світ — це гарна школа, але навчатися доводиться в себе самого». Видрукували цей ошатний томик (144 стор.), як і попередні збірники поважного автора, який переступив межу 88-річчя, у знаному тернопільському видавництві «Підручники і посібники».

...І знову пекучі, підкріплені фактами роздуми про «білі та чорні» смути в медицині (останніх, на жаль, більшає), про долю України, її стражденного народу, про роль кожного з нас у забезпеченні таких бажаних змін у суспільстві — на різних його рівнях. Тільки цього разу роздуми ще болючіші, ще гостріші, зачіпають і розум, і серце, і душу. Адже надії, народжені Революцією Гідності, під час якою полягли кращі сини і дочки не лише української нації, щезають, мов туман, од поривів вітриюганів, імена яких Нажива, Корупція, Олігархат, Обман... Оцей сумний перелік можна продовжити, але нам від того не стає легше. Та ми мовчимо. Обурені? Зневірені? Розчаровані? Чому? Невже не бачимо, не розуміємо, що, незважаючи на красиві слова можновладців про рух у Європу, реформування в різних сферах, у т. ч. майже анекдотичні новації в медицині, спускаємося до рівня олігархічного феодалізму?

Автор, опираючись на свій багатий життєвий досвід, цитуючи листи колишніх студентів, а нині особистостей, «докопується» до причин, що гальмують наш поступ, ненав'язливо підказує, як уникнути «спотикань» на нелегкій дорозі. До того ж, попри всі негаразди, І.С. Сміян щиро вірить, що таки настане світла днина, й радить читачам також не втрачати надії. Не випадково у передмові цитує рядки одного зі своїх найулюбленіших письменників — Івана Франка:

*Ти знов оживаєш, надіє!
Світліє душа, молодіє...
І серце живіше б'є в груди...
О серце! О воле! О люди!*

Аргументуючи свої припущення і висновки, автор, як завжди приємно дивує широтою ерудиції, чіткою мотивацію суджень. При цьому

посилається на авторитетів світового рівня, серед яких, що особливо приємно, чимало українців. Більше того: Іван Сміян досконало знає філософські праці світових геніїв, а вітчизняну та європейську поезію так, що йому може по-доброму позаздрити і дипломований філолог. Раз у раз натрапляємо на цілком доречно вмонтовані у текст строфи як класиків — Вергілія, П'єра Корнеля, Тараса Шевченка, Степана Руданського, Лесі Українки, Олександра Олеса, Маркіяна Шашкевича, Василя Симоненка, Ліни Костенко, так і тернопільських авторів — Богдана Бастюка, Валерія Дідуха, Гергія Петрука-Попика, Петра Тимочко... Дуже доречно посилається автор і на релігійну літературу, зокрема на праці Андрея Шептицького.

Як і попередні видання І. Сміяна, нова книжка ілюстрована документальними світлинами.

Богдан Мельничук не лише письменник, драматург, а й гарний поет. Його творчість завжди відрізнялась закликом читача до активного мислення, до дії, під впливом різноманітних життєвих та природних факторів, як от —

ДОРОГА ЖИТТЯ

На дорозі тремтливій
Із досвіття в засвіття
Скільки всього
Чекає
На
Чоло —
віка.

І не лише на чоло,
А на душу
І серце його:
Яблуко спокуси,
Яблуко розбрату,
Нитка Аріадни
Від хати до хати.
На тоненькій кладці,
Під якою — прірва,
Лиш любов врятує,
Дасть опору — віра.

Але! Але Богдан Іванович Мельничук неперевершений й у своїй прозі, на що я звертав не одного разу свою увагу. Я в своєму житті плакав, з особливою гіркотою та глибоким душевним болем — це коли померла моя мама. Цим я хочу підкреслити, що сльози в чоловіків з'являються рідко. І ось я читаю оповідання Богдана Мельничука

ЧОЛОВІЧІ СЛЬОЗИ

Відчинила двері тихенько, ніби крадькома: може, чоловік ще спить. Та де там! Лежав із пультом в руці, широко розплющеними очима вшпилюючись ув екран телевізора. Там речник у камуфляжі сповіщав про підсумки вчорашнього дня АТО на сході України.

— Та вирубай ти того ящика, Грицю, — з порога завелася Василина, була зла, бо корова щойно хвищнула ногою і перекинула відерце з молоком. — Або перемкни на щось веселіше. Невже тобі своїх клопотів не вистачає, що ще й чужими зранку переймаєшся?

— То не чужі! Вже більше тисячі наших хлопців загинуло, а то ж діти України. Як їхнім матерям, батькам жити після тяжкої втрати? Або синам чи дочкам, які без тата залишились? А ти: чужі клопоти... І язик у тебе повертається таке казати, Василю?!

— Та повертається, повертається, бо тебе серце хапає, а ти немов прикований до 5-го каналу. Як колись до трактора, а потім, коли на ноги слабувати почав, до заправки на бригаді.

— Отож я і думаю про заправку, Василю...

— Що ти мелеш, Грицю?! Тракторної вже давно нема, там бур'яни вищі від людини, вовки можуть ховатись. А від тих двох колонок, до яких тебе, напівінваліда, пристановили бензин і солярку ділити, й сліду не лишилося.

— Та я не про ту заправку...

— А про яку?

— Про те міркую, що терористи мусять десь заправляти свою техніку. Вона ж не на воді їздить. А щось не чув, аби наші вояки хоч одну автоцистерну підбили в тій зоні. Значить, або якийсь потаємний трубопровід з російського боку на Донеччину і Луганщину протягнутий, або ті, хто там живе, «підгодовують» танки, бетеери, машини бандитів... Чи серед наших є зрадники, які заливають пальне сепаратистам...

— І що від отих твоїх розмислів зміниться, Грицю? Давай-но, я допоможу тобі піднятися, бо зараз сніданок принесу.

Ноги чоловіка звисилися з ліжка, як дві зламані гілки. Василина звично обкладала його подушками, щоби міг сидіти, а Гриць не переставав говорити.

— Якби міг — нині поїхав би туди і розповідав би про заправку. На мене, старого, там ніхто уваги не звернув би, а я першим дізнався б правду...

— Ой, Грицю, Грицю, прожиті літа нічого тебе не навчили. Ти вже був першим, коли і вдень, і вночі не злавив з трактора. Норми перевищував, у фальшивому соцзмаганні перемагав. Он, повна шухляда показушного добра залишилася.

Сіпнула двері шафи. Важка шухляда перехилилась, і на долівку мертвими птахами впали грамоти, дипломи, значки...

— Кому то все потрібне? — не вгавала Василина. — цяцьки є, а здоров'я нема. Віддав за серп та молот на отих папірцях і забавках...

— Гроші заробляв, — буркнув Гриць. Його зблідле від кількामісячного лежання обличчя стало червоним, як прапорець на розсипаних нагородах. — Треба ж було за щось жити, дітей ростити...

— І ти називаєш оті колгоспні копійки грошима? Якби я не товкала біля нашої худоби та ми не продавали і молоко, і бичків, і свиней, — хтозна, чи діти мали б у що взутися й одягнутися. А ти радий був на колгоспному полі старатися, бо тебе серед передовиків називали.

— Не ятри душу, Василю!

— А моя душа, Грицю, не ятриться, коли дивлюсь на немічного чоловіка?! Ще якось клигав ногами, поки не понесло тебе на Майдан до Києва...

— Майдану не чіпай, чуєш! То — святе.

— Хіба неправду кажу? Туди ти ще на своїх добиравсь, а назад привезли. І для чого постраждав, Грицю? Як крали, так і крадуть, як брали хабарі, так і беруть, як брехали, так і брешуть. Лишився б тоді краще вдома, хоть якась користь з тебе була б...

Договорюючи це, Василина нагнулася, щоб обгорнути чоловікові ноги ковдрою, бо з сіней тягнуло холодом.

— Про Майдан не дозволю таке базікати! — вигукнув Гриць і спересердя дав дружині штурхана в спину. Вперше в житті підняв руку на жінку.

Не так від удару, як від несподіванки Василина впала. Зірвавшись з підлоги побігла до дверей. На порозі оглянулася:

— Тю на тебе, навіжений! Будеш зі мною воювати? Знайшов ворога...

Гримнула дверима.

Гриць заплакав.

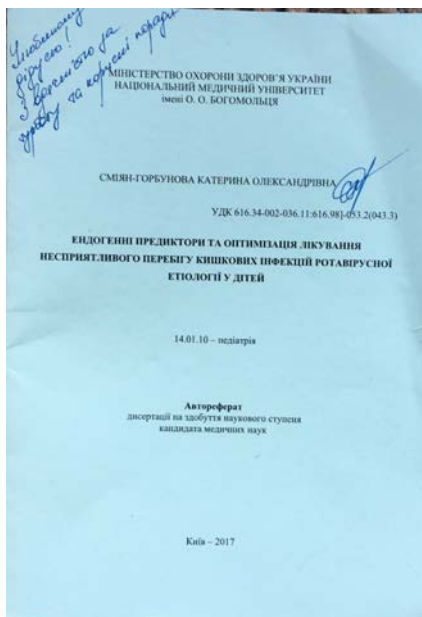
Сльози котилися від того, що не міг наздогнати Василину й попросити у неї пробачення.

І ще тому, що ніяк не міг вплинути на розгاردіаш в Україні.

А життя рухається... Воно в русі...

Я навів декілька важливих подій особистого життя, пов'язаних зі мною та моєю сім'єю, у зв'язку з 60-річчям... 60-річчями...

Сьогодні відбулася ще одна подія, яка не пов'язана з наведеними 60-річчями, а освітлює це 60-річчя: щойно онука Катруся отримала офіційне підтвердження ученого ступеня кандидата наук з педіатрії та доктора філософії.

І на цьому авторефераті Катруся написала такі піднесені для мене слова: «Улюбленому дідусеві! З вдячністю за турботу та корисні поради».

Приємність! Хоч і очікувана, але в е л и к а приємність! А для дідуся? Дідуся лише бабусі та дідусі зрозуміють: непомірна радість наповни-

ла мою душу і тіло, повітря життя стало свіжим та різко-приємним, промінчики сонця помітно заплomenіли, зелень — зазеленіла, небо — заголубіло... А я — як Олександра Пушкіна

ПРОРОК

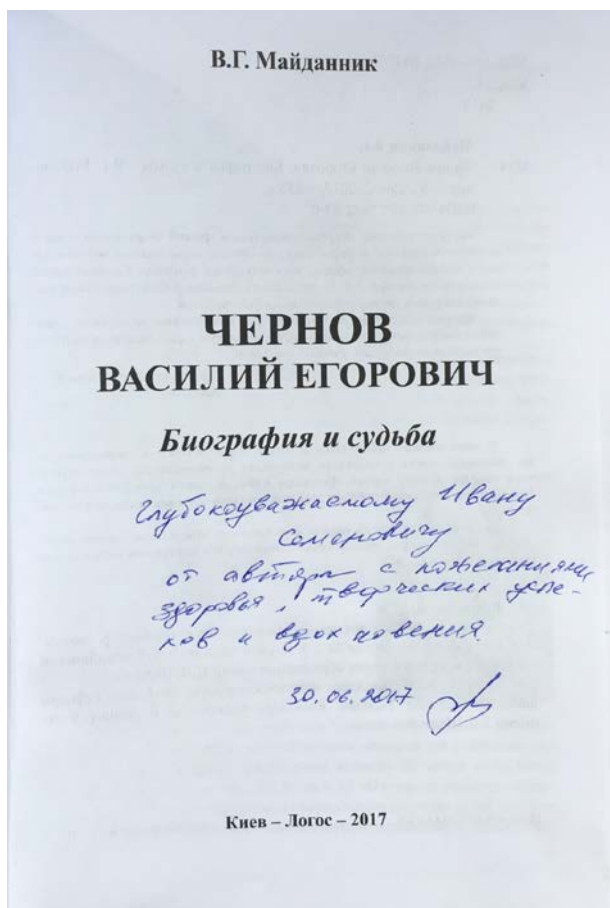
Духовной жаждою томим,
В пустыне мрачной я влачился,
И шестикрылый серафим
На перепутье мне явился;
Перстами легкими как сон
Моих зениц коснулся он:
Отверзлись вещие зеницы,
Как у испуганной орлицы.
Моих ушей коснулся он,
И их наполнил шум и звон:
И внял я неба содроганье,
И горний ангелов полет,
И гад морских подводный ход,
И дольней лозы прозябанье.
И он к устам моим приник,
И вырвал грешный мой язык,
И празднословный и лукавый.
И жало мудрыя змеи
В уста замершие мои
Вложил десницею кровавой.
И он мне грудь рассек мечем,
И сердце трепетное вынул,
И угль, пылающий огнем,
Во грудь отверстую водвинул.
Как труп в пустыне я лежал,
И Бога глас во мне воззвал:
«Восстань, пророк, и виждь, и внемли,
Исполнись волею моей,
И, обходя моря и земли,
Глаголом жги сердца людей».

І цими ж днями я отримую від керівника кандидатської дисертації Катрусі, академіка Віталія Майданника, його щойно надруковану книгу

«Чернов Василий Егорович. Биография и судьбы» з таким підписом: «Глубокоуважаемому Ивану Семеновичу от автора с пожеланиями здоровья, творческих успехов и вдохновения». 30.06.2017. Підпис.

Василій Чернов, як зазначає Віталій Григорович, фундатор школи Київських педіатрів, а я б сказав — українських. Він перший завідувач кафедри педіатрії Київського медичного університету... Якраз Василій Чернов своєю науковою та практичною діяльністю, своїм життям підтвердив думку А. Ейнштейна: «Видатні особистості формуються не за красивими промовами, а за власними працями і їх наслідками».

Це перша фундаментальна книга про педіатрів України. Був би початок...

ТАМ ТОЙ...

Життя наставить сотні перепон,
Та все ж зведе туди, де й маєш бути, —
Там той, хто випромінює озон,
Там той, хто відфільтровує отруту.
Там той, хто понадсаджував калин,
Там той, з яким до ранку прожурюся,
Там той, хто ділить рівно п'ять хлібин,
Там той, із ким я знову розминуся...

Микола Петренко

І закінчую 35 книгу гаслом (афоризмом) Івана Федоровича: «**Діяльність людини — ось її життя!**»

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

Літературно-художнє видання

СМІЯН Іван Семенович

РОКИ НЕМИНУЧЕ ПЛИНУТЬ

Книга 35

В авторській редакції

Дизайн обкладинки *Світлани Бедної*
Випусковий редактор *Маргарита Більчук*

Виготовлено згідно із СОУ 22.2-02477019-07:2012
Формат 60×84/16. 12,13 ум. др. арк., 10,29 обл.-вид. арк. Тираж 100. Замовлення № 18-1044.
Видавець і виготовлювач Редакція газети «Підручники і посібники».
46000, м. Тернопіль, вул. Поліська, 6а. Тел.: (0352) 43-15-15; 43-10-21.
Збут: pip.ternopil@ukr.net Редакція: editoria@i.ua
www.pp-books.com.ua
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 4678 від 21.01.2014 р.
Книга-поштою: а/с 376, Тернопіль, 46011.
Тел.: (0352) 42-43-76; 097-50-35-376
pip.bookpost@gmail.com